

Burja

GLASILO OBČINE KOMEN
Letnik 18, številka 3

Poštnina plačana pri pošti 6223 Komen
SEPTEMBER 2023

- 1 NOVICE IZ OBČINSKE UPRAVE
- 6 IZ VAŠKIH SKUPNOSTI
- 9 DRUŠTVENO
- 19 BURJINA GLASBA
- 20 KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO
- 23 EKO
- 24 ZDRAVSTVO IN SOCIALA
- 27 ORA KRASA IN BRKINOV, d. o. o.
- 31 ŠPORTNO
- 33 IZ ŠOLSKIH KLOPI
- 40 BURJICA
- 42 KAR BURJA PRINESE
- 51 PRIREDITVE IN OBVESTILA

Glasilo Občine Komen
Letnik 18, številka 3, SEPTEMBER 2023

Izdajatelj:
Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen
Telefon: 05 7310 450
Fax: 05 7310 460
Spletna stran: www.komen.si
e-pošta: burja@komen.si

ISSN 2591-2321

Naklada: 1.490 izvodov
Glasilo brezplačno prejmejo gospodinjstva v občini Komen.
Glasilo raznaša Pošta Slovenije. V primeru, da glasila ne prejmete na dom, se obrnite na pošto v Komnu ali Štanjelu in jim sporočite, da glasila niste prejeli.
Glasilo dobite brezplačno tudi na Občini v Komnu, na voljo je tudi v elektronski obliki na spletni strani občine www.komen.si.

Odgovorna urednica: Heidi Vrčon
Uredniški odbor: Marija Umek (pomočnica odg. urednice), Tanja Bratina Grmek, Tamara Kukanja, Martina Godnič
Lektoriranje: Barbara Jejčič
Priprava in tisk: DIGIPRINT, d. o. o.

Vabljeni, da svoje prispevke (članke in slikovno gradivo) za naslednjo številko pošljete v elektronski obliki na e-naslov: burja@komen.si najpozneje do **25. 11. 2023**. Prispevki, ki bodo prispeli prepozno, ne bodo vključeni v junijsko številko! K posameznemu članku priložite največ dve fotografiji v čim boljši resoluciji. Vabimo tudi vse fotografije ali fotografije kar tako, da nam pošljete tematske fotografije za objavo na naslovnici. Digitalni posnetki naj bodo v čim boljši resoluciji. Poslani posnetki v slabi resoluciji ne bomo objavili. Naslednja številka občinskega glasila izide DECEMBRA 2023.

Avtorica naslovne fotografije: Eva T. Barič

Drage bralke, dragi bralci glasila Burja!

Čeprav nas dnevi še razvajajo s sončnimi žarki, pa poletju že počasi mahamo v slovo. Prvega septembra so tako šolarji prestopili šolska vrata. Tiste, ki so to storili prvič, boste spoznali na straneh tokratnega glasila. Vsem skupaj želimo uspešno in zanimivo šolsko leto, ki je pred njimi.

Tokratno poletje ni bilo povsem brezskrbno in razigrano. Če smo se lani borili z ognjenimi zubli, je letos svojo moč kazala voda. Na Krasu smo jo odnesli bolj kot v nekaterih drugih delih naše države, a brez vremenskih nevšečnosti tudi pri nas ni šlo. A navkljub slabim stvarim se vedno zgodi tudi veliko dobrega in lepega.

Posamezniki, društva in različne skupine naše občine so skozi vse leto aktivni. Nekateri so dobrodelni, drugi čistijo okolico hiš in vasi. Nekateri so likovno ustvarjalni, drugi kažejo svoja znanja in veščine na različnih tekmovanjih in nastopih. Nekateri prirejajo prireditve, drugi se jih udeležujejo. In še marsikaj drugega. Vsak na svoj način in po svojih najboljših močeh soustvarja prostor, v katerem živimo. Kot vedno lahko delček tega ustvarjanja najdete v številki glasila, ki je pred vami. Lepo vabljeni k branju septembrske številke.

Heidi Vrčon
odgovorna urednica

080 10 10 PROSTOFER

Spoštovane občanke in občani, drage bralke in bralci občinskega glasila BURJA !

Za nami je za maršikoga, zlasti za naše najmlajše, najlepši čas leta, čas poletnih počitnic in dopustov, sproščenega družjenja in zanimivih izletov. Veseli me, da je vsako poletje število otrok, ki se udeležujejo različnih športnih, likovnih, glasbenih in drugih prostočasnih krožkov in taborov, ki jih organizirajo naša društva, večje in bolj raznoliko.

Kjerkoli in s komerkoli ste že preživeli dopust, pa najsi bo kje daleč ali v senci pod domačim latnikom, iskreno upam, da ste se odpočili in si nabrali svežih moči.

Hvaležni moramo biti, da nam je poletje na Krasu prizaneslo s hujšimi vremensko pogojenimi nevšečnostmi, čeprav brez vročinskih valov, toče z vetrom in močnimi nalivi vendarle ni šlo. So pa to malenkosti glede na lansko poletje, ko je Kras zajel največji požar v zgodovini naše države, in za razliko od letošnjega avgusta, ko se je severni del Slovenije moral soočati s stoletnimi vodami, ki niso le odnesle mostov in cest, ampak tudi številne domove ter delovna mesta. Tako kot številni Slovenci smo tudi prebivalci Krasa, posamično ali skupinsko, na različne načine pristopili k nudenju pomoči najbolj prizadetim.

Zato je razumljivo in prav, da bo država preusmerila čim več sredstev v čim hitrejšo odpravo posledic poplav ter obnovo najbolj prizadetih območij, kar pa bomo občutili tudi tukaj pri nas na Krasu, saj bomo v prihodnje prav zagotovo deležni manj državnih vlaganj v infrastrukturo, kakor tudi manj sofinanciranja pri različnih projektih.

Zato smo lahko toliko bolj veseli, da smo konec avgusta še uspeli pridobiti evropska sredstva za izgradnjo in ureditev nove obrtne cone severno od območja ALU Komen v višini skoraj 500.000 evrov. Do konca 2024 bomo na

površini 1,5 ha komenskim in drugim zainteresiranim podjetjem lahko zagotovili komunalno opremljena zemljišča za postavitev proizvodnih in storitvenih dejavnosti ter s tem omogočili boljše pogoje za zaposlovanje novih delavcev. Skupaj z novim krožiščem, ki naj bilo končano do konca letošnjega leta, in s predvideno novo zahodno obvoznico se bo še naprej krepila gospodarska in logistična vloga Komna in celotne Občine Komen.

V juliju smo skupaj z vodilnim partnerjem Občino Sežana in drugimi partnerji z območja čezmejnega Krasa uspeli zagotoviti evropska sredstva za čezmejni projekt Karst-Safe (program Interreg Italija-Slovenija). V okviru številnih projektnih aktivnosti bomo med drugim izvedli tudi pilotni primer preventivnih ukrepov varstva pred požari, ki predvidevajo tudi finančne spodbude fizičnim in pravnim osebam pri čiščenju zaraščenih kmetijskih zemljišč. S tem želimo povečati požarno varnost Krasa in preprečiti razvoj požarov takih razsežnosti, ki smo jih bili priča v letu 2022.

S polno paro tečejo številne večje in manjše investicije v naši občini (dozidava vrtca Štanjel, ureditev kolesarskih povezav med Komnom in Sežano, obnove nekaterih vaških domov). Zaključili smo rekonstrukcijo vodovoda in obnove strehe ter pročelja stare šole v Škrbini, začeli z gradbenimi deli za dokončanje obnove štanjelskega gradu. Z velikimi mukami se prebijamo skozi raznorazne birokratske prepreke na poti pridobivanja številnih gradbenih dovoljenj, npr. za novo komunalno čistilno napravo in postajališče avtomoblov ter avtobusno parkirišče v Štanjelu, za obnovo vaškega doma in ureditvijo dveh stanovanj za mlade v Kobdilju, za ureditev novih sanitarnih prostorov ob vaškem domu Gorjansko, za obnovo in dozidavo vaškega doma v Gabrovici in še bi lahko našteval. Ni investicijskega projekta, kjer ne bi bila kakšna večja ali celo več

težava, ki preprečujejo hitro pridobitev dovoljenja. Predpisi in zakonske zahteve se iz leta v leto zaostrojujejo. Na drugi strani pa stari grehi zaradi neustrezno oziroma nepopolno izvedenih aktivnosti v prejšnjih desetletjih otežujejo zagotavljanje skladnosti z novimi predpisi in tako močno zavlačujejo upravne postopke.

Na tem mestu bi želel seznaniti občanke in občane, da bomo kraške in brkinske občine še nadaljnjih 6 mesecev sofinancirale prevoze na zahtevo v okviru akcije »Lokalno povezani s ToyotaGo!«. Za simbolno ceno oziroma brezplačno za osebe nad 65 let je možno naročiti prevoze od ponedeljka do petka, med 6. in 19. uro na treninge, obšolske dejavnosti, opravke ali družabne dogodke v občinah Krasa in Brkinov. Izkoristite to ugodno možnost za večjo mobilnost, saj opazamo, da se to storitev žal še premalo koristi prav na območju naše občine. Po izteku poskusnega obdobja se bomo občine morale odločiti, ali nadaljujemo s sofinanciranjem teh storitev tudi v prihodnje ali pa jih ukineмо v primeru premajhnega interesa.

Jeseni bomo izvedli tudi vse potrebno za izvedbo participativnega proračuna za leti 2024 in 2025. Tako kot že pred štirimi leti bo imela vsaka vaška skupnost možnost uresničiti svoj projekt oziroma svoje projekte. Podrobnejša navodila, kako predlagati in glasovati za projekte, si lahko preberete v tej številki Burje. Vabim vas, da izkoristite to možnost, da neposredno sooblikujete razvoj svoje vasi in se aktivno vključite v pripravo participativnega proračuna za leti 2024 in 2025. Naredimo naše vasi in občino še bolj prijazne za življenje!

Želim vam sončno jesen, vinogradnikom uspešno trgatve in seveda čim boljše vinsko letino, vsem drugim pa, da se imate kar se da lepo in brez večjih skrbi.

Vaš župan Erik Modic

Participativni proračun Občine Komen za leti 2024 in 2025

Participativni proračun je način razporejanja dela proračunskih sredstev tako, da o njihovi porabi odločate občanke in občani. Vse občanke in občani, starejši od 15 let, imate priložnost sodelovati pri odločanju o tem, kateri projekti se bodo izvajali po posameznih vaških skupnostih.

Sodelujete tako, da najprej predlagate projektne predloge, za katere menite, da izboljšujejo kakovost življenja po posameznih vaških skupnostih oziroma za mlade. Prispere predloge z vidika popolnosti in izvedljivosti posameznega predloga najprej pregleda občinska uprava in jih posreduje v dokončno presojo Komisiji za pobude občanov v okviru projekta participativnega proračuna. Za projektne predloge, ki bodo v skladu z merili uvrščeni na glasovalno listo za posamezno vaško skupnost boste lahko glasovali na zboru vaščanov po posameznih vaških skupnostih v drugi polovici meseca oktobra in prvi polovici meseca novembra 2023.. Izglasovani projektne predlogi bodo uvrščeni v proračun Občine Komen za leti 2024 in 2025. V proračunu Občine Komen za leti 2024 in 2025 bo za projekte participativnega proračuna, ki bodo izglasovani po vaških skupnostih, namenjenih skupno 160.000 evrov oz. 8.000 evrov na posamezen projekt.

- po navadni pošti na naslov: Občina Komen, Komen 86, 6223 Komen (v primeru oddaje na pošti kot datum oddaje šteje poštni žig) ali
- osebno v sprejemni pisarni Občine Komen.

Projektne predlogi morajo biti popolni in podani ob upoštevanju pogojev ter v roku.

Anonimnih predlogov in predlogov, ki niso popolni oziroma ne vsebujejo popisa in ocene stroškov, pri obravnavi ne bomo upoštevali.

Občanke in občani imate tudi možnost, da se v primeru predlaganja vaških projektov predhodno posvetujete s predsednikom vaše skupnosti.

Obrazec je dostopen na sedežu Občine Komen in na spletni strani www.komen.si, prav tako tudi kontaktni podatki vaških skupnosti.

Merila za upravičenost predlogov projektov

Projektne predlog bo upravičen za uvrstitev na glasovanje, če izpolnjuje naslednja merila:

1. izvedba mora biti v pristojnosti Občine Komen;
2. izveden bo na območju Občine Komen;

naslednjih kriterijev:

1. prispeva k skrbi za varstvo okolja (npr.: zraka, tal, vodnih virov, virov pitne vode, odlaganje odpadkov – koši za smeti);
2. ustvarja pogoje za gospodarski razvoj občine;
3. ustvarja pogoje za pospeševanje razvoja turizma v občini;
4. ustvarja pogoje za pospeševanje kulturne dejavnosti;
5. ustvarja pogoje za razvoj športa in rekreacije: ureditev obstoječih igrišč za šport in rekreacijo ter obstoječih otroških igrišč*;
6. prispeva k urejenosti vasi in naselij: izgradnja in urejanje trgov, zelenic, parkov in vaških zidov ter drugih javnih površin;
7. prispeva k večji vključenosti mladih v našo družbo ali zagotavlja mladim boljše pogoje za njihov osebni razvoj.

**Novogradnje igrišč za šport in rekreacijo in otroških igrišč niso predmet investicij v okviru projekta participativnega proračuna.*

Izvedba glasovanja

Glasovanje o projektne predlogih bo potekalo na zborih vaščanov po posameznih vaških skupnostih v drugi polovici meseca oktobra in prvi polovici meseca novembra 2023.. Glasovalo se bo samo za tiste projekte, ki bodo ustrezali merilom za upravičenost projektov in bodo uvrščeni na listo za glasovanje. V vsaki vaški skupnosti se bo glasovalo za predlagane projektne predloge za tisto vaško skupnost, v kateri bo potekalo glasovanje.

Glasovanja se lahko udeleži vsak prebivalec ali prebivalka s stalnim bivališčem v občini Komen, ki je dopolnil/-a 15 let. Za glasovanje je potreben osebni dokument. Vsak lahko glasuje samo v svojem imenu in v tisti vaški skupnosti, v kateri ima stalno bivališče. Glasuje se lahko samo za en vaški projektne predlog.

Vsaki vaški skupnosti v okviru projekta participativnega proračuna pripada 8.000 evrov za financiranje projekta. V kolikor je vrednost vaškega projekta, ki prejme največ glasov, enaka ali nižja od 5.000 evrov, se bo po potrebi za preostanek neporabljenih sredstev izvedlo še drugi krog glasovanja o tistih projektih,

Zbiranje predlogov projektov

Občanke in občani s stalnim bivališčem v občini Komen, ki bodo do dne oddaje projektne predloga dopolnili 15 let, lahko projektne predlog oddajo na posebnem obrazcu najkasneje do 30. 9. 2023 do 24.00, in sicer:

- po elektronski pošti na naslov: obcina@komen.si,

3. ne sme biti v nasprotju z zakonodajo ali občinskimi odloki Občine Komen;
4. je finančno ovrednoten v višini med 2.000 evrov in 8.000 evrov (z vključenim DDV);
5. ni uvrščen v načrt občinskih vlaganj ali vlaganj po vaških skupnostih;

in hkrati izpolnjuje najmanj enega izmed

katerih ocenjena vrednost je nižja ali enaka višini neporabljene kvote.

Prvi in drugi krog glasovanja za vaše projekte nista potrebna, če je med projekti zgolj en sam projekt, ki ustreza.

V primeru, da bi dva ali več projektnih predlogov na glasovanju prejelo enako število glasov, se bo za uvrstitev projektov na seznam izglasovanih projektov opravilo žrebanje.

Uvrstitev v proračun in izvedba projektov

Projekti, ki bodo na glasovanju na zboru vaščanov posamezne vaške skupnosti prejeli največje število glasov, bodo na predlog župana uvrščeni v občinski proračun za leto 2024 in leto 2025.

Skladno s sprejetima proračunoma bodo navedeni projekti v letih 2024 in 2025 tudi izvedeni.

Spoštovane občanke in občani, s sodelovanjem, predlaganjem in glasovanjem lahko prispevate k izboljšanju pogojev za življenje v naši občini KOMEN, zato vljudno vabljeni k posredovanju idej.

Besedilo: Erik Modic,
župan Občine Komen

Javna razprava v okviru izdelave Krajinske zasnove Krasa

Spoštovani občani!

Obveščamo vas, da je dne 30. 8. 2023 v zadruženem domu v Komnu potekala javna razprava v okviru izdelave Krajinske zasnove Krasa, ki sta jo organizirala Ministrstvo za naravne vire in prostor kot naročnik in podjetje PLAN-KA, planiranje - krajinska arhitektura kot izvajalec krajinske zasnove.

Ministrstvo za naravne vire in prostor je namreč po požaru na Krasu leta 2022 in izdelanem načrtu sanacije poškodovanih gozdov zaznalo potrebo po širšem in strateškem pristopu k urejanju prostora. Namen izdelave krajinske zasnove je

določiti usmeritve za ukrepe za varstvo pred naravnimi nesrečami, varovanje in razvoj krajine in zavarovanih območij ter objektov naravne in kulturne dediščine, ohranjanje poseljenosti Krasa in druge potrebne ukrepe za ohranjanje in razvoj tega edinstvenega dela slovenskega ozemlja.

Javne razprave potekajo v vseh kraških občinah, ki so v območju izdelave krajinske zasnove. Ključno je zbiranje pobud lokalnega prebivalstva in formalnih ter neformalnih združenj glede bodoče krajinske zasnove. Krajinska zasnova bo vplivala na podobo in funkcionalnost kraške krajine.

Ministrstvo za naravne vire in prostor vljudno vabi vse občanke in občane občine Komen in tudi širše, da se javne razprave udeležijo in na njej konstruktivno sodelujejo.

V občini Komen je bila to prva javna razprava, naslednja javna razprava je predvidena v oktobru oziroma novembru 2023.

Vabilo na drugo javno obravnavo, bo tako kot prvo, objavljeno na spletni strani Občine Komen, na Facebooku in na oglasnih deskah v vaških skupnostih.

Vljudno vabljeni!

Besedilo: Andrejina Nardin

Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Komen in podelitev priznanj nagrajencem

V petek, 16. junija 2023, je v Štanjelu potekala Slavnostna seja Občinskega sveta Občine Komen, na kateri je župan podelil številna priznanja. Občinska priznanja so prejeli Evgen Kavčič in ekipa Oratorija Komen.

Priznanja so bila podeljena še vinarjem za najboljše ocenjena vina ter vasem in lastnikom vrtov, nagrajencem v akciji Ocenjevanje urejenosti vasi, domačij in vrtov na območju Občine Komen v letu 2023.

Priznanja za najlepše vasi so prejeli: vas Kodreti, Škrbina in Tomačevica. Med domačijami in vrtovi pa so bili izbrani: domačija Marjane Jazbec (pri Jaknčevih) v Svetem, vrt Egona Štruklja v Šibeljih, dvorišče Petelinovih v Tomačevici in Hiša z dvoriščem Tanje Čigon iz Hruševce.

Čestitke vsem nagrajencem!

Besedilo in foto: Občinska uprava

Priznanja Občine Komen za leto 2023

Ekipa oratorija Komen

Ekipa oratorija Komen v letu 2023 praznuje deseto obletnico delovanja. S svojim delom so začeli v Preserjeh pri Komnu. V teh desetih letih delovanja so med seboj povezali otroke v času počitnic, tudi na različnih delavnicah ter jim tako popestrili počitnice.

(Povzeto po predlogu predlagatelja: Katarina Pleško, Stanislav Kokalj)

Evgen Kavčič

Evgen Kavčič je vpet v delovanje občine Komen na več področjih. Pod njegovim predsedovanjem je pihalni orkester

glas občine Komen ponesel daleč po Evropi: od Strasbourga do Riminija, prek berlinske in dunajske filharmonije ter številnih tekmovanj, s katerih so se mladi domačini vedno vračali z najrazličnejšimi priznanji, predvsem pa zavedanjem, da je trud in zanos ne le glasbenikom, temveč tudi vodstva, zlasti Matije Tavčarja in Evgena Kavčiča, vedno poplačan. Evgen Kavčič je tisti, ki je zaslužen za to, da je iz majhne vaške godbe komenski orkester prerastel v pravo družbo, kjer je vsak član enak drugemu, in da so vsi starši ter podporniki, teh je že blizu 150, vedno dobrodošli na dogodivščinah orkestra po svetu in koncertih blizu in daleč.

(povzeto po predlogu predlagatelja: Matija Tavčar in Pihalni orkester Komen)

Ocenjevanje vin na območju Občine Komen v letu 2023

Tudi letos je Občina Komen s pomočjo Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica in Kmetijsko svetovalne službe Sežana uspešno izvedla ocenjevanje vin, ki je potekalo v ponedeljek, 5. junija 2023, na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije, Kmetijsko gozdarskem zavodu Nova Gorica.

Degustacijsko komisijo so sestavljali: Tamara Rusjan – predsednica, mag. Anka Rojc Polanec, Vasja Juretič, Andreja Škvarč, dr. Ivan Žežlina.

Komisija je ocenila 39 vzorcev vin po 20-točkovni metodi.

Vzorci vin so bili ocenjeni z oceno od 15,50 do 18,13. Večina vzorcev je doseg-

lo oceno za kakovostni razred.

Priznanja za najboljše ocenjena vina je vinarjem na slavnostni seji Občinskega sveta Občine Komen v juniju mesecu podelil župan.

Priznanja za bela vina so prejeli:

1. VINA FABJAN, Kobdijl, rebula letnik 2018, ocena 18,13
2. VINARSTVO REBULA, Brestovica pri Komnu, vitovska grganja letnik 2022, ocena 17,63
3. MARJAN MRŽEK, Hruševica, malvazija letnik 2022, ocena 17,46 in enko oceno KMETIJA BUNTOVI, Škrbina, vitovska

grganja letnik 2021, ocena 17,46.

Priznanja za peneča vina so prejeli:

1. VINARSTVO REBULA, Brestovica pri Komnu, penina malvazija 2014, ocena 17,56
2. VINA KOBAL, Štanjel, penina malvazija, ocena 17,26
3. EVA JAZBEC, Sveto, penina chardonnay letnik 2020, ocena 17,13.

Priznanja za teran PTP so prejeli:

1. KMETIJA BUNTOVI, Škrbina, teran PTP 2022 (1), ocena 17,70

2. MARJAN MRŽEK, Hruševica, teran PTP 2022, ocena 17,33
3. ZVONKO PETELIN, Tomačevica, teran PTP 2022, ocena 17,30.

Posebno priznanje gre teranu PTP 2015, VINA KOBAL ŠTANJEL.

Županovo vino 2023 je TERAN PTP LE-TNIK 2022 iz Buntove kmetije v Škrbini.

Besedilo: Tanja Saražin Strnad
Foto: Kristjan Stepančič

Sprejem pri županu za izjemne dosežke

Na drugem slavnostnem sprejemu za izjemne dosežke, ki postaja že tradicionalen, se je znova pokazalo, da občina Komen kljub svoji majhnosti premore ogromno posameznikov, društev in klubov, ki vsako leto posežejo po najvišjih mestih na državnem ter tudi evropskem in svetovnem nivoju, tako na izobraževalnem področju kot tudi na področju športa, kulture in umetnosti. Prav njim je bil namenjen sprejem župana, ki je potekal v sredo, 30. avgusta 2023, v Viteški dvorani na Gradu Štanjel. Na sprejemu je župan izpostavil uspehe, dosežene v preteklem šolskem letu, ter v govoru poudaril, da se na tak način želi zahvaliti vsem, ki so si te dosežke izborili s trudom, vztrajnostjo, številnimi napori in marsikdaj tudi z odrekanjem. Zahvalil se je tudi staršem otrok, mentorjem in trenerjem za njihov vložen trud in delo.

Uspehov je bilo v lanskem šolskem letu res veliko, v nadaljevanju so povzeti najvidnejši:

- *Lara Marušič* je pod mentorstvom Martine Štrancar osvojila zlato Cankarjevo priznanje na državnem tekmovanju iz slovenščine;
- Srebrno priznanje na državnem tekmovanju iz angleškega jezika je pod mentorstvom Darje Urh osvojila *Melina Cigoj*;
- *Melani Švagelj* je na državnem tekmovanju osvojila dve srebrni priznanji, in sicer iz angleškega jezika ter matematike. Mentorja sta bila Mojca Uhenik Pipan pri tekmovanju iz angleškega

jezika ter Aljaž Pavlovič pri tekmovanju iz matematike;

- Z regijskega tekmovanja Turizmu pomaga lastna glava so se *Maximiljan Žvokelj, Nika Antonič, Tia Colja, Ajda Fon, Maša Kukanja, Jan Mozetič, Naj Turk, Nika Pahor, Polona Jug, Zala Fakin, Neža Fakin, Nik Gec in Matic Peric* vrnili z dvema zlatima priznanjema. Na državnem tekmovanju so nato osvojili še zlato priznanje, in sicer za najbolj pozitivno vzdušje v ekipi. Mentorici sta bili Dunja Peric in Metka Paljk;
- Državnega tekmovanja v robotiki sta se v osnovnošolski skupini udeležila *Mathis Žvab in Nejc Masten* ter pod mentorstvom Lucije Filipčič Križaj dosegla 1. mesto;
- *Nik Gec, Matic Peric, Tine Peric, Alan Štre-*

kelj in Žon Žak Petrovčič so se z državnega tekmovanja v robotiki vrnili s 1. mestom v skupini srednješolcev. Mentor ekipe je bila Lucija Filipčič Križaj;

- *Naj Turk, Žiga Bolje in Nejc Masten* so se udeležili evropskega tekmovanja v robotiki ter pod mentorstvom Lucije Filipčič Križaj osvojili 3. mesto;
- *Nejc Masten, Matic Peric in Naj Turk* so se s svetovnega tekmovanja v robotiki, ki je potekalo v Franciji, vrnili z odličnim 5. mestom. Mentor ekipe je bila Lucija Filipčič Križaj;
- *Članice Plesnega društva Be funky* so postale svetovne prvakinja na tekmovanju v Liberecu – Češka v kategoriji produkcij ter državne prvakinja v kategoriji super produkcij pod mentorstvom Mateje Terčon Knap;

- Glasbenoumetniško društvo Pihalni orkester Komen je osvojilo 1. mesto in 90,83 točk na Mednarodnem tekmovanju pihalnih orkestrov Mitteleuropa Blasmusikfest 2023, Omišalj, Krk. Mentor je bil Matija Tavčar;
- Članice Balinarskega kluba Hrast Kobjeglava – Tupelče so postale državne podprvakinje v prvi ženski državni ligi v sezoni 2022/2023. Moška članska ekipa je v Superligi osvojila 3. mesto. Mentor obeh ekip je bil Valter Švara, trenerka pa Tanja Marc;
- Prav posebno priznanje, županovo priznanje, pa je župan mag. Erik Modic podelil Kristjanu Umeku za dosežen uspeh ob zaključku gimnazijskega šolanja – diamantni maturant 2022/23. Kristjan Umek je srednješolsko izobraževanje zaključil kot eden izmed 18-ih diamantnih maturantov letošnje generacije, saj je z odliko opravil 6 predmetov. Vsaka leta šolanja je prejemal Zoiso-vo štipendijo in dosegel odličen uspeh

(povprečje 5.0), pridobil priznanja s tekmovanjem na državni ravni (slovenščina, matematika), samoiniciativno je opravil mednarodni izpit iz angleščine, kjer je dosegel najvišjo raven. Župan je

v svoji obrazložitvi dejal, da je Kristjan skromen fant, ki si za take dosežke zasluži javno priznanje naše občine.

Čestitamo!

Besedilo: Soraja Balantič, občinska uprava
Foto: Ana Rojc

Iz vaških skupnosti

Sprehodi v okolici Brestovice – jama Bezen nad Mohorini

V času 1. svetovne vojne so leta 1917 pri preurejanju jame Bezen nad Mohorini v zaklonišče avstro-ogrske vojske našli jamski vhod umetno zazidan z velikimi obdelanimi kamnitimi bloki. Pri vhodu so bili ti bloki lepo prirezani, dostop v notranjost pa je držal po petih stopnicah. Stopnice so vodile v jamsko svetiš-

če. Sam prostor je imel eliptično obliko s širino pet metrov, pod in stene je prekrival rumen pesek, ki kaže, da je notranjost jame uredila človeška roka, kar potrjujejo tudi obklesani deli stene. Nasproti vhoda v jamo jena stalagmitni štrlini stal posvetilni kamen neznane božanstvu. Na njem je v grški pisavi, značilni za 2. do

3. stoletje, napisana zahvala Tezeja sina Onesima in Artemide, hčere Posidoma za prejeto milost. Na kamnu je stal 30 cm visok reliefno okrašen steber. Žal se ta ni ohranil. Jamo so potem avstro-ogrske vojske preuredili v zaklonišče, tisti, ki je oblikoval jamski prostor, pa je projektiral zunanje stopnišče in levi in desni vhod v jamo s stopnicami, kar daje videz vhoda v svetišče. To lepo vidimo na italijanski fotografiji, narejeni po prvi svetovni vojni.

Po odkritju jamskega svetišča se je začelo dolgo potovanje kamnitega oltarja z napisom, ki ga je vzel v varstvo in odnesel v Avstrijo Herman Bock, komandant jamskega gradbenega oddelka 7. korpusa avstro-ogrske armade. V tem oddelku je služil tudi znani slovenski naravoslovec, pedagog in jamar Pavel Kunaver, ki je bil v času odkritja na Krasu. Šele v tridesetih letih ga je za italijanski speleološki inštitut v Postojni pridobil Ivan Andrej Perko, takratni direktor Postojnske jame. Tik pred kapitulacijo Italije, leta 1943, je bil oltarček še z drugimi predmeti spe-

leološkega inštituta ponovno odpeljan, tokrat v Italijo. Le slabo leto kasneje je nemška vojska vse predmete odpeljala iz Italije v Nemčijo, v bližino Nürnberga. Po 2. svetovni vojni so zavezniške sile vse

odpeljano gradivo, med njimi tudi oltarček iz Bezna, vrnilo Italiji. Leta 1960 se je njegova pot zaključila. Skupaj s predmeti, ki jih je po pariški mirovni pogodbi morala Italija vrniti v Slovenijo, je bil

tudi oltarček. Danes je del bogatih zbirk Notranjskega muzeja Postojna. Jama je danes v klavrnem stanju.

Besedilo: Jože Terčon
Fotografija iz osebne arhiva Pierpaola Russiana

Poletno dogajanje v Hruševici

Harmonika na vasi

Profesor Zoran Lupinc je zagotovo ime, ki je glasbenikom in posebej ljubiteljem

harmonike dobro znano. Gospod Lupinc je glasbenik, pedagog in skladatelj ter

prvi svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko. Kot profesor diatonične harmonike je svoje znanje predal mnogim, danes uspešnim harmonikašem, in svoje uspešno delo nadaljuje še danes. V Hruševici namreč tedensko potekajo vaje harmonike za fante in dekleta iz okoliških vasi, ki se jih redno in z veseljem udeležujejo. Vse naučeno so svojim sorodnikom in prijateljem predstavili na zaključnem koncertu, kjer je harmonike raztegnilo kar 25 mladih veseljakov. 1. julija se je ob lepem poletnem večeru v središču Hruševice zbralo veliko število ljubiteljev slovenske tradicionalne glasbe ter prisluhnilo kratkemu pozdravu župana komenske občine, gospodu Modicu, ter nato različnim skladbam, ki so jim sledili samo gromki aplavzi. Prav zagotovo je ta lepa prireditev dodala nekaj samozavesti vsem nastopajočim, ki že pridno vadijo, da nam ob letu spet pokažejo, kaj so se novega naučili.

Lovrenc

10. avgusta goduje sv. Lovrenc in takrat v Hruševici praznujemo vaški praznik, saj po ustnem izročilu velja, da je vas nastala, ker so prvotni prebivalci »Fruševce« romali h kapelici sv. Lovrenca, kjer so jim okoliški vaščani ponujali izredno dobre »fruške« ter ovčji in kozji sir.

Tako smo se tudi letos na soboto, 12. avgusta, zbrali pred vaškim domom ter najprej prisluhnili besedam vaškega predstavnika, nato pa so prireditev polepšali mladi iz Hruševice in okoliških vasi s petjem in igranjem na kitaro in harmonike. Po krajšem programu je sledilo okrepčilo s hrano in pijačo ter zabava z glasbo, ki je trajala dolgo v noč. Visoka udeležba na vaškem prazniku, kar 130 vaščanov ter njihovih prijateljev, je zagotovo popotnica, ki daje zagon za organizacijo tovrstnega dogodka tudi v prihodnjih letih.

Besedilo in foto: Vaška skupnost Hruševica

Tradicionalni Tomačevljanski pohod

V objemu narave in prijetni družbi smo v nedeljo, 28. maja 2023, uspešno zaključili naš tretji tradicionalni Tomačevljanski pohod, ki se ga je udeležilo lepo število pohodnikov. Hodili smo po gmajni iz Tomačevce do Zajčevce, kjer smo v senci borovcev imeli osvežilno »marendo«. Pot smo nadaljevali do spomenika v Dolcah, med Branikom in Komnom, kjer smo bili deležni zanimivega zgodovinsko obarvanega postanka. Prijazno se nam je pridružila slovenska obramboslovka, dr. Ljubica Jelušič, ki nam je slikovito predstavila dogajanje v Dovcah v 2. svetovni vojni. Nato smo se po gozdnih poteh vrnili do Tomačevce. Pred vaškim domom smo se okrepčali z odlično pašto z ragujem in domačimi sladicami. Člani društva smo hvaležni vsem, ki so

tako ali drugače prispevali k uspehu našega pohoda, hvala tudi Vaški skupnosti Tomačevica za sodelovanje in vsem pri-

jateljem društva, ki nas vsako leto razveselijo z lepo udeležbo.

Besedilo: Elisabetta Tenze
Foto: Arhiv Društvo Tomačevica

Diamantna poročenca Neva in Danilo Ferfolja

V Divčih sta 29. junija slavila visok življenjski jubilej, diamantno poroko Neva in Danilo Ferfolja, slavlje pa sta za sorodnike in prijatelje pripravila prvo julijsko nedeljo. Za prijetno vzdušje je poskrbel mladi harmonikaš na diatonično harmoniko Tim Trampuž iz Svetega. Ob kraških dobrotah in kapljici terana in sladki torti ob zaključku, ki jo je pripravila slaščičarka Larisa, so obujali spomine na pretekla leta. Nastala je tudi skupinska fotografija ob koloni, ki so jo domači pripravili dan prej.

Za praznik sv. Petra in Pavla leta 1963 sta takrat 23-letno dekle Marija Umek iz Divč in ne še 30-letni Danijel Ferfolja

stopila v družinsko zvezo ter si s srcem in umom obljubila zvestobo, ki traja že 60 let. Z radostjo in ponosom vseh prisotnih, še posebej sina Davida (1963) in hčerke Ines, ki z družino in danes 22-letnim sinom oz. vnukom Matejem živi v Saksidu, svojcev in prijateljev sta na domačem dvorišču pripravila slavlje. Neva in Danilo, kot ju naslavlja domači in prijatelji, sta ponosna, da sta med čermi prostora in časa, dolgega 60 let, uspešno krmarila barko življenja.

Danilo je bil rojen 1935. leta v Vojščici v družini z deset otroki. Ko je bil star devet let, je izgubil očeta. O njem Danilo pove: »Moj oče Vid Jožef je bil rojen 17. julija

1902 v Vojščici. Bil je delavec v ladjedelnici. Po vstopu v NOB je postal član KPJ leta 1943, aprila 1944 je bil postavljen za namestnika komandirja Narodne zaščite za bivše okrožje Komen. Na službeni dolžnosti so ga Nemci 3. septembra 1944 ujeli, uspelo mu je pojesti propustnico, ki jo je imel pri sebi. Ker pa so pri njem našli pištolo in titovko, so ga najprej peljali v tržaški zapor Coroneo in nato v taborišče Dachau, kjer so ga v krematoriju sežgali. O njem ni bilo ne duha ne sluha, zato smo ga nameravali razglasiti za mrtvega. Ko sem leta 1955 odhajal na služenje vo-

Poroka, 29. 6. 1963 v Komnu. Foto: iz družinskega arhiva

jaškega roka v Pančevo, je preko RK prišla novica, da je umrl v taborišču v Nemčiji. Danilo se je zaposlil in opravljal poklic monterja aluminijastih konstrukcij v komenskem podjetju Aluminij skoraj 38 let. Neva se je rodila 1940 v Divčih in po osnovni šoli v Komnu nadaljevala šolanje za šiviljo v Kopru. Tudi ona je kot šivilja bila ves čas zaposlena v komenski konfekciji pletenin.

Po 20 letih življenja v bloku v Komnu sta s pridnim delom svojih rok in mnogim odrekanjem v petih letih zgradila hišo v Divčih, v kateri sedaj živita že 40 let.

Danilo dobro pozna zgodovino in dogodke NOB ter prenaša izkušnje na mladi rod. Kar 25 let je bil praporščak štirih veteranskih društev in ob številnih priznanjih, med njimi tudi zlati plaketi ZB NOB Slovenije, je prejel najvišje borčevsko priznanje, zlato plamenico kot zahvalo za življenjsko delo v ZB za vrednote NOB Komen. Doma je hranil kar pet praporjev, a jih je letos zaradi zdravja in nabranih

let predal mlajšim generacijam, ki bodo prav tako kot on s ponosom izkazovale pripadnost tem organizacijam. Danilo je tudi predsednik neformalnega društva Avnoj Komen, bo 29. novembra letos dostojno proslavil 80. obletnico zgo-

vinskega zasedanja v Jajcu. Bil je tudi nekaj let predsednik Balinarskega društva Komen. Oba z ženo urejata okolico hiše, zelenjavni vrt in skrbita za prekrasne rože ter se veselita vsakršnega obiska.

Besedilo in foto: Olga Knez

Društveno

Spomini na prvo svetovno vojno v Volčjem Gradu

11. avgusta se je v Volčjem Gradu pri Komnu odvijal čudovit dogodek v organizaciji Društva Debela griža Volčji Grad. V vaškem domu pri Mrškovih je potekala predstavitev publikacije *Ko samevam v Tirolski bolnišnici*, ki jo je uredil Stojan Kosmina, obenem tudi pobudnik večera. Dogodka se je udeležilo več kot sto obiskovalcev in je potekal v prijetnem in domačem vzdušju. Med številnimi gosti sta

bila prisotna tudi župan Občine Komen, g. Erik Modic, županja občine Repentabor (IT), ga. Tanja Kosmina, predsednik društva Soška fronta, g. David Erik Pipan, in drugi gostje. Člani Zgodovinskega društva Triglav in Društva Soška fronta pa so dogodek popestrili s prisotnostjo oblečeni v uniforme avstro-ogrsko vojske. Predstavitev zapisov s fronte vojaka Jožefa Kosmine, rojenega v Volčjem

Gradu 1. oktobra 1891, in njihova izdaja v tiskani obliki je popestrila še razstava fotografij Volčjega Grada iz obdobja prve svetovne vojne, uniform avstro-ogrsko vojske in vaz, izdelanih iz medenastih potisnih loncev topovskih granat.

Dne 25. avgusta je bil na vrsti še en večer na temo prve svetovne vojne, takrat v sodelovanju tudi s Knjižnico Komen in Založništvom tržaškega tiska. O primorskih beguncih je spregovoril Vili Prinčič, avtor knjig V Brücku taborišču in Sternt-

hal, zadnja postaja. Tudi ta dogodek je bil zelo uspešen in pokazal, da je med ljudmi zanimanje za dogodke iz prve svetovne vojne še zelo živo.

Obiskovalci so ves mesec imeli možnost, da si ogledajo razstavo – pričeva-

nje o prvi svetovni vojni, ob tem pa tudi razstavo slik udeležencev druge mednarodne kolonije, ki je bila v Volčjem Gradu v juniju.

Besedilo: Društvo Debela griža
Foto: Stojan Kosmina

Glui in naglušni z južne Primorske z ladjo po najlepšem delu zahodne Istre

Člani Društva gluhih in naglušnih južne Primorske so s predsednico Darjo Murkanovič in sekretarko Sonjo Bordon ter predsednikom kraške sekcije Milanom Šucem prelep sončen dan, 10. junij 2023, izkoristili za izlet z ladjo po najlepšem delu zahodne Istre. V Poreču so se vkrcali na ladjo Monvi, ki je bila zgrajena kot vojaška ladja leta 1954 v splitski ladjedelnici in od leta 1990 služi za prevoz potnikov

po Jadranskem morju. Zbrane sta sprejela kapetana Jadran in Dominik Grubiša s posadko in jim za dobrodošlico ponudila liker iz kadulje z medom. Na poti do Rovinja so se ustavili tudi v Vrsarju, kjer so našli čas za sprehod po mestu in kopanje. V romantičnem beneškem mestu Rovinj so se sprehodili po ozkih kamnitih ulicah in trgih, ki pričajo o bogati zgodovini mesta ter so polni srednjeveških,

gotških, renesančnih in baročnih stavb in teras. Sprehodili so se tudi na severno stran mesta do ostankov obzidja, ki je nekoč varovalo prebivalce pred osvajalci in roparji.

Prekrasna sta bila tudi razgled in plovba po mogočnem Limskem kanalu, kjer so z morske perspektive občudovali tudi Winetoujevo jamo oz. jamo, kjer so snemali film Winetou. Mogočni istrski fjord je kanal, ki je del 35 km dolge Limske doline, ki sega skoraj do Pazina v osrčju Istre. Je edini naravni fjord v Istri, ki se zareže v kanjonske brežine, ponekod visoke tudi 100 metrov. Limski zaliv je dolg 10 km in na najširšem delu širok kar 600 metrov.

Uživali so ob sveže ulovljeni in pečeni ribi in ob kosilu nazdravili z rujno kapljico. Za dobro razpoloženje so poskrbeli z obilo glasbe, tudi v živo. Polni lepih doživetij so tako preživeli prekrasen dan in se vračali na svoje domove. Že sedaj se člani društva, ki prihajamo tako s Krasa in Brkinov, veselimo, da bomo lahko tretjo soboto v septembru počastili mednarodni dan gluhih v Velenju.

Besedilo in foto: Olga Knez

Nov gledališki abonma 2023/24

Letošnje poletje smo preživel precej dopustniško. V petek, 9. junija 2023, smo igrali v kulturnem centru Srečka Kosove-la v Sežani. Predstavo si je ogledal selektor za regijsko Linhartovo srečanje gledaliških predstav.

V ponedeljek, 14. avgusta, pa smo igrali v Štanjelu na povabilo agencije ORA Krasa in Brkinov. Pri tem gostovanju nas je motilo kar nekaj stvari, za katere se nam zdi, da je prav, da jih javno izpostavimo.

Grajsko dvorišče je zelo prijeten in lepo urejen prostor. Zelo neprijetno pa

je bilo, da je medtem ko smo pripravljali oder, potekal voden ogled gradu. Restavracija je tudi nemoteno skrbela za svoje goste. V tako majhnem prostoru pa smo bili eden drugemu precej moteči. Tudi občinski oder je precej »glasen«, saj škripa ob vsakem premikanju po odru. Sredi predstave pa so zadoneli še cerkveni zvonovi. Posebej neprijetno pa je vse, kar je povezano s transportom. Poleg tega, da je dostop otežen, nam ni bilo dovoljeno prevoznih sredstev pustiti v bližini prizorišča. Ne vemo, kakšne izkušnje so imeli izvajalci in gledalci drugih prireditev, ki

so se odvijale v tem prostoru. Mi mislimo, da bi moral organizator v prvi vrsti poskrbeti za publiko, da lahko nemoteno uživa v programu, ki si ga je izbrala (predstave, ogledi, kulinarika ...), saj se bo le tako vračala. Prav tako pa je potrebno spoštovati izvajalce in jim vsaj olajšati delo. Upamo, da bo naše pripombe kdo od pristojnih slišal in upošteval, saj verjamemo, da se s pogovorom marsikaj doseže.

Jeseni pripravljamo novo sezono gledališkega abonmaja:

- 14. oktobra si bomo lahko ogledali predstavo Boeing boeing ali stevarde-se pristajajo, v izvedbi DPD Svoboda Loška dolina,
- 18. novembra nam bodo igralci gledališke skupine Kontrada Kanal uprizorili Tri sestre,
- 27. januarja pridejo v goste KD Domo-vina iz Ospa s Šjoro od poslanca,
- 24. februarja pa za zaključek gostimo KRD Bohinjska Bela s predstavo Slep-ar v krilu.

Predstave bodo ob sobotah v kulturnem domu v Kobjeglavi. Nakup abonmaja bo možen pred prvo predstavo. Dodatne informacije so na zgibanki in na www.brce.si.

Lepo vabljeni vsi stari in novi abonenti.

Besedilo in foto: KD Brce

Policijsko veteransko društvo Sever za Primorsko in Notranjsko Odbor Krasa in Brkinov

PVD SEVER za Primorsko in Notranjsko, kot že samo ime pove, deluje na območju Primorske in Notranjske. Odbor za Kras in Brkine pa deluje na območju kraških občin: Komen, Sežana, Divača in Hrpelje-Kozina in ima v svojih vrstah preko 200 članov. Člani društva so bili pred 25 leti pobudniki pohoda veteranov slovenske osamosvojitve Ankaran– Triglav. Pred petimi leti pa smo v društvu ustanovili pohodniško sekcijo, ki je letos že petič organizirala samostojen sedemdnevni pohod Koper–Cerje–Triglav z zaključkom na proslavi na Rudnem polju – Pokljuka. Tega pohoda se udeležujejo tudi veterani SEVER iz občine Komen, od koder je tudi predsednik pohodniške sekcije in glavni organizator tega pohoda.

Start pohoda je prvo soboto v mesecu juliju. Pohodniki prvi dan iz Kopra preko Škofij, Beke, hriba Kokoška pridejo do Sežane.

Drugi dan pohoda, pohodniki iz Sežane preko Velikega Dola pridejo do Volčjega Grada. Tu nas s harmoniko pričakajo in pozdravijo domačini, Stojan Kosmina pa nas počasti z okusnim kosilom in osvežilno pijačo. Tu pa nas vsako leto pričaka tudi naš župan. V Gorjanskem, v Koči Kraških gadov, pa nam Marjan Zega omogoči nočni počitek. Naslednji dan, v ponedeljek se na Cerju, pri spomeniku Braniteljem Slovenskega ozemlja združi-

mo s pohodniki Veterani SEVER severne Primorske. Od tu preko Goriške pokrajine – severne Primorske, kot ena pohodniška skupina nadaljujemo s pohodom do vrha Triglava. Posamezni člani društva SEVER severne Primorske pa se nam pridružijo že na samem startu pohoda v Kopru.

Sedemdnevni pohod je za pohodnike velik finančni kot tudi logistični zalogaj. Vsaka pomoč tako domačinov kot lokalne skupnosti pa nam zelo pomaga, da pohod lažje izpeljemo. Ob tej priliki bi se zahvalili vsem v občini Komen, ki nam kakorkoli pomagata pri izvedbi pohoda.

Besedilo: Franko Zadnik
Foto: Arhiv pohodniške sekcije

Čistilna akcija lovcev v počastitev svetovnega dneva Zemlje

Na svetovni dan Zemlje, ki ga že več kot pol stoletja na 22. april praznujemo v 192 državah, človeštvo vsako leto opozarja na odnos, ki ga imamo oziroma bi ga morali ljudje imeti do narave in do okolja, v katerem živimo. Ena od lanskim tem svetovnega dneva Zemlje je bila »Veliko globalno čiščenje«, ki ga lahko razumemo tudi kot »odstranimo iz narave vso tisto navlako, ki tam ne sodi!«

Lovci, kot eni vitalnih uporabnikov prostora, smo na svoje okolje od nekdaj posebej občutljivi. Slovenska lovska organizacija, ki letos praznuje že častitljivih 116 let svojega obstoja, je že na samem začetku vse slovenske lovce pozivala k celoviti skrbi za naravo in že tedaj poudarjala ohranjanje samobitnosti in eno-

tnosti slovenskega naroda. Lov, lovski običaji, lovske šege in navade, če želite

tudi lovska uniforma, nas lovce navzven ločijo od ostalih interesnih skupin. V širšo skupnost pa se »Zelena bratovščina« vključuje tudi s svojo prizadevnostjo za gojitev slovenske lovske kulture: od lovske pevski zborov, zborov lovskega rogistov, stanovskega glasila, rednega izdajanja strokovne in leposlovno literature ... Nenazadnje so omembe vredne tudi prireditve z »oponašanjem jelenjega roka«. Ponosni smo namreč, da tudi v tej disciplini kar nekaj kraških lovcev posega v sam evropski vrh mednarodnih tekmovanj.

Naša dejavnost je resnično bogata in raznolika in se še zdaleč ne omejuje na sam lov in streljanje divjadi, kot bi to radi prikazali predvsem tisti, ki naravo opazujejo v mestnih parkih, divjad pa v živalskih vrtovih. Ne le s ponosom, pač pa se tudi in predvsem z razlogom prištevamo med ljubitelje in skrbnike narave. Na prvo mesto namreč vedno postavljamo skrb za našo divjad ter okolje, v katerem

živimo, sicer ne bi veliko več časa kot samemu lovu posvečali izboljšanju habitata divjadi, pa naj gre tu za oranje in sejanje lovskih njiv in dopolnilno krmljenje divjadi (oboje namenjeno tudi preprečevanju kmetijskih škod), za gradnjo in v poletnih mesecih suše polnjenje napajališč za divjad, pa vse do izsekavanja in vzdrževanja kraških steza, steza ki jih nato koristijo tudi vedno številčnejši domači in tuji pohodniki. Na državnem nivoju je tudi Ministrstvo za okolje in prostor priznalo pomembno vlogo lovstva z odločbo št. 215-46/2019-3 z dne 11. 4. 2019, s katero je Lovski zvezi Slovenije podelilo status nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanje narave in varstva okolja.

Svojo tankočutnost do okolja smo tudi lovci obeh komenskih lovskih družin, LD »Jezero« Komen in LD Dolce-Komen želeli izkazati s čistilno akcijo, ki smo jo izvedli po delu Komenskega Krasa. Zavedamo se, da je naš Kras spriču turistov, pohodnikov, gorskih kolesarjev, motokrosistov in drugih koristnikov prostora z dneva v dan bolj obremenjen. To zelo dobro občutimo predvsem lovci, ki smo v tem okolju skorajda dnevno prisotni. Žalostjo vse prevečkrat opazujemo nesprejemljiv odnos, ki ga imamo ljudje do ohranjanja čistega okolja: med travo in grmovjem najdemo zavržene plastenke vode in sadnih sokov, pločevinke piva, razbitine steklenic, kantice motornega olja in še marsikaj nečednega, ki tja ne

sodi.

Lahko za to krivimo zgolj turiste in obiskovalce Krasa? Ne vedno! Tudi domačini ne dajemo vedno najboljšega vzgleda, ko na rob vasi tu in tam zapeljemo odslužen avto ali avtomobilsko prikolico. Vse preveč nerazgradljive plastike, eternita, celo kosovnega materiala, ki sodi na odpad, zvozimo na svoje (in tuje) parcele ali celo v obcestne jarke. Resnično pretreseni smo lani pri Valah našli mrtvega jelena, ki se je z rogovjem zapletel v zapuščeno plastično pastirsko mrežo in tako bedno končal od lakote in žeje. Resda stvari še zdaleč ne gre posploševati, vendar zaradi nekaj neodgovornih posameznikov pade slaba luč na vse nas! Premalokrat pomislimo na naše nonote in none, cele generacije Kraševcev, ki so se tekom stoletij borili za sleherni krpo te zemlje. S pobiranjem kamenja po gmajnah so ustvarjali »grize« in ograjevali svoje borne njive in pašnike. Danes njihovo mučno delo, te suho zložene zidove, ki med drugim predstavljajo tudi kulturno dediščino Krasa, žal premalo cenimo.

Domačini smo ponosni na svoj Kras, na njegove lepote in posebnosti, ki privlačijo turiste iz cele Slovenije in še od dlje. Od turizma imamo vsi koristi, ne le gostilne, naše tipične osmice, turistična prenočišča, visoke cene naših nepremičnin ... Vse to nam prinaša delo in dodatni zaslužek za boljše življenje. Zavedati pa se moramo, da »turizem smo ljudje« in da gosta privabi in zadrži v našem kra-

ju tudi prijazen obraz in na cesti topelo izrečen »dober dan!« slehernega od nas. Žal bomo morali Kraševci na tem še veliko delati!

Vrnimo se k naši čistilni akciji. Z manjšo datumsko zamudo smo se v nedeljskem jutru lovci zbrali na parkirišču komenske osnovne šole. Razdelili smo se v skupine in se podali na lov za smetmi. Tokrat smo se osredotočili na okolico najbolj prometnih cest, pohodniških in kolesarskih poti ter vojaških pokopališč iz prve svetovne vojne. Največ ostankov »civilizacije« smo seveda pobrali ob cestah, veliko manj pa v okolici pešpoti in kulturno-zgodovinskih spomenikov. Razveseljiva pa je pri tem ugotovitev, da so razen redkih izjem večja divja odlagališča odpadkov skoraj povsem izginila.

Delovni dan smo po našem mnenju uspešno zaključili z naborom skoraj 500 kg razno razne nesnage. Morda predstavlja ta akcija nas, komenskih lovcev, le majhen prispevek k čistosti in lepoti našega Krasa, vendar kot pravi stari kitajski pregovor: »Tudi najdaljša pot se začne s prvim korakom!« Upamo na posnemovalce. Še večje upanje pa polagamo na tiste, ki se bodo pri tem zamislili ob dejstvu, da imamo en sam planet, na katerem nam je usojeno še dolgo bivati, in ga moramo zato čuvati, ohranjati in z njim gospodarno ravnati. Za naš Kras to še posebej velja!

Besedilo in foto: L. F.

Edelman Jurinčič o sebi in novi pesniški zbirki Pod kostanji

V Kosovelovi knjižnici Sežana so se 22. junija 2023 pred poletnimi počitnicami poslovili z zadnjo prireditvijo, ko je Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras v sodelovanju s Kulturnim društvom Feral Ankaran pripravila srečanje s pesnikom, pobudnikom in urednikom revije Fontana, soustanoviteljem Združenja književnikov Primorske ter članom Društva slovenskih pisateljev Edelmanom Jurinčičem.

Z gostom se je o njegovem izredno bogatem in pestrem življenju pogovarjala predsednica kraške tretje univerze Nadja Mislej Božič. Povod za to je bila pesniška zbirka z naslovom Pod kostanji, ki je razdeljena v sedem razdelkov in jo je lani izdalo prav KUD Faral, katerega predsednik je Jurinčič. V njej so pesmi posve-

čene tudi pokojnima Marjanu Tomšiču in Vladimirju Šavu, istrskima pisateljema, ki sta bila tudi njegova mentorja in dobra prijatelja. Pesniški zbirki Zemlja-zemljica, ki jo je ustvaril 2001 v sodelovanju s pesnikom Aleksijem Pregarcem, in Odhodi -odhodi je v italijanščino prevedla Jolka Milič skupaj z dolgoletnim prijateljem Jožkom Štucinom.

Jurinčič je izdal deset pesniških zbirk in prozno delo Istrani (1991). Sicer pa so njegova dela predvsem posvečena istrskemu človeku in naravi. Pred skoraj 30 leti je bila Jurinčiču podeljena Kocjanči-

čeva nagrada za odkrivanje, ohranjanje in razvijanje kulturne identitete v Slovenski Istri, Občina Ankaran pa mu je leta 2020 podelila naslov ambasadorja Krajinskega parka Debeli rtič. Avtor, rojen 1952 v Borštu v Istri (KS Boršt mu je podelila priznanje za življenjsko delo na področju promocije KS), je ploden pisec poezije, proze in strokovnih člankov. Objavlja v slovenskih in tujih literarnih revijah in strokovnih publikacijah. Njegova poezija je bila objavljena v številnih jezikih. Jurinčič trenutno predseduje komisiji za podelitev Kocjančičeve nagrade

v Istri. Vodi KUD Feral, ki izdaja literarno revijo Fontana in organizira mednarodne Večere jadranske poezije v Ankaranu.

Številni obiskovalci pogovornega večera, ki jih je uvodoma pozdravil direktor sežanske knjižnice Marko Matičetov, so gostu, ki je prebral tudi nekaj svojih pesmi, zastavljali številna vprašanja in večer sklenili v prijetnem klepetu z njim. Prihodnje leto se obeta nova Edelmanova pesniška zbirka in z velikim veseljem bodo vsestranskega Jurinčiča spet povabili v svoje vrste.

Besedilo in foto: Olga Knez

Člani kraške tretje univerze obiskali slikarja Danijela Demšarja

Slušatelji Univerze za tretje življenjsko obdobje Kras so pod vodstvom predsednice Nadje Mislej Božič, ki društvo vodi že 14. let, 7. julija 2023, ob zaključku šolskega leta, obiskali priznanega knjižnega ilustratorja, grafika, akad. slikarja in lutkarja Danijela Demšarja na Grižah.

Slikar, ki je leta 1979 diplomiral na Ljubljanski Akademiji za likovno umetnost ter leta 1980 postal član Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov, se je že leto po upokojitvi (1999) preselil v Griže, tipično kraško naselje na več kot 400 metri nadmorske višine, ki ima edino v sežanski občini avtomatsko keglijšče. Demšar, rojen 1954 v Bresternici pri Mariboru v mizarški družini, je v teh 23 letih življenja na Vrheh, kot Kraševci imenujejo planoto med Krasom in Vipavsko dolino, vseskozi urejal domačijo, zadnja tri leta pa se je posvečal soprogi Ireni, ki je ob koncu letošnje zime izgubila boj z boleznijo. Kot samostojni umetnik se je preživiljal z ilustriranjem knjig in oblikovanjem lutk. Napravil je več kot deset tisoč risb in slik. Udeležence je popeljal po svoji kraški hiši, v kateri ima atelje, razstavni prostor, bogato knjižnico idr. Zaradi želje po odkrivanju novega in zvedavosti je eksperimentator in inovator. Tako je iz-

umil nove grafične tehnike in postopke. Uporablja tehnike tuša, oglja, flomastra, barvnih svinčnikov, pastela, tempere, akrila in eksperimentalne tehnike. Knjižne podlage pa mu predstavljajo osnovno vodilo, vključuje pa tudi izvirne ideje in domisleke. Na svoji domačiji je že večkrat gostil likovne kolonije, ki so bile dobro obiskane. Za sabo ima številne samostojne in skupinske razstave doma in v tujini. Za svoja dela je bil večkrat nagrajen. Ponosen pa je tudi, da je prejel več nagrad, med njimi tudi nagrado Hinka Smrekarja za ilustracije v knjigi Roža v srcu in za

življenjsko delo, Levstikovo nagrado za življenjsko delo idr. S fotografijami je prispeval v zbornik Vrhe nekoč in danes, ki ga je pred dvema letoma izdalo Razvojno društvo Vrhe.

S tem, ko jim je razkazal svojo kraško domačijo, jim je povedal marsikaj zanimivega iz svojega življenja ter jih postregel ob pogrjeni mizi. Univerza za tretje življenjsko obdobje Kras pa vabi vse starostne skupine k vpisu v 15. študijsko leto 2023/24. Več informacij na tel. 031 716 210 ali na e-pošti nadja.mislej-bozic@guest.arnes.si.

Besedilo in foto: Olga Knez

Društvo Venček iz Štanjela

Društvo Venček iz Štanjela je bilo ustanovljeno v začetku leta 2020 z namenom oživljanja in ohranjanja naše nesnovne kulturne dediščine - pletenja kresnih venčkov.

Smo majhno, a aktivno društvo. Lani smo zaključili za nas velik projekt obli-

kovanja in izdelave celostne podobe darilne embalaže za venček. Pri tem so sodelovali: oblikovanje embalaže Jana Pečečnik, besedilo Marjana Lavrič, prevod David, logotip Veronika Žorž, tisk ... Pri tisku se nam je zgodilo, da so cene zrasle in se spreminjale iz ure v uro.

Člani društva smo v letu 2022 z delavnicami spletnja venčkov obogatili več prireditev: na Brjah, za domačine, na festivalu Gledanica, na delavnici Posedkarnje, jeseni na festivalu Kraška gmajna, za radio Robin ... S prodajo svojih izdelkov smo sodelovali tudi na občinskem pra-

zniku v Komnu.

Proti koncu leta nam je Občina Komen dodelila v uporabo prostore v hiši Štanjel 1. V decembru smo poskrbeli za čiščenje hiše in tam uredili manjšo razstavo o venčkih. Ob otvoritvi nas je s torto v obliki venčka presenetila naša finančnica Marica Ukmar. Galerija je bila obiskovalcem ob koncu leta odprta dva dneva in doživela lep obisk. V adventnem času smo tam spleтали tudi adventne venčke.

Letos smo se angažirali že v začetku junija, saj smo ob vikendih dežurali v hiši št. 1 in bili kar uspešni v promociji.

V nedeljo, 11. junija 2023, popoldne je bila delavnica pletenja venčkov sv. Ivana za domačine. Ta dan je Zavod Dobra pot predvajal v Viteški dvorani tudi film o venčkih, ki so ga lani posneli pri nas v Štanjelu.

Glavna prireditev je bila v nedeljo, 18. junija 2023, ko smo kot vsako leto organizirali delavnice izdelovanja venčkov za obiskovalce. Naša skrb, da bo dovolj cvetja, nas je že dneve prej pognala v naravo, da smo nabrali dovolj rož za venčke in za delavnico. Letos smo za glavno delavnico zbirali predhodne prijave s kotizacijo, tako da ni bilo odpovedi. Imeli smo dve delavnici (ena dopoldne, druga popoldne) kjer je bilo 24 udeležencev vseh starosti in iz različnih krajev. Dve udeleženci sta se, potem ko sta prišli domov, po mailu oglasili in zapisali tole:

Spoštovana gospa Dušana, še enkrat najlepša hvala vsem iz društva, ker sva se danes na vaši delavnici imeli res čudovito. Tudi kosilo v ošteriji v Braniku je bilo odlično.

Lep pozdrav z Dolenjske. Vida in Marija

Naše članice in mentorice so bile zaposlene in so podajale znanje udeleženkam. Tudi rož je bilo na koncu dovolj, le ruja je zmanjkovalo, a je Urška hitro poskrbela zanj in ga šla nabrat. Ob koncu delavnice smo venčke obesili na zid pred gradom, da je imela komisija v sestavi: Žana Kapetanović, Erika Rojc in Miha Ravbar kar nekaj dela, da so izbrali najboljše v dveh kategorijah: tradicionalni in fantazijski.

Nagrade so prispevali: Bistro grad Štanjel, Ošterija Branik, Kmetija Žerjal Tomaj, Škerlj Wine Estate Tomaj, Vina Kralj Kobdijl, Vina Švagelj Štanjel, čebelarstvo Fabjan Kobdijl, frizerski salon Martina Kojc, s. p., Križ, Jadran Energetika Sežana.

Pred samo razglasitvijo smo podelili še priznanja za dolgoletno plodno delo naši najstarejši članici Dragici Furlan, Slavki Ilich, ki je ravno ta dan praznovala svoj rojstni dan, in Radovanu Sfiligoju, ki je poskrbel za marsikaj, tudi za vse obročke.

Tretjo nagrado je za klasični ali tradicionalni venček dobila Cirila Pivk Pirnat, drugo nagrado Katja Rustja, prvo pa Dušana Švagelj.

Za fantazijski venček je tretjo nagrado dobila Dragica Furlan, drugo nagrado je ponovno osvojila Katja Rustja, prvo nagrado pa je za fantazijski venček dobila Aleksandra Sfiligoj.

Pri podelitvi nagrad in raznosu po Štanjelu so sodelovale tudi Ika in Ivana v srednjeveških oblekah in Gaja.

Po končani podelitvi smo počasi začeli pripravljati venčke za raznos po vasi, pri-

zorišče pospravili, ostale venčke pa nesli v hišo št. 1, kjer imamo svoje prostore in razstavo. Po vasi smo naključno razdelili 11 venčkov, stare pa odnesli v košari na Turn (na Gledanico), kjer je ob sončnem zahodu Gaja obredno prižgala ogenj. Okrog ognja smo tudi malo zaplesali in zapeli: Mi se imamo radi ...

Pri hiši št. 1 smo dežurali še naslednje vikende v juniju.

Avgusta smo bili tam prisotni vsak vikend od 13. do 18. ure, kjer smo v sodelovanju z ORA dežurali. TIC Štanjel je organiziral dijaka, ki je bil skupaj z našim članom na voljo obiskovalcem in skupaj sta promovirala našo kulturno dediščino.

Hvala vsem in vsakemu posebej, da s skupnimi močmi ohranjamo našo kulturno dediščino - venček - izročilo naših prednikov, saj nam prinaša dobro in odganja slabo.

Besedilo: Dušana Švagelj, Kulturno etnološko društvo Venček iz Štanjela
Foto: Žana Kapetanović

Na kakšen način ohranjati, zaščititi in promovirati Debelo grižo?

Debela griža pri vasi Volčji Grad sodi med najbolj slikovita in dobro ohranjena nižinska prazgodovinska gradišča na Krasu. Do leta 2015 je bila zelo zaraščena, mogočnih suhih kamnitih zidov ni bilo videti. Zato je bilo najprej potrebno ročno odstraniti škodljivo vegetacijo, ki je opazno povzročala destrukcijo gradišča in pogoje za požare. V ta namen je začel leta 2015 usposobljeni delavec Edi Trobec z odstranjevanjem škodljive vegetacije znotraj kamenega obroča gradišča. Že od samega začetka je po priporočilih znotraj gradišča uporabljal neagresivno metodo (z odstranitvijo kolobarja skorje na deblu tik nad podlago se prekine vegetacijska oskrba drevesa, ki nato odmre skupaj s korenino). Cilj je ohranitev in zaščita mogočnih kamnitih obzidij. Za postavitve ograje na očiščenih delih tako znotraj kot tudi zunanje okolice gradišča in za pašo drobnice smo dobili kulturno varstveno soglasje s strani ZVKDS, OE Nova Gorica. Do danes po dobrih osmih letih se je na dobrih treh četrtinah znotraj gradišča in tudi v večini zunanje dela odstranila škodljiva vegetacija, vzpostavile so se tudi številne pohodne poti tako znotraj kot zunaj gradišča,

Edi Trobec odstranjuje škodljivo vegetacijo na zelo zaraščenem terenu na vzhodnem delu zunaj obzida Debele griže, 2015.

mogočna kamnita obzidja so zaščitena z ograjo. Skupaj s stroko so se izvedle postopne sistematične raziskave gradišča z neinvazivnimi metodami (npr. georadar). Na podlagi omenjenih raziskav se je s pomočjo Krasnega Krasa izdelal Konservatorski načrt za Debelo grižo, ki

ga je izdelal ZVKDS Nova Gorica. S smernicami konservatorskega načrta se bodo zaščitili najbolj ogroženi deli gradišča. Cilj Krasnega Krasa je razglasitev Debele griže za spomenik nacionalnega pomena, tako bi lažje pridobili EU sredstva, ki bi omogočila skozi 3D film prikaz zgodbe o gradišču za širšo javnost, večjo zaščito in javno dostopnost spomenika, hkrati pa bi gradišče usposobili za varen in gradišču prijazen turistično kulturni ogled bogate etnološke in arheološke dediščine različnim javnostim, tudi ljudem s posebnimi potrebami, ranljivim skupinam, invalidom itd. Dolgoročni cilj Krasnega Krasa je vzpostavitev Muzeja na prostem in multidisciplinarnega središča za preučevanje in predstavitev prazgodovine v širšem območju Alpe-Adria. K omenjeni zaščiti prazgodovinskega gradišča je s požrtvovalnim odstranjevanjem škodljive vegetacije pripomogel tudi omenjeni Edi Trobec, ki se je julija 2023 upokojil.

Besedilo in foto: Dejan Vončina,
zunanji sodelavec, Krasen Kras

Edi Trobec, v ozadju je viden zunanji očiščen del vzhodno od Debele griže. Domačini temu delu pravijo Oklade, 2016.

Vsak dan šteje: iz pogovora z Britto Höschele v Hiši dobre volje

Z gostjo sem se pogovarjala Nadja Mislej Božič (UTŽO).

Z Britto sva se srečali na enem izmed zborov članov, ki jih imajo društva že običajno v prvem tromesečju. Ne vem, če je bil zgolj slučaj, da so naju posedli skupaj, kajti imeli sva si veliko povedati o Hiši dobre volje, kulturnem življenju, najnovejših dosežkih in skupni želji, da je za odmaknjeno okolje v zaledju Kopra, Trsta, Gorice in Nove Gorice življenjskega pomena in pravica, tako za svojce in uporabnike kot okolje, možnost vključitve v organizirano dnevno bivanje. Privilegij, da so vsaj v tretjem življenjskem obdobju udeleženci deležni kulturnih in izobraževalnih spodbud ter se v sodelovanju z drugimi zavodi, nevladnimi organizacijami in posamezniki odpirajo javnosti. Univerza za tretje življenjsko obdobje prireja ponedeljkova srečanja študijskega krožka Berem z dobro voljo. Z zanimivimi gosti širimo svoja vedenja o sebi in svetu, o tem, kaj lahko človek z voljo, trmo in vztrajnostjo doseže, ko ve, kaj hoče. Prostovoljci si želimo z zaposlenimi soustvarjati del skupnega vsakdana, kar je tudi dejavnost za starejše, da ostane večno živa tudi za prihodnje generacije in je bomo deležni tudi mi. Iz srečevanj z drugimi se učimo medosebnih odnosov, katerih sestavni del je tudi sposobnost spoštovanja in sprejemanja drugih, drugačnih pogledov, zmožnost, da osebi kljub hrupu (računalniškim smetem, družbenemu kaosu) zbrano prisluhnemo, postavimo premišljena vprašanja, če česa iz nevednosti ne razumemo, in le tako osebno rastemo.

Poleg želje, da Hiša živi (konec marca so zaprli Hišo dobre volje v Desklah), je vzgib želja, da se domačini in tisti, ki smo se odločili za življenje na Krasu, bolje spoznamo med seboj. Na teh izhodiščih se je zgodilo pogovorno srečanje z občanko komenske občine, Britto HÖSCHELE, v Hiši dobre volje, na ponedeljek, 23. aprila 2023, kjer smo jo spraševali tudi o likovni ustvarjalnosti, doživljanju Krasa skozi občutke. Z življenjskim sopotnikom se selita iz Kobdila v Gabrovico, zato je tem spremembam prilagojen tudi intervju.

UTŽO: Pod imenom Britta Anja Höschele najdemo na domačih straneh prispevek z naslovom Mali raj

Fotografija je iz družinskega arhiva: V Andaluziji februarja 2023

pod kostanji, Kobdilj 37. Tisti raj je iz stare kmečke hiše z okolico nastal več kot dve desetletji in se dopolnjeval. Izvemo, da sta se Britta in Erik spoznala v Nemčiji in se z otrokom v trebuhu preselila v Ljubljano. Po sedmih letih sta želela v naravo, zato sta iskala hišico na podežlju in po nekaj letih našla na Krasu hišo, kamor so s sinom odhajali vsak konec tedna in urejali nov dom. Hči se je kasneje rodila na Krasu. Katere, za vas in vaju, pomembne vsebine sta vnesla v kobdiljsko domačijo in njeno okolico?

Britta: Že od nekdaj sva oziroma smo kot družina zelo radi potovali. Zanimivo nam je bilo odkriti druge države, marsikaj na drugih celinah, njihovo arhitekturo, kulturo, življenje in skrite koticke. Uživala sem pri tem, da sem iz teh držav prinesla umetnostne izdelke, posebne kamne, školjke, posebna živila in začimbe in poleg tega še mnogo potaknjenec zanimivih rastlin, tudi vrtnic, lepo zapakiranih v plastičnih vrečkah. Tako sva na primer na Švedskem obiskala vrtnarijo in napolnila vse nezasedene koticke avta z vrtnicami v posodah. Skoraj obvezno je bilo na vsakem takem potovanju obiskati vsaj en botanični vrt.

Kar pa zadeva najin vrt, je pa res, da je naša pokrita terasa vsaj pol leta tudi naša dnevna soba. Če je le možno tam tudi večerjava, kadar je mrzlo v bundi ali pa s prižgano plinsko gobo. Pogovarjava se in poslušava glasbo. Eden od najinih priljubljenih koticikov na vrtu je tudi »filozofska klop« (t. j. klop z nadstreškom), od kjer lahko občudujeva Štanjel, lepe sončne zahode in včasih tudi slikovite in veličastne nevihte. Pravi balzam za dušo ...

UTŽO: Ste v Nemčiji živeli v mestu ali na podežlju? Kakšni občutki so vas prevevali ob selitvi iz Nemčije v Slovenijo? Zakaj ravno Ljubljana in Kras?

Britta: (se nasmehne): V Nemčiji je že skoraj vsaka vas velika kot velemesto! Ampak, ja, odraščala sem »na vasi«. Kot otrok sem z bratom in starši živela pri starih starših na podstrešju. Hiša je imela sicer zelo strm, a prečudovit vrt. Nato sem se še dvakrat preselila iz ene »vasi« v drugo in vsakič smo imeli lep vrt. Po maturi sem spoznala Erika in ko sem ga obiskala na njegovem domu, sem tam opazila knjige v nekem, meni čudnem jeziku. Ugotovila sem, da govori poleg nemščine in šolskih tujih jezikov še slovenščino. Takrat nisem vedela, kakšen jezik je to in kje je Slovenija ... Kmalu zatem sem končala poklicno izobraževanje za vrtnarko in bila sprejeta na Univerzo v Freisingu. Zato sva se iz okolice Stuttgarta preselila v bližnji München. V tretjem semestru študija sem zbolela za multiplo sklerozo in se po le delno uspešnem zdravljenju navkljub bolezni odločila za preselitev v Ljubljano, v stanovanje Erikove none na Tržaški cesti. Bila sem noseča in znala zgolj nekaj osnovnih slovenskih besed. Obnovila sem čudovito stanovanje in že kmalu zatem se je začela vojna za Slovenijo. V določeni meri je bila to tudi sreča zame, ker sem tako spoznala sosedo in začela intenzivneje poslušati in se učiti slovenski jezik. Bolezen, preselitev v Slovenijo, izkušnja vojne in rojstvo sina v zelo kratkem zaporedju so povzročile korenite spremembe v mojem življenju ... Ko je najin sin Bernard začel hoditi v vrtec, sem se vpisala na filozofsko fakulteto za tečaj slovenščine za tujce. Začela sem obiskovati tudi različne likovne in lončarske tečaje. V tem času sem spoznala nekatere kreativne ljudi in se dogovorila za vodenje ustvarjalnih tečajev za otroke v ustanovi SEZAM, servis za malčke. Nastala je tudi moja prva knjiga ...

UTŽO: 1993. je z vašimi ilustracijami izšel pri Založbi Pegaz priročnik PAPIRNATE PUSTOLOVŠČINE s podnaslovom Ustvarjalno delo s papirjem za otroke in odrasle, v katerem lahko še danes poiščemo zanimive zamisli za ustvarjalno delo. Kdo vas je spodbudil oziroma kaj vas je spodbudilo k sodelovanju?

Britta: Omenila sem sodelovanje z ustanovo SEZAM. Prijateljica me je spodbudila k temu, da naj pri tolikšnem številu idej, ki jih imam, le-te prikažem v po-

sebni knjigi. In res sem dobila ponudbo neke založbe za izdajo take knjige. Nato sem tedne risala in pisala. In seveda je imela tudi lektorica obilico dela z mojo slovenščino ...

UTŽO: 1998. ste ilustrirali slikanico Kristine Pučnik *DANIJEL IN VRTNICE*, ki je izšla pri Založbi Modrijan. Rožni grm je tako naslikan, da ga vonjamo ...

Britta: Zelo sem bila vesela, ko me je prijateljica zaprosila, naj ilustriram njeno zgodbo.

Motive sem vzela iz čudovite avstro-ogrske in Plečnikove arhitekture v stari Ljubljani. Navdušena sem bila nad Nebotičnikom, Kongresnim trgom, Tromostovjem s tržnico, stavbami ob Ljubljani-cu, lutkovnim gledališčem in vsemi temi številnimi malimi trgovinicami. Zgodba mi je bila izjemno všeč, polno fantazije. Kar samoumevno je bilo zame naslikati tak pravi šopek vrtnic. Škoda, čeprav sem izdelala že vse ilustracije, se nadaljevanje zgodbe ni izšlo, saj se je Kristina vrnila v Nemčijo.

UTŽO: S Katjušo Trampuž sta ustvarili slikanico *MIŠKA POŽERUŠKA KUPUJE MOKO*, ki je izšla leta 2001 pri Založbi Obzorja. Kako sta se našli in povezali?

Britta: Našli sva se v Ljubljani, niti ne vem več natančno, kako. Delala je za Rdeči križ in me prosila za majhne, igrive ilustracije vsakodnevnih opravil za otroke in za izdelavo plakata v zvezi s škodljivostjo kajenja. Ker sem imela že kar nekaj tovrstnih izkušenj, me je nekaj let pozneje prosila za ilustriranje *MIŠKE POŽERUŠKE*. Takrat sem živel že nekaj časa na Krasu in bila polna kraških vtisov. Lepe kamnite hiše, jrte, portoni, kraški zidovi, polja, obdana s suhimi zidovi ... Počutila sem se kot na dopustu v Provansi ali pa na Irskem ... In Štanjel. Kakšna izjemna vasica na hribu s prav posebnim cerkvenim zvonikom. Spraševala sem se, ali je to posledica gradbene napake ali orientalski vpliv.

UTŽO: Leta 2017 je izšla pri založbi Buča slikanica *Leteči Leo*, katere avtor besedila je vaš življenjski sopotnik Erik Modic. Sporočilo je namenjeno otrokom in odraslim. O katerih življenjskih resnicah in vrednotah govorijo?

Britta: Ko sva se z Erikom pogovarjala

o različnih vsakodnevnih temah, sem se mu potožila, da bi rada spet ilustrirala otroško pravljico, da pa žal ne poznam avtorjev. Kratkoterminalno se je odločil, da jo napiše. V tisti zimi je Slovenijo zajela skalna evforija zaradi izjemnih dosežkov Petra Prevca in vsi, tudi otroci, so stalno govorili o smučarskih skokih. Zato je napisal pravljico o skakanju. Prepričan je bil, da je nauk pravljice lažje posredovati, če je povezan z aktualno temo. Zgodba sicer govori o vztrajnosti, ki glavnega junaka pripelje do uresničitve svojih sanj. Obenem pa mišek Leo postane navduševalec svojih vrstnikov. Ključ do uspeha je tudi trdno prijateljstvo in timsko delo. Potem, ko uspeš, ne pozabi na svoje prijatelje. Del uspeha in znanja, ki si ga pridobil, je prav, da deliš tudi z njimi.

UTŽO: Ustvarili ste še mnogokaj.

Britta: V Ljubljani sem pri založbi Modrijan izdala tudi še ustvarjalni koledar za otroke in izdelala nekaj ilustracije za Cici-bana. Odkar sem na Krasu, sem se bolj osredotočila na likovno ustvarjanje in izvajanje likovnih krožkov ter izdelavo stripov za šolsko mladino v Štanjelu in Komnu. Imela sem tudi nekaj samostojnih likovnih razstav v Štanjelu, v Nemčiji in na Švedskem. Zadnja leta sodelujem v projektu ArtŠtanjel pri izvajanju poletnih likovnih tečajev za mladino. In seveda je bilo tudi veliko dela in časa vloženega v ureditev dveh apartmajev za turiste, galerijo likovnih del z ateljejem in najin okrasni vrt – park.

UTŽO: Pa se vrniva na začetek, zdaj urejate nov dom v Gabrovici, zasadili ste tudi različne okrasne rastline. Ko sem vas, dvajset let je od tega, pred predstavitvijo *Miške Požeruške* v Kosovelovi knjižnici Sežana obiskala in si ogledala vašo galerijo umetnin in uporabnih predmetov v Kobdilu ter terasasti vrt z vrtnicami, grmovnicami in drevesi, sem se zavedala, da so za to potrebna določena znanja, spretnosti, skratka sposobnosti.

Britta: Gabrovica še ni dokončana, pa ja, enkrat bo. Tam na vrtu bova imela tudi nekaj vrtnic, bo pa drugače vse bolj enostavno. Tudi podnebje na Krasu se spreminja in temu se trudim prilagoditi.

Po poklicu sem vrtnarica za sobne rastline. Pridobila sem znanje tudi o drugih rastlinah s pomočjo knjig, ki sem jih prebrala in seveda tudi, kot se temu reče, z »working by doing«. Pri vseh stvareh

sem bolj samoukinja. Celoten vrt je nastal na podlagi primerov dobre prakse iz knjig in mojega občutka za vrtno arhitekturo. Erik je moral kopati, jaz pa sem sadila. Občasno mi je pomagal tudi moj pokojni oče, ki je kot »Gastarbajter« preživel svoje delovne dopuste pri nas in je smel med drugim uresničiti tudi moje sanje o filozofski klopi in pravokotnih »obokih« za vrtnice.

Slikala sem že kot otrok in kot mladostnica. Nisem pa bila dovolj samozavestna, da bi to tudi študirala. Erik pa mi je uresničil željo »imeti atelje« in dodal še galerijo – v smislu, kadar sem srečna jaz, je tudi on. Mislim, da sem podedovala nekaj genov praktičnega mišljenja, ljubezni do rastlin, umetnosti in arhitekture – in to od obeh staršev in njihovih prednikov.

UTŽO: Kaj ste želeli iz kobdilskega prenesti v sedanji dom, kar vam pomeni, in kaj ste po razmisleku opustili?

Britta: Nisem v tem smislu opustila. Zavedela sem se, da je treba potegniti črto. V Kobdilu sem preživela skoraj polovico svojega sedanjega življenja (bilo je res lepo!). S seboj bova vzela le majhen izbor vrtnih rastlin, nekaj podedovanega pohištva in starin, slike iz galerije, večje količine materiala iz ateljeja, knjige, mačko in tisoče spominov, nova prijateljstva in toplino v srcu. Še vedno pa bom nadaljevala s 25-letno tradicijo tedenskega srečanja na kavici s sosedi v gornjem Kobdilu, čeprav z avtom.

UTŽO: Se je življenje za vas oziroma za vaju spremenilo, odkar je Erik Modic župan?

Britta: Življenje je postalo še bolj raznoliko, saj pogosto spremljam Erika pri njegovih županskih obveznostih, še posebej, ko gre za udeležbo na kulturnih, športnih ali drugih družbenih dogodkih in za srečanja z občani. Ne morem se navaditi na naziv »mati županja« in zelo cenim, ko me nagovorijo samo z mojim imenom Britta.

Na splošno me je presenetil izjemno bogat društveni utrip v naši občini. Vse to mi je omogočilo, da sem spoznala veliko prijetnih ljudi in njihovih zanimivih življenjskih zgodb. Seveda pa ostaja manj prostega časa za naju. Tudi čas in pogostost dopustovanja sva morala močno skrajšati. In še takrat, ko sva se v poletnem času odločila za krajši oddih, nam

je vedno zagodla kakšna nezgoda – udar strele, poplave ali požar in nič ni bilo z dopustovanjem. Zato toliko bolj ceniva vsak prosti trenutek ...

UTŽO: Kateri je vaš samogovor iz tišine?

Britta: Bolezen je bila zame dvostranska izkušnja, tako kot je to sicer vsaka pomembna stvar v življenju. Bila sem mlada (23 let) in doživela nekaj pretresljivega. Izgubiš vid in pol telesa v enem tednu. Si pol leta v različnih bolnišnicah in po vsem doživetem in preživetem prideš do spoznanja, da želiš živeti in je treba nekaj spremeniti v svojem življenju. In imela sem tudi srečo v nesreči, da je moj partner držal z mano in me ni zapustil ...

Želela bi si, da ljudje postanejo bolj pozorni do sočloveka, ki ima telesne ali druge težave ali omejitve in da se bolj zavejo življenjskih situacij, kjer so včasih pomembne že malenkosti, kot na pri-

mer, da kot zdrav človek na zaparkiraš parkirišča za invalide, da se na pločniku malo odmakneš in pustiš prostor gibalnno ovirani osebi. Zdravje in gibalnost nista samoumevni. Sta sreča ...

Spoznala sem precej ljudi, v zadnjih letih preko Erika še toliko več. Včasih mi gre že na smeh, ko opazim, da je skoraj celotna Slovenija med sabo v sorodu.

In zanimivo je tudi, da vsakič, ko se vrnem iz tujine in zagledam napis SLO, dobim občutek, da sem spet doma. Ko pa pridem na Kras pa začutim še toplino v srcu ...

Tudi sicer se mi zdi, da se premalo zavedamo, v kakšnem raju živimo tu na Krasu. Na razpolago imamo vse bonitete sodobnega življenja, živimo v neokrnjeni naravi in edinstveni kulturni krajini, do morja ali v hribe je samo kratek skok, in če si zaželimo rednih kulturnih programov imamo vse na dlani.

UTŽO: Še zaključna, glasna in zapisana misel.

Britta: Bodi iskren do sebe in odprt do drugih, s širokim pogledom na svet in življenje. Vsaka stvar ima vedno dve plati. Vsak dan šteje.

UTŽO: Hvala za čas, ki ste si ga vzeli za pogovor.

V sodelovanju s Hišo dobre volje smo v tem letu v študijskem krožku Berem z dobro voljo izvedli še srečanja z gosti – književnimi ustvarjalci in avtorji poljudnih, strokovnih in znanstvenih besedil, Dušico Kunaver in Darinko Bogdanovič, z nevrologom, prof. dr. Zvezdanom Pirtoškom (gosta je povabila GO Spominčica), pesnikom Milanom Šeljcem, pravljicaško Jasno Majdo Peršolja in večstransko ustvarjalko Katjušo Trampuž. Pogovori z njimi bodo objavljeni v naslednjih številkah Burje, Kraškega obzorika ali Goriške.

Burjina glasba

Dobrodelni in jubilejni peti MusiKras 2023 tudi z najštevilčnejšo udeležbo

Očitno je letošnje udeležence MusiKrasa prepričal kraški zrak, verjetno so želeli spet videti svoje glasbene prijatelje in obenem še izpiliti svoje znanje. Ali pa preprosto domači organizatorji znajo izpeljati odlično orkestrsko šolo in hkrati poskrbeti za nepozabne spomine. Pihalni orkester Komen je pod umetniškim vodstvom domačega dirigenta Matije Tavčarja pripeljal do konca jubilejno peto izvedbo MusiKrasa, letos rekordnega, saj

se je orkestrskega tabora, ki je v Štanjelu potekal med 21. in 29. avgustom, udeležilo več kot 120 mladih od devetega leta dalje, ki so znova pokazali, da si nadarjeni glasbeniki želijo druženja in skupnega ustvarjanja.

MusiKras je poletna orkestrska šola, namenjena mladim pihalcem, trobilcem in tolkalcem, ki si želijo izpopolnjevanja v orkestrski igri. Najprej je Štanjel štiri dni preplavilo okrog 60 mladih, večino osnovnošolskih glasbenikov, ki so se združili v šolski orkester pod taktirko mladega Postojnčana Primoža Petohleba, ki je bdela tudi nad sekcijskimi vajami nizkih

trobil. Eni so se tabora udeležili prvič, večina pa so še utrdili prijateljske vezi preteklih let, vsi pa so se enako potili in marsikaj novega naučili. Glasbeniki so uživali celo v skladbah, ki ju je prof. Jaka Jerina napisal posebej za to priložnost in iz katerih so odmevale tako za ljudske pesmi kot najnovejše popevke. Po zaključnem koncertu na dvorišču grada Štanjel so nekateri že spraševali po naslednjem letu ... Vendar je za organizatorje to bila le prva postaja letošnjega tabora.

V petek zjutraj so se v osnovni šoli Štanjel začeli zbirati člani mladinskega orkestra, stari od 14. let dalje. Maestro Tomaž Kukovič je poskrbel, da je vseh približno 70 orkestrašev pililo svoje znanje in zagotovo so spoznali marsikateri trik in prijem, ki jim bo prišel še kako prav v matičnih sestavah. Tako kot lani so tudi letos nad posameznimi sekcijami bdeli domači virtuozni na klarinetu (Neža Jelušič), flauti (Irena Birska in Irina Perosa), oboi (Nataša Štremfelj), saksofonu (Larisa Marjanovič), trobenti (Matjaž Kos), nizkih trobilih (Matjaž Kafol) in tolkalih (Tim Lindič, Tina Škamperle in Alex Kuret), ki se šolajo na akademijah v Sloveniji in tujini ter pričajo, da naše okolje zna ustvarjati neverjetne glasbenike. Prav pod budnim

očesom naših mentorjev so glasbeniki na dopoldanskih sekcijah vajah pilili znanje in ga nato povezali v navdušujočo celoto koncertnega orkestra.

Kot že verjetno veste, je komenski orkester veliko več kot le glasba, zato so organizatorji poskrbeli tudi, da je bilo udeležencem z raznimi aktivnostmi. Ponosni smo, ko vidimo, da se udeleženci radi vračajo in ustvarjajo nove spomine. Ob pogledu na nasmejane obraze ob

koncu dneva že malce utrujenih glasbenikov z vse Slovenije pa organizatorji točno vedo, da je ves njihov trud poplačan.

Seveda so plod svojega truda glasbeniki predstavili na zaključnem koncertu, in sicer v torek, 29. avgusta, v Sežani. Orkestraši so znova dokazali, kako lahko s šestimi urami vaj dnevno izpopolnijo svoje znanje in ga združijo v imenitno celoto. Tudi njim je bila namenjena prav posebna priredba izpod peresa dirigenta Tomaža Kukoviča, v kateri se je vsaka skupina instrumentov izkazala in pokazala, kako uživati na odru. Poleg tega so lahko ponosni, saj so s svojimi dobrodelnimi koncerti in nastopi mentorjev oziroma komornih skupin tako po Krasu kot v Brkinih pomagali tudi v poplavih močno prizadete kolege iz Železarskega orkestra Ravne na Koroškem. Upamo, da jim bo naš prispevek pomagal ponovno postaviti se na noge.

Zato naj bodo priložene slike le vabilo, da se vidimo tudi prihodnje leto na MusiKrasu 2024!

Besedilo in foto: POK

Kmetijstvo in gozdarstvo

Sivka Tilna Pahorja odišavlja Kras

Pred štirimi leti brez zemlje, danes razvija svojo blagovno znamko kozmetične linije

V Volčjem Gradu, ki je poznan po velikem prazgodovinskem gradišču Debela griža, je na kmetiji Pahor v teh dneh potekala prva žetev sivke, za kar je zaslužna

družina Pahor z mladim in nadobudnim ekonomistom Tilnom Pahorjem. S prav posebnim, doma narejenim žetvenim vozičkom, so poželi 4400 sadik sivke, 1600 pa se jim bo pridružilo na žetvi prihodnje leto. Z destilacijo, kjer so dobili 7,2 litra eteričnega olja sivke in 110

litrov sivkinega hidrolata, so zadovoljni. Proti koncu leta pa bosta na trg skupaj s partnerko Ines Confidenti lansirala svojo blagovno znamko kozmetične linije, za kar sta pridobila tudi certifikat ekološkega pridelovanja. Prav gotovo bodo produkti iz sivke dosegli marsikaterega

potrošnika in obogatili ponudbo Krasa in sem privabili še več turistov.

Z delom tlakovana pot do prvih rezultatov

Tilnova zgodba sega v leto 2019, ko je kupil prvo kmetijsko zemljišče v Volčjem Gradu od domačije Lah iz Tomačevice. Sivkin nasad obsega 3500 m², celoten kompleks pa je velik dva hektarja površine. »Ko sem kupil zaraščeno in neobdelano kmetijsko zemljišče, z veliko kamenja in brez zemlje, sem vedel, da me čaka veliko dela. A pred sabo sem videl lepo zgodbo, ki je s trdim delom lahko dosegljiva. Zavedam se, da so klimatski pogoji na Krasu težki, saj ni dovolj vode in rodovitne zemlje. Želel sem posaditi oljke, a ne bi uspevale, so mi dejali na sežanski Kmetijsko svetovalni službi, ki jo vodi Milena Štolfa. S sodelavcem Vasjo Juretičem sta mi predlagala, da bi posadil sivko. Odločil sem se za nasad sivke in začela se je priprava terena, kjer sta mi pomagala tudi starša Zoran in Danica, partnerka Ines, njena družina, prijate-

lji in seveda vaščani Volčjega Gradu in Komna, za kar se jim nadvse lepo zahvaljujem. Zemlja je bila sicer spočita, saj je bil nekoč tu pašnik. A potrebno je bilo požagati drevesa in grmičevje, odstraniti šture, prekopati njivo pol metra globoko, z mulčarjem visoke zmogljivosti zmleti kamenje in izravnati teren ter pripraviti zemljo. Postavili smo tudi 1,9 metra visoko ograjo, za kar smo uporabili akacije iz

lastnega gozda in borove kole. Zemljišče smo bili primorani ograditi zaradi preprečevanja škode po divjadi,« pripoveduje svojo zgodbo Tilen, ki si je že od ranega otroštva želel, da bi delal z zemljo, na kmetiji, čeprav je odrasčal v Ljubljani in ne izhaja iz kmečke družine.

Spomladi leta 2021, točneje 27. aprila, so posadili prvih 4400 sadik sivke, naslednjo pomlad pa še 1600 sadik sorte Lavandula x intermedia. Pri delu so pomagali tudi sorodniki in prijatelji, neprecenljiva pa mu je strokovna pomoč Milene Štolfa in Stojana Korošca, ki je nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji Sivček v Divači. Številne konce tedna je sedaj 31-letni diplomirani ekonomist in magister korporativne varnosti Tilen Pahor aktivno delal in preživel v sivkinem nasadu na Krasu.

Žetveni voziček – lastna iznajdba

Po treh letih je letos potekala prva žetev sivke. Potrebno je bilo požeti 4400

sivkinih grmov, ki sicer še niso v polni rodnosti. Tilen je iznajdljiv in raziskovalen duh mu ne da miru. Tako je razvil večnamenski stroj, ki se uporablja za žetev in tudi jesensko obrezovanje sivkinih grmov. Pove, da je voziček plod lastnega raziskovanja in izdelave. Pri izdelavi je med drugim uporabil tudi pony kolesa, žago za obrezovanje žive meje, zbiralnik s košaro za sivko ipd. Seveda ga bo s časom še predelal in izboljšal njegovo kakovost. Žetev sivke, prevoz in destilacijo so snemali tudi z dronom. S šest tisoč zasajenimi sadikami sivke je domačija Pahor v Volčjem Gradu tretji pridelovalec sivke na Krasu. Največ, več kot 35 tisoč grmov te opojne rastline ima Gregor Renčelj iz Povirja z blagovno znamko Renčelj kozmetika, sledi pa mu Stojan Korošec – Sivček iz Divače.

Certifikat ekološkega pridelovalca in nasad kakijev

760 kilogramov sivke so s traktorjem na prikolici vozili domov in pričela se je destilacija v destilacijskem kotlu. Kuhanje enega kotla sivkinih cvetov traja okrog ene ure. Za en kotel so v mrežo nabrali od 80 do 90 kilogramov in pri parni destilaciji devetih kotlov so dobili 7,2 litra kvalitetnega bio eteričnega olja in 110 litrov sivkinega hidrolata. »Letos so bili dobri vremenski pogoji za rast sivke, saj je spomladi padlo veliko dežja in sivke ni bilo treba namakati. Pridobil sem si tudi status kmeta, saj imam dovolj površin in pri Biotehniškem centru Naklo sem uspešno opravil nacionalno poklicno kvalifikacijo, ki je bila osnova za pridobitev

statusa. Za ekološko pridelavo pa sem dobil tudi certifikat ekološkega pridelovalca Inštituta za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu, katerih predstavniki enkrat letno opravijo tudi kontrolo. V bližini sivkinega nasada in pred domačijo imam namreč tudi nasad 62 dreves kakijev sorte jiro, gre za trdo užiten sadež kakija. V nasadu kakijev imamo napeljan tudi namakalni sistem,« razkriva Tilen.

Tilen je bil osem let zaposlen na UKC v Ljubljani, od maja 2020 pa je tu opravljal naloge vodje službe za planiranje, kontroling in poslovno informiranje. Že dve leti živi v Postojni. Zaradi službe in opravljanja kmetijske dejavnosti, saj mu je delo s sivko velik užitek in priložnostna dejavnost, se je odločil za kandidacijo za direktorja sežanskega zdravstvenega doma, saj je le ta bližje domu in kmetijski dejavnosti. Svet zavoda Zdravstvenega doma Sežana ga je 7. julija že imenoval za direktorja, potrditi (najbrž bo to jeseni) pa ga morajo še ustanoviteljice zavoda, vse štiri kraško-brkinske občine.

Razvoj lastnih krem znamke

Pri delu v sivkinem nasadu mu veliko pomagata starša, partnerka Ines pa je predlagala, da bi šli v razvoj lastnih krem pod svojo blagovno znamko. Blagovna znamka, ki jo še ne razkrivata, je tudi že zaščitena na Uradu za intelektualno lastnino.

S pomočjo podjetja Galex iz Murske sobote, ki je certificirano za proizvodnjo kozmetike, so v osmih mesecih razvili dve kremi, pod katero se za recepturo podpisuje prav Ines. Za celostno gra-

fično podobo in dizajn pa je poskrbelo podjetje Aritmija iz Maribora, ki je zasnovalo tudi novo blagovno znamko in vzpostavilo novo vizualno identiteto. Tako se lahko pohvalijo z dvema naravnima kremama, in sicer s cinkovo kremo za rane in kremo za stopala. Obe kremi sta zasnovani na uporabi naravnih sestavin in lastnega eteričnega sivkinega olja. Tako krema za stopala vsebuje več kot 90 odstotkov naravnih sestavin, cinkova krema pa 75 odstotkov.

Obe kremi sta dermatološko testirani na več tipih kože, tudi otroški, in sta tudi prijavljeni v evropski kozmetični portal, ki ga nadzoruje Evropska unija. S tem se lahko ti produkti, ki prodirajo v telo in kožo, prodajajo na trgu. Ob eteričnemu olju, hidrolatu in obeh kremah bo na trg predvidoma konec leta prišla tudi solna kopel, mila itd.

Razvoj novih produktov se bo nadaljeval

V bodoče si želijo razvijati produkte, kot so kreme za roke, obraz, nosečniške strije in sončne kreme. Tilen pa je ponosen na to, da vsak, ki bo kupil njihov proizvod, ve, od kod izhaja in da bo imel možnost, da si celotni nasad ogleda tudi v živo. Njegova vizija pa je, da bi že prihodnje leto organizirali Festival sivke na Volčjem Gradu s prikazom žetve in destilacije sivke, delavnicami, predavanji, izdelovanjem venčkov sv. Ivana in številnimi drugimi aktivnostmi, ki bodo na Kras privabile ljubitelje sivke in naravnega načina življenja.

Besedilo: Olga Knez
Foto: Tilen Pahor

Podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov

Protipožarna infrastruktura omogoča hitro in učinkovito dostopanje do gozda v primeru požara, kar lahko pomaga pri preprečevanju širjenja požara in reševanju življenj.

MKGP je objavilo Javni razpis za podukrep Podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov iz Programa razvoja podeželja RS za obdobje 2014–2020 za leto 2023. Razpis je namenjen lastnikom gozda, ki so pripravljeni sodelovati pri varnosti gozdov in preprečevanju požarov.

Predmet javnega razpisa je podpora izvedbi ukrepov za varstvo gozdov pred požari, kot so gradnja, rekonstrukcija ter protipožarno vzdrževanje protipožarne infrastrukture.

V skladu s prvim odstavkom 6. člena Uredbe o izvajanju podukrepa Podpora za preprečevanje škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 (Uradni list RS, št. 39/23) so do podpore upravičeni:

- stroški gradnje, rekonstrukcije, proti-

- požarnega vzdrževanja protipožarne gozdne ceste in pripadajoče opreme;
- stroški gradnje, rekonstrukcije, protipožarnega vzdrževanja protipožarne poti in pripadajoče opreme;
 - stroški gradnje, protipožarnega vzdrževanja protipožarnih stez in pripadajoče opreme;
 - stroški gradnje, protipožarnega vzdrževanja protipožarnih zidov;
 - stroški gradnje, protipožarnega vzdrževanja prostorov za izvenletališko pristajanje helikopterjev in
 - stroški namenske ureditve vodnih virov oz. mesta za oskrbo helikopterjev, gasilskih vozil in gasilcev z vodo za gašenje.

Javni razpis, razpisna dokumentacija in informacije glede razpisa so dostopni na naslednji spletni povezavi: <https://rebrand.ly/uqtykii>.

Za več informacij se lahko tudi obrnete na informacijsko točko Zavoda za gozdove Slovenije, OE Sežana, Partizanska

49, 6210 Sežana (05 70-74-400 OESezana@zgs.si).

Besedilo in foto:
Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana

Eko

Mešana embalaža ne pomeni (z)mešani odpadki. Odpadke ločuj!

Z Medobčinskim inšpektoratom in redarstvom občin Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana smo v poletnih mesecih izvedli več skupnih kontrol odpadkov na ekoloških otokih. Obiskali smo nekatere bolj obremenjene ekološke otoke v Hrpeljah, Divači, Lokvi, Križu in Sežani. V mesecu septembru bomo kotnrole izvedli tudi v komenski občini.

Slabo stanje je bilo predvsem v zabojnikih za mešano embalažo. Čisto v vsakem pregledanem zabojniku, namenjenemu mešani embalaži, so bili ne-ločeni odpadki. Veliko je bilo bioloških odpadkov, presenetile so nas napačno odložene plenice v zabojnik za embalažo, polno vedro pomij, celo gume koles

in polna vedra barve. Napačno odloženi odpadki so onesnažili preostalo pravilno odloženo embalažo. Hkrati ti odpadki povzročajo dodatne stroške sortiranja, kar posledično dviguje ceno odvoza, ki jo plačujete občani.

Da lahko primerno poskrbimo za odpadke in omogočimo njihovo reciklažo ter jih v čimvečji meri pošljemo na nadaljnjo obdelavo, vse občane prosimo:

- da odpadke skrbno ločujete,
- da odpadke pravilno razvrstite po zabojnikih na ekoloških otokih, česar ni mogoče ločiti, odložite v zabojnik za ostanek odpadkov. Večje odpadke (kovne, belo tehniko, pa tudi nevarne

KOMUNALA
SEŽANA

odpadke) oddajte na zbirnem centru ali naročite odvoz,

- otroške plenice ali plenice odraslih oseb odložite v zabojnik za ostanek odpadkov, plenice ne sodijo v zabojnik za embalažo!
- plastični odpadki, kot so npr. škornji, guma, plastični stol, niso embalaža, manjše plastične predmete lahko odložite v ostanek, večje oddajte na zbirnem centru.

Preden odložite odpadke v zabojnik pomislite, ali ste odpadke pravilno ločili. Že ena vrečka napačno odloženih ali neustrezno ločenih odpadkov izniči trud tistih občanov, ki ločevanju odpadkov

resnično namenljajo veliko pozornosti.

Vsakodnevno ustvarimo zelo veliko odpadkov, z mislijo na naše zanamce, dajmo zanje tudi pravilno poskrbeti!

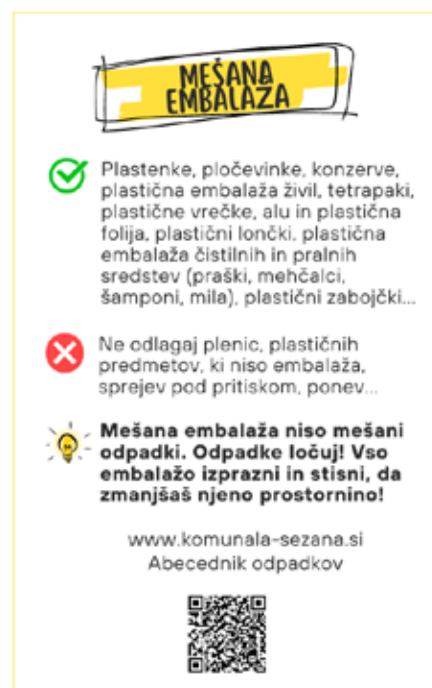

Komunalna Sežana

Obvestila, navodila, napotki... in druge uporabne vsebine s področja komunale in njenih dejavnosti.

BODI NA TEKOČEM, VSEČKAJ IN SLEDI FACEBOOK STRANI KOMUNALA SEŽANA!

WWW.FACEBOOK.COM/KOMUNALASEZANA

MEŠANA EMBALAŽA

- ✓ Plastenke, pločevinke, konzerve, plastična embalaža živil, tetrapaki, plastične vrečke, alu in plastična folija, plastični lončki, plastična embalaža čistilnih in pralnih sredstev (praški, mehčalci, šamponi, mila), plastični zabojčki...
- ✗ Ne odlagaj plenit, plastičnih predmetov, ki niso embalaža, sprejev pod pritiskom, ponev...

Mešana embalaža niso mešani odpadki. Odpadke ločuj! Vso embalažo izprazni in stisni, da zmanjšaš njeno prostornino!

www.komunala-sezana.si
Abecednik odpadkov

Besedilo in foto: Mojca Uršič,
Komunala Sežana, d. d.

Zdravstvo in sociala

Dobrodelnost članic Europa Donna Obalno-Kraška regija ob poplavah

Skoraj nerazumno je, da se iz lepih, vročih, počitniških dni nebo razjezi, razbesni, parajo ga strele, nastajajo povodnji in povzročijo kar na enkrat toliko solz, trpljenja, celo smrti. Uničujoče vreme je v trenutku ljudem vzelo vse, kar so imeli, za kar so si odrekli celo življenje. Treba je pomagati. Vendar kako?

Zaradi posledic zdravljenja bolezni in operacij, je fizična pomoč na poplavljenih območjih za nas bolnice z rakom, nemogoča. Stiska ljudi nam je segla globoko v srce. V začetni fazi je na poplavljenemu območju vladal kaos, poti so bile neprevozne, nevarnost ruševin, razpokane zemlje in poškodovanih cest je bila velika. Ljudje in delavci si niso imeli kje kuhati, zato je padla odločitev, da se organiziramo in skuhamo tople obroke za 300 delavcev, gasilcev in domačinov.

Hitro smo se organizirale in vzpostavile stik s predstavniki poplavljenih območij, saj še ni bilo javno objavljenih telefonskih števil koordinatorske pomoči. Ko smo od tamkajšnjih predstavnikov civilne zaščite in gasilskega društva dobile podatek, da pomoč v obliki hrane pripe-

ljemo v petek v kraj Gornji Grad, smo se dela hitro lotile.

Najprej smo se obrnile na Lovsko družino Dolce s prošnjo, da nam za kuhanje odstopi lovsko kočjo Nadrožica. V restavraciji Lenivec v Sežani so nam, poleg nasveta, koliko sestavin moramo kupiti in skuhati za toliko ljudi, prostovoljno odstopili polento.

Ob tej akciji so nastali tudi stroški, zato smo pozvale vse članice kraške regije, da prispevajo po svojih sposobnostih in močeh.

Nabavile smo vse potrebne sestavine za divjačinski golaž s polento in domačo joto z vratovino in kruhom. Kupile smo še pijačo ter pribor in posodice.

Zavihale smo rokave in pričele s kuhanjem. To je bil za nas precej zajeten podvig, saj ima vsaka kakšne zdravstvene posebnosti. Gnalo nas je zavedanje, da je na drugem koncu Slovenije ogromno ljudi, ki so ostali brez vsega. Zahvaljujemo se vsem, ki so pomagali pri organizaciji, in seveda članicam, ki so kuhale, saj akcija brez njihovega dela ne bi bila izvedljiva.

Za prenos pripravljene hrane smo

potrebovale velike termo posode, ki nam jih je z veseljem odstopilo osebje vrtca iz Sežane.

Svojo nesebično pomoč je izkazal tudi Avtocenter Novak Sežana, d. o. o., z izposojeno vozila za dostavo hrane na poplavljen območje.

V avtomobilu sta bili samo dve članici društva, saj je bil prtljažni del poln termo posod s hrano, pijačo in ostalimi pripomočki. Ko sta prispeli v Gornji Grad, so ju pričakali domačini, predstavniki civilne zaščite in gasilskega društva. Skupaj so pripravili vse za postrežbo toplega obroka. Bili so izredno hvaležni za vse, kar smo pripravile. Pripravljene hrane je še veliko ostalo in shranili so jo za naslednji dan, saj so pričakovali veliko število prostovoljcev.

Lepo je videti, da ob tako hudi naravni nesreči stopi skupaj vsa Slovenija. Obnova bo trajala še dolgo časa, a sčasoma bodo zgrajene nove hiše in stanovanja. Zakrpale se bodo razpoke v zemlji, vendar razpok v srcu ljudi, ki so izgubili svoje spomine, svoje ljubljene predmete, ne bo nadomestil noben omet. Strah pred

dežjem, pogledovanje v nebo bosta še dolgo ostala prisotna v zavesti tamkajšnjih ljudi.

Solidarnost z ljudmi iz poplavljenih področij nas je obogatila in napolnila z notranjim zadovoljstvom.

V našem društvu drži kot pribito, kar je ena izmed naših članic rekla: »Vsi za enega in eden za vse«. Kar je pokazala tudi ta akcija.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam pomagali pri organizaciji pomoči, kuhanju, nakupu surovin in prostorov, v katerih smo kuhale!

Besedilo: Orjana Gombač

Foto: arhiv Europa Donna Obala Kras

Brezskrbno poletje v Hiši dobre volje Komen

V centru za dnevno oskrbo starejših, v prekrasni Hiši dobre volje Komen je dobre volje na pretek! Že ko vstopiš, začutiš neizmerno pozitivno energijo, prepleteno s kraško neomajno voljo in močjo. Vzdušje, ki ga soustvarjajo naši dobrovoljci in dobrovoljke skupaj z zaposlenimi je tako spodbudno, da človek težko verjame, da je Hiša namenjena starejšim, saj se zdi, da v njej prebiva predvsem mladost. Razlegajo se veselje in smeh, njihovo aktivno preživljanje časa pa jim očitno leta obrača v drugo smer. Vsak dan mlajši so! Če ne verjamete, pridite naokrog in boste na lastne oči spoznali, da je Hiša dobre volje res hiša dobre volje, v kateri se pozabi na vse tegobe, ki jih jesen prinaša. Kljub boleznim, ki so del naših življenj in kljub težavam, ki nas spremljajo, smo skupaj močnejši in sku-

paj prav vse lažje prenašamo. Zakaj? Ker smo v družbi! Družbi enakih. S težavami in bolečinami je najhujše biti sam, zato vam zagotavljamo, da je dobra družba najboljšo zdravilo za večino skrbi!

Vrtec Komen in predstava »Mravlji-ca, ki je iskala ljubezen«

Obiskov najmlajših smo vedno zelo veseli, saj nas pomlajujejo in dokazujejo, da smo tisti malo starejši lahko odlična družba najmlajšim, skupaj pa se vzajemno zelo veliko naučimo. In smejimo se! Tako kot smo se tudi takrat, ko smo vsi navijali za prekrasno mravljičico, ki je na koncu le našla ljubezen! Imela jo je namreč ves čas pred svojim radovednim smrčkom, saj več ljubezni kot v Vrtec Komen drugje težko dobiš! Hvala vzgojiteljicam za ta prekrasen dogodek!

Baliranje krepi duha in telo ... in zdravo tekmovalnost!

Neskončno smo hvaležni Ljudski univerzi Sežana, ki nam je strokovno otvorila naše balinišče in nas spodbudila, da zdaj kot pravi profesionalci balinamo redno vsak teden. Pri tem ne krepimo samo svojega telesa, uma, ampak ob vsem smehu in dobri volji, ki jo terapevtsko baliranje pod borovci prinaša, krepimo tudi željo po napredovanju in tisti zdrav tekmovalni duh, ki nas spodbuja, da smo z vsakim metom boljši. Seveda privoščimo zmago tudi drugemu, a zagotovo pa najbolj prav sebi! Vabilo, da nas izzovete, še vedno velja – vprašanje je le, če si upate!

Skrb za Hišo dobre volje kot za lastno hišo

Naši dobrovoljci in dobrovoljke imajo Hišo dobre volje radi kot svojo lastno hišo in zanjo skrbijo kot za svojo. Kar je tudi edino prav. Kot družina, ki si medsebojno pomaga in se spodbuja, skupaj poskrbi tudi za to, da nam je v Hiši in pred njo čim bolj lepo. Posajene rože zalivamo in zanje skrbimo ter s pridnimi rokami pazimo, da je vse tako, kot mora biti. Nekateri pa si naložijo celo ekskluzivno skrb za kako rožo – naša Suzana si je na primer zadala nalogo, da bo njena hortenzija vsaj tako lepa, kot je ona sama!

Obiranje in proizvodnja Hišnih sadov

Seveda pa nismo sadili le za okras, am-

pak si prizadevamo, da bomo kmalu vsaj s sadjem tudi samooskrbni. Posadili smo veliko različnih sadnih dreves, ki so letos že obrodila sadove – sicer smo letos nabrali le eno slivo, ampak nekje je treba začeti, kajne? Da se nismo stopili zanj, smo jo dali v sadno kupo in se z njo posladkali vsi. Vrhunski pridelek! Poleg tega pa se moramo iz vsega srca zahvaliti družini Mezinec, ki nas je obdarila s kupi dišeče sivke, iz katere smo delali prekrasne šopke in s pomočjo našega zaposlenega sivkinega strokovnjaka Mirana destilirali tudi sivkino eterično olje in hidrolat. Res nismo kar tako! V naših pridnih rokah se vsaka stvar pozlati!

Kdo ima večjega, boljšega, slastnejšega?

Ponosni tudi na svoj domač pridelek se v Hiši dobri volji radi malo pohvalimo in dobronamerno tekmujemo med sabo, kdo je boljši. Tako je naš Miran dosegel rekord v proizvodnji najmanjšega paradiznika, naša Suzana pa absolutni rekord največjega! Ali je bilo morda obratno? Hm. To naj ostane naša skrivnost.

Sprehodi in obisk Deželaka junaka

Komen je krasen kraj, v katerem se skriva veliko lepih koticov in mest, kjer se lahko kakovostno podružiš, zato se tudi sami radi odpravimo na sprehod. V juniju je bil sprehod še posebej zanimiv, saj smo lahko čestitali Mihi Deželaku iz Radia 1 za junaško zbiranje denarja po Sloveniji – za otroke, ki so si lahko z njegovo pomočjo privoščili letovanje na morju, smo prispevali tudi sami in se za nagrado ponosni fotografirali z Robertom Roškarjem, še enim pomembnim obrazom Radia 1. Lepo je bilo!

Praznovanja in nazdravljanja življenju

Kot pravi prijatelj, ki smo skupaj v dobrem in slabem, se zavedamo, da je treba življenje uživati, zato vsako priložnost izkoristimo za praznovanje. Naj si bo to rojstni dan, praznik ali tudi kak navaden dan, dvignemo kozarce visoko v zrak in z iskričo željo, da bomo še dolgo tako skupaj, nazdravimo na še mnogo let vsem! »Kaj nam pa morejo, če smo veselí«, a ne? Na zdravje vsem!

V Hiši dobre volje Komen se izvaja pomembna storitev Občine Komen in Doma upokojencev Nova Gorica, ki dviga kakovost življenja starejših ljudi in njihovih svojcev ter omogoča lepše preživljanje dneva: odlična prehrana, prijazno osebje, radostna telovadba, sproščujoče uživanje v krasnem parku, diskretna nega, raznolika ustvarjalnost in nasploh prijetna družba omogočajo kakovostno preživljanje dni in brezskrbno razbremenitev svojcev. Pridružite se nam in z nami ugotovite, da nam je skupaj lepše, saj nam prav družba na obraz nariše nasmeh, podari dnevu smisel in uresniči željo po novih dogodivščinah.

Dobrodošli tako tisti, ki bi radi postali naši, naši kot tisti, ki bi radi v našo hišo prinesli še dozo dobre volje več. Kava enako dobro zadiši za vse!

Pridite k nam po dobro voljo in vse potrebne informacije. Veseli vas bomo! Pišite nam na tina.krog@dung.si ali hisa.komen@dung.si ali nas pokličite v Hišo na 041 337 059 ali Tino Krog na 051 605 699, da se pomenimo o vsem, kako in kaj naprej. Do takrat pa vse dobro!

Besedilo in foto: Tina Krog

Festival Gledanica 2023

Oživljanje prazgodovinske kulturne dediščine

Festival Gledanica je dosežek projekta Kaštelir, v katerega so bile kot pridruženi partnerji vključene vse občine v destinaciji. Festival postaja tradicionalen, letos je potekal že četrto leto zapored. Ime je dobil po prazgodovinskem razgledišču na vrhu štanjelskega griča Turn. Prireditelj je v celoti posvečena ohranjanju bogate kulturne dediščine s poudarkom na

prazgodovinski dediščini.

Pestro celodnevno dogajanje v Štanjelu je tudi tokrat vključevalo več posameznih dogodkov, kot so: tradicionalna delavnica izdelovanja venčkov sv. Ivana, delavnica izdelovanja starodavnih glasbil, pletarska delavnica Otip narave, vodeni ogledi zvočne galerije Kamenica s predstavo Moč kamna, voden ogled vasi z naslovom 'Zgodbe in vino skozi zgodovino', voden sprehod po pravljčno-doživljajski poti Škratji Kras ter večer

kamišibajskih zgodb. Tekom dneva so se predstavili tudi likovniki Turističnega društva Kras, ki so ustvarjali po štanjelskih ulicah. Dogajanje na gradu je ta junijski dan v biseru Krasa naredilo drugačen in zanimiv. Dan se je zaključil z ocenjevanjem najlepših venčkov sv. Ivana in tradicionalnim obredom raznosa in obešanja venčkov po vasi, odstranitvijo starih in njihovim obrednim sežigom na Gledanici.

Besedilo: Anja Tisel Zadnik, ORA Krasa in Brkinov

Foto: Ana Rojc

Kolesarska cesta med Komnom in Sežano bo obdana s kraškimi suhimi zidovi

Nova 27,2 kilometrov dolga kolesarska trasa med Sežano in Komnom vse bolj dobiva svojo končno podobo. Domačini iz občin Sežana in Komen, širša lokalna skupnost ter domači in tuji turisti jo bodo lahko začeli uporabljati še pred koncem leta. Ob poti bodo tudi počivališča s klopmi (ponekod tudi z mizami) in

kolesarnica.

Cilj projekta GEOMOB, ki se izvaja s pomočjo evropskih in državnih finančnih sredstev, je vpostavitve regijske kolesarske povezave med Občino Sežana in Občino Komen. Projektant Krasinvest, d. o. o., je kolesarsko pot načrtoval po večinoma že obstoječih poteh. Želja občin je, da

se poveča in nadgradi trajnostno infrastrukturo na območju Krasa ter izboljša prometno varnost in pogoje za kolesarje, kar bi prebivalce lahko spodbudilo k spremembi potovalnih navad. Posredno pa kolesarska trasa gotovo ponuja tudi možnost za promocijo turistične atraktivnosti obeh občin in celotnega območja.

Kolesarska cesta bo povezala Sežano in Komen. V občini Komen pa bodo iz nje izpeljani še trije kolesarski kraki – proti Volčjemu Gradu, Tomačevici in Kobjeglavi.

V poletnih mesecih so na trasi potekala intenzivna dela. Deli trase, ki so bolj obremenjeni s težkimi vozili, so že asfaltirani, na odseku cesta Marije Terezije pa je izvedeno testno polje protiprašne prevleke, ki bo do konca projekta izvedena tudi na vseh ostalih predvidenih delih trase.

V občini Komen so ob trasi obnovili že skoraj 3 kilometre suhih zidov, ki predstavljajo pomemben element podobe kraške krajine. V septembru pa se bo začela obnova zidov tudi na sežanskem delu trase.

V fazi izvajanja gradbenih del je na posameznih odsekih v določenih terminih onemogočen dostop uporabnikom trase. Javnost in vsi, ki pot redno uporabljajo, so o bistvenih značilnostih projekta in o poteku gradbenih del obveščeni preko spletnih komunikacijskih kanalov ORA Krasa in Brinov (www.ora.si in FB profila ORA Krasa in Brinov), Občine Sežana in Občine Komen ter preko ostalih medijev.

Regijski projekt GEOMOB, ki bo predvidoma dokončan oktobra 2023, je namenjen predvsem trajnostni mobilnosti občanov, zagotovo pa bodo pot z veseljem uporabljali tudi številni obiskovalci, rekreativci in turisti.

Besedilo:

Eva T. Barič, ORA Krasa in Brinov, d. o. o.

Foto: ORA Krasa in Brinov, d. o. o.

Občinski praznik Občine Komen 2023

Na letošnjem občinskem prazniku Občine Komen je bila v ospredju predstavitev lokalnih društev. Gasilci so poskrbeli za osvežitev z vodnim poligonom, taborniki so prikazali potek postavitve šotorov, zaplesali smo skupaj s plesnim društvom Be Funky ter uživali ob zvokih Pihalnega

orkestra Komen. Na odru so se predstavili pevski zbori osnovne šole Komen in podružnice Štanjel, klovnesa Cilka pa je skrbela za smeh in dobro voljo obiskovalcev. Medobčinsko društvo prijateljev mladine in Športno društvo Poskokec sta otroke kratkočasila z ustvarjalnimi de-

lavnicami in poslikavami obraza. Na stojnicah so se predstavili lokalna društva in ustvarjalci s svojimi izdelki. Zvečer so nas zabavali Boštjan Pertinač in skupina Jastrebi. Dodajamo nekaj fotografskih utrinkov osrednjega dogajanja na Grofovski.

Besedilo: Ekipa ORA Krasa in Brkinov
Foto: ORA Krasa in Brkinov

Obisk Štanjela se znatno povečuje

V prvem polletju je Center za obiskovalce Grad Štanjel obiskalo preko 8500 oseb, kar je največ do sedaj. Večina tujih gostov še vedno prihaja iz bližnjih evropskih držav, kot so Italija, Avstrija in Nemčija, vedno več pa je gostov iz Francije, Španije, držav Beneluksa in Poljske, Češke ter Slovaške. Novi center se nahaja v spodnjem delu štanjelskega grajskega palacija in predstavlja tudi vstopno točko v Muzej Grad Štanjel in Galerijo Lojzeta Spacala. Kljub temu, da letos galerija praznuje svojo 35-letnico obstoja, jo po tolikih letih še vedno obišče lepo število obiskovalcev, in sicer do konca junija že preko 1330 oseb (od tega skoraj polovica tujih gostov). Muzej, ki je tako rekoč nova štanjelska pridobitev, je v prvem polletju obiskalo skoraj 1000 oseb. Veseli smo, da se povečuje delež šolskih skupin, ki si muzej, skupaj s preostalim delom Štanjela, ogledajo v sklopu organiziranega šolskega izleta po Krasu. V vzponu so ravno tako organizirani vodeni ogledi, čigar organizacija je ena izmed glavnih nalog centra za obiskovalce. Opažamo, da se jih turisti vedno več poslužujejo, saj z

lokalnim turističnim vodnikom prejmejo in izvejo zanimive informacije, ki jih le z golim ogledom glavnih štanjelskih znamenitosti ne morejo pridobiti. Do vključno meseca julija je ORA Krasa in Brkinov izvedla 84 vodenih ogledov, ki se jih je skupaj udeležilo 2643 oseb. V Štanjelu predvidevamo, da bodo do konca letošnjega leta številke obiska presegle tiste iz

rekordnega leta 2019, saj si nadejamo, da bo v novi center za obiskovalce vstopilo preko 15.000 gostov iz Slovenije in različnih držav sveta.

Besedilo: Urban Grmek Masič, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.
Foto: Ana Rojc, arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Podaljšanje veljavnosti certifikata zeleni ključ – green key gradu Štanjel

Grad Štanjel, s katerim upravlja Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov, se je v lanskem avgustu pridružil družini ponudnikov s trajnostnim

Green Key

certifikatom Zeleni ključ – Green key.

Okoljski znak Green Key oziroma Zeleni ključ je vodilni standard za odličnost na področju okoljske odgovornosti in trajnostnega delovanja v turistični industriji, in pomeni zavezanost podjetij, da

v certificiranih obratih spoštujejo stroge kriterije, gostom pa zagotavlja, da z izbiro takšnih obratov neposredno pripomorejo k varovanju okolja.

Ponudnik certifikat prejme za obdobje enega leta, nakar sledi ponovna presoja

na terenu. V mesecu juliju je grad obiskal presojevalec certifikata in na podlagi ogleda objekta, izvedenih načrtovanih aktivnosti ter pripravljenega akcijskega

načrta za leto 2023/24 predlagal podaljšanje trajnostnega certifikata za obdobje do avgusta 2024.

V letošnjem letu je Štanjel bogatejši še

za enega turističnega ponudnika, ki se je pridružil tej veliki trajnostni družini, Grad Štanjel house, ki ponuja en apartma ter dva studia. Čestitamo!

Besedilo:

Helena Kosmina, ORA Krasa in Brkinov

Turistično informacijski center Štanjel praznuje 20 let delovanja

Že več kot 20 let zaposleni v Turističnem informacijskem centru Štanjel z veseljem ponujamo informacije, vodene ogledе in vstop v idilično okolje srednjeveškega naselja. Z namenom iskanja najboljše lokacije, ki bi bila najbližje turistom in bi najbolje služila svoji dejavnosti, je TIC skozi svojo zgodovino doživel več selitev. Prva informacijska točka se je nahajala v pritličnih prostorih Kvadratnega stolpa Gradu Štanjel, kasneje se je selila v prostore ob poštni poslovalnici ob vznožju gradu, z letom 2011 pa je svoje mesto ponovno dobila v samem gradu. V prihodnjih letih se načrtuje selitev v hišo pri glavnem vhodu v staro naselje Štanjela, kjer bo informacijski center zares prva točka in stik z obiskovalci kraškega biserja.

Z leti se je tudi turistična dejavnost, ki jo opravlja pisarna, zelo spremenila. Iz začetne pisarne, ki je nudila turistične informacije, je prerasla v sprejemni center Gradu Štanjel, ki je poleg informacijske točke še vstopna točka za Galerijo Lojzeta Spacala, Muzej Grad Štanjel, konfrenčno dejavnost, vinoteko in trgovinico z lokalnimi izdelki.

Štanjel je bil v preteklosti zanimiv predvsem kot izletniška točka za nedeljski popoldanski sprehod. Z rastjo turizma na

Krasu pa je postala barvna paleta gostov raznolika. Če so na začetku razvoja turizma Štanjel obiskovali večinoma domači gostje, med tujimi pa so prednjačili Italijani in nemško govoreči obiskovalci, je v zadnjih letih znaten porast števila gostov iz Francije, Španije, držav Beneluksa in držav Višegrajske skupine. Gostje ostajajo v Štanjelu po več dni ali celo teden.

Če je bil Štanjel pred 20 leti in več večinoma poznan po svoji izjemni arhitekturi, ga sedaj turisti obiščejo tudi zaradi kulturnih dogodkov in vsebin, kot so zasebne galerije, lokalne in ustvarjalne trgovinice, Galerija Lojzeta Spacala in od

lanskega leta še novi muzej v gradu z razstavo »Narava in človek na Krasu«.

Ob 20. obletnici smo v ponedeljek, 14. avgusta 2023, med 10. in 18. uro, brezplačno odprli vrata Galerije Lojzeta Spacala in Muzeja Grad Štanjel, ob 17. uri pa izvedli voden ogled »Sprehod skozi spomine«. Sprehodili smo se skozi 20 let razvoja in delovanja turističnega informacijskega centra ter obujali spomine na pretekle dosežke in kovali načrte za prihodnost. Za vse obiskovalce centra je bil tudi možen nakup izdelkov v kraški trgovinici s popustom.

Ob 20. uri so številne obiskovalce na grajskem dvorišču nasmejali člani dramske skupine Kulturnega in razvojnega društva »Brce« iz Gabrovice pri Komnu z gledališko komedijo »Norčije v spalnicah«.

Na dan dogodka smo zbirali prostovoljne prispevke za prizadete v poplavih. Zbranih je bilo približno 300 evrov finančnih sredstev, in sicer za RKS – Območno združenje Zgornje Savinjske doline v znak solidarnosti in kot potrditev, da v tragediji nihče ni sam.

V Štanjelu z veseljem že zremo v prihodnost, in sicer v leto 2025, ko bo grad bogatejši še za muzej knjige in slovenskega knjižnega jezika.

Besedilo: Helena Kosmina in Urban Grmek Masič, ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Foto: Ana Rojc, arhiv ORA Krasa in Brkinov, d. o. o.

Zelena shema slovenskega turizma – anketiranje prebivalcev

V letu 2021 smo kraško-brkinske občine (Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana) skupaj vstopile v Zeleno shemo slovenskega turizma (ZSST) ter pridobile **ZLATI ZNAK Slovenia Green Destination**.

S tem smo se zavezale, da bomo spodbujale trajnostno delovanje, združevale trajnostna prizadevanja ter promovirale lokalni značaj in zelene zgodbe. Tako smo se kraško-brkinske

občine na slovenskem in evropskem in globalnem trgu pozicionirale do okolja kot družbeno odgovorna destinacija.

Za vzdrževanja ZLATEGA ZNAKA je potrebno izvesti tudi anketne vprašalnike med prebivalci, zato vas prosimo, da si vzamete par minut časa in **izpolnite kratek spletni vprašalnik**, ki se nahaja na tej povezavi: <https://www.1ka.si/a/ffbed67e> oz. preko QR kode.

Hvala, ker nam pomagata izboljšati kakovost trajnostnega poslovanja destinacije Kras in Brkini.

Športno

Poletje je čas, ko si športniki in športni delavci vzamemo čas za oddih in priprave na prihajajočo sezono. V Športni zvezi Komen velja ravno nasprotno, programov in vseh ostalih prostovoljnih aktivnosti je tudi čez poletje na pretek. Počitniški program Poletje na Krasu, ustvarjalne delavnice za mlade ArtŠtanjel, sestanek v Tomačevici in priprava mnenja Športne zveze Komen na temo nove športne dvorane v Komnu, podrobna analiza gradiva za sejo Nadzornega odbora pred avgustovsko skupščino OKS-ZŠZ, sestanek z županom in Regijskimi pisarnami OKS-ZŠZ Nova Gorica in Koper, sooblikovanje programa za Dan slovenskega športa, priprava dokumentacije za razpise ... da o aktivnostih v posameznih športnih društev niti ne govorimo.

Po šesti izvedbi počitniškega programa Poletje na Krasu smo prišli do spoznanja, da je število otrok, ki so se Poletja v vseh teh letih udeležili veliko. Od skromnih začetkov smo z vztrajnostjo prispeli do točke, ko zapolnitev terminov ne predstavlja nikakršen problem. Glas o raznolikosti in kvaliteti programa se je razširil in predal novim generacijam. Kako bi šele bilo, če

bi program, poleg poletnega termina, izpeljali tudi v preostalih letnih časih. Ob ustrezni infrastrukturi, z dodatnimi vsebinami in ob izdatnejši podpori lokalne skupnosti bi vsekakor bilo mogoče.

Občina Komen je ob strokovni pomoči arhitekta Blaža Babnik Romaniuka in Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije (ZAPS) pripravila osnutek javnega natečaja za izbiro strokovno najprimernejše rešitve za novo športno dvorano Komen. Ta vsekakor sodi med najzahtevnejše projekte občine in v iskanju hitre, finančno vzdržne ter trajnostne rešitve je bilo pred objavo natečaja potrebno preveriti potrebe glede njene prostorske zmogljivosti. Prisotnim na sestanku v Tomačevici so bile iz strani arhitekta predstavljene tri možne rešitve. V Športni zvezi Komen smo si enotni, da v celoti ustreza le rešitev z igralno površino 40 x 20m. Vse ostale rešitve so za uspešen razvoj športa in rekreacije v lokalnem okolju manj ustrezne. Po 37 letih je najbrž že čas, da k problematiki športne infrastrukture v Občini Komen pristopimo odločneje in s pogledom v prihodnost. Ob zavedanju, da športni objekti predstavljajo javni interes in bodo v veliki meri

namenjeni prihajajočim generacijam. Istočasno je ob sodelovanju Občine Komen, Balinarskega kluba Hrast, Športne zveze Komen in Balinarske zveze Slovenije prišlo do skupnih pogovorov in premikov pri dograditvi balinarske dvorane v Kobjeglavi.

Tako kot na vseh drugih področjih je sodelovanje v športu najbolj pomembno. Izmenjava mnenj in izkušenj, izmenjava dobrih praks, povezovanje in vsebinsko bogatenje programov ... junijski obisk koordinatorske regijske pisarne OKS-ZŠZ Koper Gorana Sambta, vodje regijske pisarne OKS-ZŠZ Nova Gorica Mete Mačus, predsednika Športne zveze Nova Gorica Mirana Müllnerja ter predsednika Športne zveze Komen Rajka Kralja pri županu Občine Komen Eriku Modicu je jasno pokazal, da za uspešno sodelovanje administrativne meje ne igrajo nobene vloge. Pri medregijskem sodelovanju v športu lahko lokalne športne zveze služijo kot most pri uresničevanju skupnih interesov. Dan slovenskega športa bomo tako na športnem dogodku in v duhu dobrih medsebojnih odnosov obeležili skupno.

Besedilo: Rajko Kralj

Priprave selekcije U13 v Planici

Po tem, ko so s pripravami na sezono 2023/2024 že konec julija začeli člani, je 16. avgusta 2023 začela z delom tudi Mladinska nogometna šola Komen. Zadnji vikend v avgustu že tretje leto zapored odhajajo naše selekcije na kratke poletne priprave v olimpijski center Planica.

Tokrat je odšla na priprave selekcija U13. Trenerja Alojzo Barukčič in Primož Adamič sta kljub nekoliko deževnemu vremenu z opravljenim delom in doseženimi cilji zadovoljna. Poleg pridobivanja nogometnega znanja so priprave namenjene tudi druženju in krepitevi ekipnega

duha. Dodajam še nekaj slik.

Še vedno pa vpisujemo otroke v mladinsko šolo nogometa. Kontakt za vpis in dodatne info dobite pri Matjaž Grmek 041583205 in Adrijan Spačal 041394347. Lahko pa nas kontaktirate tudi na email: mladi.nkkomen@gmail.com.

Besedilo: Adrijan Spačal
Foto: Primož Adamič

Tradicionalni turnir mladih v nogometu Komen 2023

Tudi letos smo organizirali tridnevni turnir v nogometu za mlade nogometaše. Turnir je potekal od četrтка, 8. junija 2023, do sobote, 10. junija 2023, na nogometnem igrišču v Komnu. Na turnirju je nastopilo kar 34 ekip, kar pomeni skupaj 420 otrok, uradnih predstavnikov ekip in trenerjev. Nastopale so selekcije U7, U9 in U11. Za bučno navijanje pa je poskrbela armada navdušenih navijačev, staršev in skrbnikov, nonotov in non, bratov in sester nastopajočih. Vzdušje je bilo vse tri dni izjemno. Niti kratka deževna ploha ni zmotila dogajanja na igrišču. Po zadnji odigrani tekmi je bilo poskrbljeno za topel obrok in pijačo za vse nastopajoče. Vsi udeleženci pa so prejeli spominske medalje. V kategorijah U11 so najboljše štiri ekipe prejele tudi pokale. Po izjavah udeležencev turnirja je bila

organizacija turnirja odlična in se bodo prihodnje leto z veseljem vrnil. Tudi letošnji turnir presega vsa naša pričakovanja, saj nismo mogli sprejeti vseh ekip, ki so se ga želele udeležiti. Največja težava se je tudi letos pokazala v pomanjkanju igralnih površin.

Še vedno pa se lahko vpišete in prijavite v MLADINSKO ŠOLO NOGOMETA KOMEN. Prijave sprejema vodja nogometne šole, g. Matjaž Grmek, na tel. št. 041 583 205 oz. na e-naslov mladi.nkkomen@gmail.com ali na treningih – prijave sprejemata trener ali prisotni predstavniki kluba, ki so vsak torek, sredo in petek ob 17.30 prisotni na nogometnem igrišču v Komnu ali čez zimo v telovadnici OŠ Komen po razporedu NOGOMETNE ŠOLE NK KOMEN.

Besedilo: Adrijan Spačal
Foto: Primož Adamič

Športno košarkarsko društvo Kras pred novo sezono

Košarka je tisti šport, ki bo septembra ponovno navduševal športne privrženke širom Slovenije. Nastope slovenske članske reprezentance na svetovnem prvenstvu na Japonskem spremlja ogromno število ljubiteljev športa in da se v slovenski košarki dobro dela potrjujejo odlični rezultati zadnjih let. Ti obenem dobro vplivajo na vse mlade, ki bi se s košarko radi ukvarjali.

V novo sezono v Športno košarkarskem društvu Kras vstopamo polni načrtov in optimizma. Po uspešni sezoni se članska ekipa vneto pripravlja na svojo že tretjo sezono v 4.SKL Zahod in cilji so tokrat postavljeni višje. Pri mlajših kategorijah bodo v državnem tekmovanju pod okriljem Košarkarske zveze Slovenije nastopale ekipe fantov U12, U14, U16 in U18. Število prijavljenih ekip kaže, da se je dobro delo z mladimi v preteklih letih obrestovalo. Po drugi strani smo na število krajev, kjer je s košarko prisoten ŠKD Kras, mogoče lahko še bolj ponosni. V pičlih sedmih letih delovanja smo ko-

šarko približali mladim v Komnu, Braniku, Dornberku, Prvačini, Mirnu in Šempasu. S športom, košarko nam je uspelo povežati Kras in Goriško regijo.

Vse mlade, ki bi se radi ukvarjali s ko-

šarko vabimo k vpisu v šolo košarke. Za podrobnejše informacije lahko pokličete: Karlo Bunc (041 492 205) ali Rajko Kralj (040 645 767).

Besedilo: Rajko Kralj
Foto: Matej Čebulec

Iz šolskih klopi

Nova knjigica ugank

Igriva knjiga »UGANKE OD A DO Ž« je nastajala celo šolsko leto 2022/2023 na delavnicah kreativnega pisanja na OŠ Komen.

Pet drugošolk in drugošolec so bili izvirni pri sestavljanju in zapisovanju ugank. Rešitve ugank so prikazali skozi ilustracije. Tako je nastalo čez 80 ugank.

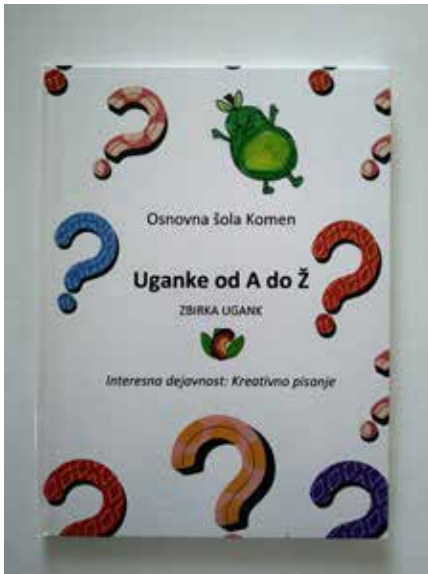
Ustvarjali in vztrajali so: Laura Dragman, Lucija Janko, Kim Juren, Leon Marjanovič, Gabriela Rosali Tchikaya Kosovelj in Zoja Volčič.

Dragi ustvarjalci, ponosna sem na vas.

Ustvarjalci vabijo tudi bralke in bralce glasila, da se preizkusijo v reševanju ene

od ugank, ki je našla svoj prostor v knjigici.

VISOKO VISI,
ŠTEVILNE KROGLICE NOSI.
JESENI DOZORI,
PTIČKE RAZVESELI.

Besedilo in foto: Tanja Spačal, mentorica

Zahvala gasilcem in civilni zaščiti za pomoč ob poplavi

Ponedeljkovo jutro, 19. junija 2023, je ob odprtju šolskih vrat pripravilo mo kro presenečenje.

Med koncem tedna je nad kotličkom dekliških sanitarij v 1. nadstropju šole v Komnu počila cev, ki je poplavlila omenjene sanitarije, oba hodnika, stopnišče, del avle in kuhinjo ter dodobra namočilo učilnico glasbe in jutranjega varstva. Hitro ukrepanje zaposlenih ter pomoč gasilcev in civilne zaščite ter električistov je tisti dan pripomoglo k hitri vzpostavitvi dokaj vsakdanjega poteka življenja v šoli.

Vsem, ki ste kakorkoli pomagali v tej neprijetni situaciji, ki nas je doletela, še posebej pa prostovoljnemu gasilskemu društvu in civilni zaščiti iz Komna, se iskreno zahvaljujemo.

Sanacijska dela (razvlaževanje, pleskanje ter brušenje parketa) so in bodo še v načrtu, saj se še vedno kažejo posledice »mokrega«, junijskega ponedeljka.

Besedilo in foto:
Dunja Peric, ravnateljica

Zavidljiv uspeh v robotiki – 3. in 9. mesto na evropskem prvenstvu ter 5. in 7. na svetovnem prvenstvu

Učenci naše šole so med 6. in 10. junijem zastopali Slovenijo na evropskem prvenstvu v robotiki (European RoboCupJunior), ki je potekalo v Varaždinu na Hrvaškem in na katerem je sodelovalo dvajset držav z okrog 1000 tekmovalci.

Ekipa **KarstMasters**, ki so jo sestavljali **Matic Peric, Nik Gec in Alan Štrekelj**, je tekmovala v srednješolski kategoriji.

Imela je obilo nepričakovanih tehničnih težav z robotom, na progi pa so jo čakali izzivi, s kakršnimi se še nikoli ni srečala. Fantje so vložili ogromno truda in nekatere težave jim je uspelo res inovativno rešiti. Osvojili so deveto mesto med petindvajsetimi ekipami. Čeprav jim ostaja občutek, da bi zmogli biti boljši, je neverjeten uspeh že to, da so se kot eni

najmlajših tekmovalcev v svoji kategoriji uvrstili med deseterico najboljših v Evropi.

Ekipa **RoboKras**, ki so jo sestavljali **Nejc Masten, Naj Turk in Žiga Bolje**, je tekmovala v osnovnošolski kategoriji. Na začetku se je soočila z obliko križišč, ki jih ni bila vajena, zato je bila po prvi polovici tekmovanja uvrščena na deseto

mesto med dvajsetimi ekipami. V drugi polovici voženj je odpravila večino težav in se vzpenjala po lestvici do končnega tretjega mesta. Veselje tekmovalcev je bilo nepopisno in z velikim ponosom so na podelitev prinesli slovensko zastavo in dvignili pokal visoko v zrak.

Med 6. in 10. julijem so fantje zastopali Slovenijo tudi na svetovnem prvenstvu v robotiki (RoboCup 2023), ki je potekalo v Bordeauxu v Franciji in na katerem je sodelovalo petdeset držav (Kitajska, Japonska, Koreja, Singapur, ZDA, Brazilija, Mehika, Egipt, Iran, Nemčija, Avstrija ...).

Ekipa KarstMasters, ki so jo sestavljali Matic Peric, Naj Turk in Nejc Masten, je tekmovala v srednješolski kategoriji RoboCupJunior Rescue Line, kjer mora robot simulirati reševanje po naravnih nesrečah (slediti črti, prečkati vzpone, se izogniti preprekam na poti, nato pa še poiskati žrtve in jih prenesti na varno območje). Čeprav so se člani ekipe pred tekmovanjem bali, da ne bodo konkurenčni tekmovalcem iz tehnološko bolj razvitih držav, so ugotovili, da se lahko enakovredno kosajo z njimi. Kot eni najmlajših udeležencev so se odlično odrezali, saj so osvojili sedmo mesto med osemindvajsetimi ekipami. Boljše od njih so bile le ekipe iz Kitajske, Irana, Madžarske, Japonske, Brazilijske in Avstralije. Tako so dvema prvima mestoma na državnem tekmovanju v Mariboru (v kategoriji osnovnih šol in kategoriji srednjih šol) ter uspehu na evropskem prvenstvu dodali še zavirljivo lovoriko – biti sedmi najboljši na svetu.

Od jutra (od 8.00) do poznih popoldanskih ur (do 18.00) so fantje v dvo-

rani Parque de Exposiciones Bordeaux z roboti premagovali ovire, na kakršne ne bi pomislili niti v sanjah –lepilni trakovi na klančinah, ki so se sprijemali na kolesa in ročice robota, elastike in paličice na progih, ki so motile ravnotežje robota, križišča v vse mogoče smeri in z vsemi mogočimi motilci obračanja, dvojne klančine, prepletene proge dveh ekip, ki istočasno tekmujeta ... Stopnja težavnosti prog je bila vsak dan višja in bolj nepredstavljiva. Celoletno obiskovanje interesne dejavnosti, vložen trud in prizadevanja tako otrok kot mentorice, prof. matematike, Lucije Križaj Filipčič, se je obrestovalo. Ponosni smo na njih. Ime šole, občine Komen ter Slovenije so že s samo udeležbo na tako prestižnem tekmovanju, na koncu pa tudi z uspehom ponesli v svet.

Na tekmovanju Superteam, posebnem delu svetovnega prvenstva, kjer udeleženci izvejo pravila le nekaj ur pred začetkom, se organizatorji naši ekipi združili z ekipo Yo's iz ZDA. Obe ekipi sta odlično sodelovali, uporabili vse svoje robotske veščine, znanje in moč ter se kot združena ekipa zavihteli na 5. mesto.

Gostovanje v Franciji je fantom prineslo tudi spoznanje o pomembnosti učenja tujih jezikov, saj je le angleščina omogočala sporazumevanje med ekipami različnih narodnosti in nenazadnje tudi komunikacijo s sodniki pri ocenjevanju voženj, pri intervjuju o programiranju ter sestavi robota.

Fantom iskrene čestitke za izjemen uspeh na tako zahtevnih in nepredvidljivih tekmovanjih. Pogumno in uspešno so reševali tehnične prepreke ter konkurirali

starejšim tekmovalcem.

Učenci, ki so tekmovali v srednješolski kategoriji, so za našo šolo prebili led na tem nivoju tekmovanja ter se postavili ob bok ekipam, ki so prihajale s srednjih šol, katerih programi so specializirani za računalništvo, elektroniko, robotiko oz. so prihajali celo iz raziskovalnih inštitutov. Roboti, oblikovani in sprogramirani v okviru ur interesne dejavnosti naše šole, so se na tekmovanju merili z roboti, ki so bili oblikovani znotraj učnih procesov posameznih tehniških šol in bili finančno znatno podprti s specializiranimi podjetji iz stroke, tako da je uspeh naše šole res izvrsten.

Tudi v šolskem letu, ki je pred nami, se nadajamo sodelovanja na državnem, evropskem in upamo, da tudi svetovnem prvenstvu. Še enkrat se zahvaljujemo vsem donatorjem, ki ste s svojim prispevkom podprli udeležbo učencev naše šole na mednarodnih tekmovanjih in jim omogočili, da o uspehih ne le sanjajo, pač pa jih tudi dosegajo. Iskrena hvala, da ste prispevali svoj del k mozaiku truda, predanosti in strokovnosti mentorice Lucije Filipčič Križaj in posledično k uspehu naših fantov.

Besedilo in foto: Dunja Peric, ravnateljica

Trikrat zlati s »turizmom«

Tradicionalno sodelovanje naše šole na festivalu Turizmu pomaga lastna glava, je želja vseh otrok, ki so v prejšnjih letih sodelovali pri oblikovanju raziskovalne naloge. Druženje, raziskovanje in sodelovanje na turističnih tržnicah je vsako leto posebno doživetje in dober glas se širi po šoli.

Nika Antoniĉ, Tia Colja, Neža Fakin, Nik Gec, Polona Jug, Maša Kukanja, Jan Mozetiĉ, Nika Pahor, Matic Peric, Naj Turk iz 9.a ter Zala Fakin, Ajda Fon in Maximiljan Źvokelj iz 9.b so uĉenci, ki so v šolskem letu 2022/2023 pod mentorstvom uĉiteljice Metke Paljk ter ravnateljice Dunje Peric predstavljali našo šolo in obĉino na regijskem tekmovanju Turizmu pomaga lastna glava, ki ga organizira Turistiĉna zveza Slovenije. Z dvojno zmago na regijskem tekmovanju v Postojni so si prisluŹili vstopnico za drŹavno tekmovanje v Medvodah, na katerem so prejeli Źe eno zlato priznanje.

Predstavljeni turistiĉni program se je nanaŹal na letoŹnjo temo Športna doŹivetja bogatijo mladinski turizem.

Ob besedni zvezi »doŹivetje za mlade« smo najprej pomislili na adrenalinski park in sobo pobega, ampak vse to je Źe poznano, ĉeprav tega v naŹi obĉini nimamo. Raziskovalni duh nam ni dal miru. Źeleli smo najti nekaj izvirnega, drugaĉnega, a hkrati ohraniti nekaj Źe uteĉenega. In kaj je to? Nekaj, kar nima pridiha dolgoĉasja, naj bo aktivno in zabavno, skratka drugaĉno. Odloĉili smo se, da oplemenitimo idejo prireditve Zelena noĉ.

Nastala je naloga z naslovom KRASna

ŹOGA. Zakaj ravno tak naslov? Ker je veliko Źportnih dejavnosti vezanih na Źogo, smo le-to vzeli za rdeĉo nit naŹega programa, ki ima tri glavne vidike:

- z Źogo tekmujemo v razliĉnih Źportih,
- Źogo lahko obĉudujemo (na razstavi razliĉnih Źog),
- Źogo lahko izdelamo (in se pomirimo ali vpiŹemo v Guinnessovo knjigo rekordov).

KRASna je pa zato, ker smo na KRASu in ker imamo, znotraj programa, naĉrt izdelati dve krasni Źogi.

Športni del prireditve je sestavljen iz treh delov, ki potekajo soĉasno:

- Źport s tekmovalnim pridihom (turnir v nogometu, paintball turnir, turnir v balinanju),
- Źport z druŹabnim pridihom (plesne delavnice, pohod (s ĉistilno akcijo), izlet z e-kolesom in obisk Muzeja Źtanjel in/ali Lov na zaklad),
- Źport za Źportnike po duŹi (turnir v briŹkoli, kulinarĉna delavnica – Źogice na palĉki (cake pops), ustvarjalna delavnica – Źogice za kalmiranje).

Sledi skupno druŹenje na igriŹu v Kormnu in postavitve Guinnessovega rekorda v sestavljanju Źoge iz ljudi, nato pa Źur do jutranjih ur z Źivo glasbo.

Med Źportnim delom je moŹno obiskati trŹnico, kjer lokalni kmetje in gostinski ponudniki poskrbijo za kulinarĉno predstavitev Krasa. V Źoli si je moŹno ogledati razstavo razliĉnih vrst Źog.

Odloĉili smo se, da bo naŹ turistiĉni spominek Źogica za kalmiranje. Gre za spominek, ki je naravnan k skrbi za zdrav-

je. V Źivljenju se vsi vedno pogosteje sreĉujemo s stresnimi trenutki. Zakaj ne bi, namesto da se razburjamo, godrnjamo, preklinjamo, jemo sladkarije ..., raje vzeli v roko Źogico za kalmiranje, jo nekajkrat stisnili v dlan, jo podali iz dlani v dlan? Zanj jo potrebujemo le balon v barvi, ki nas pomirja, in moko. Lahko se usmerimo tudi v izdelavo iz naravnih materialov, na primer iz bombaŹne vreĉke poljubne barve in polnila iz riŹa, ajdove kaŹe, sivke ter poskrbimo Źe za aromaterapijo ...

Ponudbo smo zasnovali tako, da je primerna tudi za vse kategorije obiskovalcev, starejŹe in mlajŹe, da ima pridih preteklosti, trajnosti, aktualnega sveta in dejavnosti, ki pritegnejo mlado populacijo. Nismo pa pozabili tudi na tiste, ki jim nesreĉe, poŹkodbe ... onemogoĉajo aktiven Źport.

Danes se svet vedno bolj prilagaja Źeljam posameznika, zato smo se odloĉili, da lahko delĉke programa, ki ga predstavljamo, ponudimo v prilagojeni obliki skupini ali posameznikom tekom celega koledarskega leta. Odsvetujemo le izvedbo v deŹju in moĉni burji.

Tako smo zakljuĉili našo idejno zasnovo v okviru projekta z majhno mero priĉakovanj, da naŹe ideje morda kdaj postanejo resniĉnost, s hvaleŹnostjo za lepo izkuŹnjo ter s ponosom, da je naŹe delo bilo opaŹeno in je, zraven treh zlatih priznanj s strani Turistiĉne zveze Slovenije, prejelo tudi vabilo na slavnostni sprejem za izjemne doseŹke pri gospodu Źupanu Obĉine Komen.

Besedilo in foto: Mentorici Metka Paljk in Dunja Peric

Prvi šolski dan

Zakorakali smo v novo šolsko leto. Šolski prag OŠ Komen je prestopilo 299 učencev, od tega kar 72 na podružnični šoli v Štanjelu. Rumeno rutico okrog vrata je 1. septembra 2023 dobilo 28 prvošolk in prvošolcev.

Za prijeten sprejem prvošolcev so poskrbele razredne učiteljice z lutkovno pravljico Pikapolonica in pikice, glasbenika Žiga Bolje in Žiga Abram ter učenci otroškega pevskega zbora v Komnu in v Štanjelu. Starše in učence sta nagovorila tudi župan g. Erik Modic in policist g. Erik Fabčič.

Prvi šolski dan je za vse, tako za učence in starše ter učitelje, poseben, vznemirljiv dan. Navdušenja in pričakovanja so različna – videti svoje prijatelje, spoznati nove sošolce, učiteljice. V novem šol-

skem letu razviti svoje sposobnosti, se naučiti kaj novega, doživljati zadovoljstvo ob zastavljenih ciljih, se veseliti

svojega uspeha in uspeha drugih ...

Zastavili smo si cilj, da bomo v prihajajočem šolskem letu pozornost namenili negovanju in vzpostavljanju medgeneracijskega sodelovanja, ki je enkratna priložnost za ustvarjanje in učenje, ter skrbi za naravne dobrine, ki niso samo-umevne. Naj bo šolsko leto 2023/2024 predvsem zdravo, za uspehe pa se bomo skupaj potrudili, zato bomo starše in stare starše povabili k sodelovanju v šolskih aktivnostih.

Nadejamo se, da bomo skupaj – drug z drugim – soustvarjali prijeten in uspešen vsakdan usmerjen k jasno zastavljenim, skupnim in obenem individualnim ciljem.

Besedilo: Dunja Peric, ravnateljica
Foto: arhiv šole

Ljubljana je glavno mesto Švice?

Intervju z Andrejem Bandljem

Andrej Bandelj je nekdanji dijak Šolskega centra Srečka Kosovega Sežana, ki je po zaključeni gimnaziji opravil študij geografije. Je ponosen Komenc, zdaj pa stanuje v Sežani. Ljubezen do geografije, kolesarjenja in odkrivanja novih krajev ga je popeljala v turizem, natančneje organizacijo izletov. Odločitev glede izbora intervjuvanca ni bila težka, saj tudi mene zanimajo družboslovne teme. Tako kot Andrej tudi jaz rada odkrivam nove kraje, tiste bolj in manj skrite.

Nika Kaluža, 2. AG

Veliko ljudi vedno reče, naj uživamo v srednješolskih letih, saj so ta najlepša leta. Kaj o tem menite vi?

Ja, se strinjam v veliki meri. Srednješolska leta so bila tudi meni »kul«, tudi faks kasneje se mi je zdel še vedno v redu, ampak ja, se strinjam glede srednje šole.

Kateri program ste obiskovali? Vam je ta pomagal na poklicni poti?

Bil sem na gimnaziji. Definitivno mi je to pomagalo kasneje pri odločitvi glede smeri na fakulteti – šel sem na geografijo in tu sem še vedno. Mislim, ne na faksu, ampak v geografiji. :-)

Naša šola vsako leto organizira več enodnevnih izletov/pohodov in športne tedne. Kateri izlet oziroma pohod, ki ga je organizirala šola, vam je najbolj ostal v spominu?

To je pa zelo enostavno: športni teden v gorah, začetek tretjega letnika. Moram

se pohvaliti, da sem ga ponovil desetkrat. Prvo leto kot dijak, potem sem pa še devetkrat pomagal kot planinski vodnik. Tako da je bilo to res super.

Osebnost še vedno ne vem, kaj bi rada študirala. Ste vi že prej vedeli, da bi radi študirali geografijo? Bi danes izbrali drugače?

Ne, nisem vedel že prej; bile so neke želje, neke smeri, ki sem jih imel zamišljene, a dokončna odločitev je potem padla nekje v drugi polovici gimnazije. Kljub temu da se je v tem času svet spremenil in da so poklicne poti oz. poklicne možnosti drugačne, kot so bile takrat, mi ni žal za izbiro tega študija, tako da je precej velika verjetnost, da bi se odločil enako.

Profesorica Mateja Grmek mi je zaupala, da ste z vodenjem začeli že v mladih letih. Kdaj ste prvič vodili večjo skupino in kam?

Tako – malo za šalo, malo za res – imam tam v omari eno spominsko knjigo, ki so mi jo poklonili v osnovni šoli, v šestem razredu, ko sem pomagal voditi končni izlet. To pomeni, da smo šli v Logarsko dolino in so mi tam dali mikrofona, da sem par stvari povedal, saj so že takrat vedeli, da je geografija moja strast. To je bilo torej moje prvo vodenje. Drugače pa tako čisto za res nekje v drugi polovici fakultete, ko sem začel sodelovati s turističnimi agencijami.

Zasledila sem tudi vaš YouTube kanal, na katerem objavljate videe s pohodov v hribe, in blog, za katerega ste zapisali, da je »nabor zapisov z raziskovanja skritih in manj skritih krajev, a tudi zbirka razmišljanj o svetu, v kakršnem živimo in ga soustvarjamo«. Kako to, da ste se odločili za to?

Tak tip človeka sem, da velikokrat čutim, da moram neke stvari, ki jih nosim v sebi, tudi povedati drugim ali pokazati na tak ali drugačen način. Gre za občutek, da včasih v tem svetu, v katerem živimo, čutiš potrebo, da nekaj poveš, nekaj napišeš. To je povezano tudi z mojim delom. Kar se tiče raziskovanj nekih skritih kotičkov ali pa manj skritih kotičkov, zagotovo želim s temi posnetki ali pa drugačnimi vsebinami predstaviti neko pot oz. kraj tistim, ki mogoče tja ne morejo, nočejo, ne znajo.

Tudi sama rada fotografiram naravo, znamenitosti in okolico, ko potujem v nove kraje. Na vaši spletni strani in Instagramu sem opazila veliko lepih fotografij iz krajev, ki ste jih obiskali. Ste od nekdaj radi fotografirali ali je to prišlo kasneje?

Hvala. Fotografiranje je taka relativno nova ljubezen. Zadnjih nekaj let. Prej nisem bil nek fotograf, potem sem pa odkril predvsem športno fotografijo z GoProjem (športna kamera, ki je sposobna zajemati fotografije in videe v ekstre-

mnih pogojih, op. p.); zdaj pa se zadnje leto predvsem ubadam z dronom, ki je nova strast in z veseljem posnamem kaj zanimivega, sploh v povezavi z naravnim okoljem.

Lahko si predstavljam, da ste odpotovali že v marsikateri kraj po svetu. Katera destinacija vam je najbolj ostala v spominu? Zakaj?

Ko nekam potujem zasebno, se definitivno odločam na osnovi neke lepe pokrajine oz. nečesa, kar je geografsko zanimivo, tudi zgodovinsko, ampak geografija je vedno na prvem mestu in v tem smislu mi bo vedno najbolj ostala v spominu vsekakor Nova Zelandija.

V katerem delu ste bili?

Imel sem srečo, da sem lahko spoznal celotno državo. Prepotoval sem jo z najetim avtom.

To je tudi moja »top« destinacija, ki bi jo rada obiskala.

Jo priporočam vsakomur, ki ima rad naravo. Tja ne greš gledat velikih mest, čeprav imajo enega, narava je pa super.

Glede na vaše izkušnje – kje živijo najprijaznejši oziroma najbolj spoštljivi ljudje, ki so vam bili pripravljeni pomagati, če ste bili v stiski?

Privoščil si bom daljši odgovor. Kar se tiče Slovenije, imam veliko kolegov še iz univerzitetnih dni po vsej državi in se lahko za nasvet obrnem na pravo številko, na pravi naslov. Na splošno pa je znano dejstvo, da so v Sloveniji, morda z vidika turizma, najbolj gostoljubni ljudje nekje na vzhodu, v Prekmurju. Širše gledano pa imam veliko dobrih izkušenj z Nemci, ker sem pač poslovno z njimi povezan. Kar se pa tiče nekega čisto človeškega občutka in prijaznosti pa zagotovo jug – ampak ne mislim samo države bivše Jugoslavije. Zadnja leta sem čisto navdušen tudi nad južno Italijo. Ne samo nad pokrajino, ampak tudi nad ljudmi.

Opazila sem tudi, da v prostem času veliko kolesarite, tečete ali hodite v hribe. Šport vam torej veliko pomeni. Kaj še radi počnete?

Poleg športa zagotovo potovanja. Druženja s prijatelji, to itak. To je pa to, saj ne vem, kaj bi drugega še rekel. No, še vedno rad berem klasične knjige, kljub elektronskim oblikam in si pogledam kakšen

dober film. Nič zelo posebnega. V prvi vrsti so šport, potovanja, družba, to je to.

Kako izgleda vaš delovnik – dnevni oziroma mesečni –, glede na to, da to (vodenje kolesarskih in drugih izletov, op. p.) ni vsakodnevno delo?

Ja, res je. Že pred leti sem se odločil za samostojno obliko dela, kar pomeni, da sem včasih dejansko ves teden s skupino; recimo, prejšnji teden (intervju je bil izveden 21. 10. 2022, op. p.) sem bil ves teden na Siciliji s skupino. To pomeni, da mi je takrat vodenje vzelo cele dneve. Po drugi strani sem velikokrat doma, tako kot danes; to je čas, ki je namenjen ali pripravam na vodenja, spoznavanju nekih novih destinacij ali pa čisto organizacijskim zadevam – priprava oz. organizacija nekih hotelov za skupine, nekih ogledov, dogodkov. Moram pa povedati, da sem trenutno v situaciji, ko malo spreminjam svoj način dela, saj ne bom več primarno vodič, ampak se selim mogoče bolj v, kako bi rekel, organizacijski del dela v turistični agenciji, kjer se mi obeta sodelovanje s kolegi.

Glede na upad turizma v korona času – kako dobro se da s tem poklicem živeti?

Med samo korono, logično, se s tem ni dalo živeti. Dobivali smo državne pomoči. Na splošno gledano, se s tem da živeti, je pa nekaj pogojev, ki se meni zdijo zelo pomembni. Prvič, sliši se sicer klišejsko, ampak moraš imeti ta poklic zelo rad in moraš imeti rad delo z ljudmi, saj si potem uspešen, dober, povpraše-

van. Drugič, pojasnil bom kar na svojem primeru: zelo dobro je, če se ukvarjaš z raznolikim vodenjem. Jaz nisem nikoli »delal« samo avtobusnih izletov, temveč sem tudi kolesarski vodnik, pohodniški vodnik, ukvarjam se s Slovenci, ki potujejo v tujino, ukvarjam se s tujci, ki prihajajo k nam, in to potem prinese dovolj dela, da se s tem da živeti.

Ste velik ljubitelj Krasa, tu kolesarite, hodite, vodite ogleda ipd. Kakšni so vaši občutki po katastrofalnih požarih pred meseci? Kako bo to vplivalo na obiskanost?

Definitivno tisti požari niso nič dobrega, ker so kratkoročno zelo prizadeli okolje. Vsi vemo, da se je Kras tudi v tistem delu promoviral kot zelena destinacija, torej smo veliko stavili na to zeleno podobo neokrnjene narave. Na žalost zdaj narava nekaj let ne bo neokrnjena, saj bo nekaj časa črna, potem se bo obnovljala. Mogoče pa je na nek čuden način požar pripomogel, pa naj se sliši še tako čudno, k neki promociji. Veliko ljudi prihaja gledat pogorišča. Požar je nek dvorezen meč. Sam mislim, da je Kras preživel že veliko tudi hujših zadev in se bo tudi tokrat znašel dokaj hitro nazaj na turističnem zemljevidu. Sem optimist.

Za konec sem svojega intervjuvanca prosila, naj pove poljubno državo, prevozno sredstvo, dve števili, glavno mesto, mesto ali vas, reko, goro in žival. Te podatke sem nato umestila v naprej pripravljeno besedilo, ki ga on predhodno ni prebral. To je bil rezultat. :-)

Nazadnje sem odpotoval v prečudovito državo Švico. Tja sem odpotoval s kolesom. S seboj sem vzel 17 majic in 80 hlač. Nastanil sem se v mali vasi med glavnim mestom Ljubljano in Komnom. V prostem času sem odkolesaril do reke Douro. Šel sem pa tudi na krajši pohod na goro Olta. Presenetljivo sem na poti navzdol naletel na mačko.

*Fotografije so iz osebnega arhiva intervjuvanca.

Poletne novičke iz komenskega vrtca

Letošnje poletje nam je naklonilo veliko lepih, sončnih dni, ki smo jih v našem vrtcu dobro izkoristili. Seveda smo se najprej z otroki pogovorili o zaščiti pred soncem in prav z veseljem so si naredili klobučke in kape, pili veliko vode in se držali senčnih kotičkov vrtčevskega igrišča. Vsak dan smo se osvežili in okrepili s svežim sadjem, občasno pa so nas iz kuhinje presenetili tudi s sladoledom.

Otroci so najbolj uživali v igrah z vodo, kjer so veselo zivali, prelivali, vrteli mlinček in vozili ladvice. Veliko veselja je bilo tudi v peskovniku in pri igri s kamenčki, kjer so ustvarili pravo gradbišče. Kopali so, mešali, stresali in gradili. Otroška domišljija ne pozna meja. Skrbeli smo tudi za čisto okolico, pridno grabili, pometali in tako spodbujali sodelovanje mlajših in starejših otrok.

Poleg gibanja na prostem smo veliko migali v igralnici, kjer smo si postavili različne poligone, plesali in peli poletne

pesmi. Izkoristili smo tudi prijetno senco na naših terasah, tam postavili indijanske šotore, raztegnili brisače na namišljeni

plaži in se vozili s poganjalčki. Nič manj pa nismo bili ustvarjalni. Iz papirja smo izdelovali sladoledne lučke, naredili origami živali, risali, barvali, lepili ... Otroci iz vseh skupin so v avli vrtca pričarali pravi podvodni svet. Morske zvezde, ježki, mavrične in bleščeče ribice, vsi so krasili stene našega skupnega prostora in nam prinašali občutek morja.

Iz morja in ostalih dopustniških destinacij pa smo prejeli tudi veliko pozdravov. Otroci so se skupaj s starši res lepo odzvali na povabilo, da naš kovček zapolnimo s pozdravi s počitnic. Prav vsaka razglednica nas je razveselila.

Zdaj pa se vsi skupaj že veselimo jeseni, ko bodo na vrsti nove igre in dogodivščine.

Besedilo: Anita Cafuta

Foto: strokovne delavke enote Komen

Stopi na pot!

V komenskem župnišču med 24. in 30. julijem spet postalo živahno, saj so se, kot vsako leto, tam zbrali predšolski in osnovnošolski otroci, ki so skupaj z animatorji stopili naproti zanimivemu oratorijskemu tednu. Slogan »Stopi na pot« je bil tudi naslov letošnjega oratorija, ki predstavlja Hobita.

Vsako jutro smo se najprej zbrali in ob bansih zapeli in zaplesali v nov dan. Sledil je odsek dramske igre, ki je predstavil temo dneva. Po uprizoritvi Hobitovega popotovanja nam je župnik Marjan Jako-

pič namenil nekaj besed in podelil blagoslov. Sledile so kateheze po starostnih skupinah, kjer smo Ribice, Super sončki, Stigli in Zjala vsak dan govorili o vrlinah in sposobnostih, ki nam jih Bog naklanja, ter o tem, kako lahko z njimi pripomoremo k boljšemu svetu. Po sveži malici smo se razdelili po delavninah in preživeli produktivno uro. Sledilo je zaslužen kosilo, pred katerim smo zapeli in molili. Z novimi močmi smo bili kos velikim igram – to so bile štafetne igre, lov na zaklad in orientacijski tek. Preden zaključkom je bilo

ponovno slišati našo himno. Tudi če smo jo prvi dan zapeli potih, smo se zadnji dan potrudili, da jo je slišal ves Komen.

Kljub nagajivemu vremenu prve dni je v četrtek kot nalašč posvetilo sonce in podali smo se na romanje proti Temnici. Ob postanku na Ivanjem Gradu smo se okrepčali in prisluhnili dramski igrici, nato pa že nadaljevali pot. Pot se je vlekla in ko smo že mislili, da nam je zmanjkalo moči, smo se potrudili še za nekaj metrov in se prebili do Krompirjeve jame. Vstopili smo vanjo in hvaležni smo bili,

da nismo na poti obupali. Za zaključek smo se zbrali v cerkvi v Temnici.

Vesel dan je bila tudi sobota, ko smo se najprej pomerili v vodnih igrah, nato pa

so gasilci že tradicionalno poskrbeli za velik osvežilen tuš. V nedeljo smo s petjem, prošnjami in zahvalami sodelovali pri sveti maši, po kateri smo se odpravili do župnišča. Vsaka skupina je pripravila prisrčno točko za starše, posladkali pa smo se tudi z dobrotami, ki so jih prinesli starši in drugi župljani. Vsem se lepo zahvaljujemo.

Oratorij v Komnu 2023 bo animatorjem ostal v res lepem spominu, saj so otroci še enkrat dokazali, da znajo ubogati, so prijazni, uvidevni, iznajdljivi in povrh vsega zelo duhoviti in domiselni.

Veselim se ponovnega snidenja že na miklavževanju, nato pa se marca podružimo še na oratorijskem dnevu.

Besedilo: Ana Mržek
Foto: Oratorij Komen

ArtŠtanjel 2023 – tretjič zapored

Ob vseh spodbudnih besedah na zaključni razstavi del mladih ustvarjalcev pri Gražarjevih v Štanjelu je bila tretja edicija ustvarjalnih delavnic za mlade ArtŠtanjel 2023, tako po strokovni kot organizacijski plati, nadvse uspešna. Pokazala je, da je ustvarjalnost mladih na zavidljivi ravni in da sta bili naša ideja in smer pred leti pravilni. S ponudbo različnih tehnik likovnega ustvarjanja in možnostjo izbire mentorjev vsak izmed mladih najde nekaj zase. Tudi zato se mladi željni znanja, ustvarjanja in vrstniškega druženja vedno znova k nam radi vračajo. Za naslednja leta se nam tudi ni bati. Zanimanje za ustvarjalne delavnice je letos preseglo vsa naša pričakovanja. Ko k temu dodamo še iskreno zadovoljstvo mentorjev nad zavzetostjo in sproščenostjo mladih se vse skupaj poveže v celoto. Štanjel srce in dušo ima. Njegovi prebivalci in mladi so tisti, ki mu utrip dajejo. Umetnost, kultura in mladostniška sproščenost v Štanjel vsekakor sodijo.

Ekipa ArtŠtanjel 2023: Vlasta Markočič, Katja Skok, Maša Pušnik, Ksenija Pfeifer, Jovana Đukić, Britta Höshele, Sara Stropnik, Vasja Nanut, Matej Čebulec, Rajko Kralj

Pri programu ArtŠtanjel 2023 so sodelovali: Občina Komen, Društvo likovnih pedagogov Primorja, Športna zveza Komen, ŠK društvo Hruševica, ORA Krasa in Brkinov, Visit Štanjel.

Besedilo: Rajko Kralj
Foto: Matej Čebulec

Taborniki

Taborniki Čete ognjenega ruja Komen smo se tudi letos po zaključku tedenskih vodovih srečanj odpravili na težko pričakovano taborjenje. Taborili smo na našem taborniškem prostoru v Beli krajini, ki se nahaja v neposredni bližini Geršičev. To je raj na zemlji, ki nam ponuja sto in eno stvar za popestritev tabornih dni in

pričaranje spominov, ki se za vedno vtisnejo v srce.

Letošnje taborjenje pa je bilo še posebej zanimivo, saj smo se nanj odpravili s celjskim rodом RDGO. Letošnjega tabora se je udeležilo rekordno število udeležencev (130), kar lahko pomeni več družbe, več zabave in še več dogodivščin!

Vso opremo smo v Sežani najprej naložili na tovornjak ter odpeljati na taborni prostor. Tam se je pravo delo šele začelo. Najprej je bilo treba vse stvari razpakirati, nato pa veselo na delo s postavljanjem šotorov, kuhinje, kopalnice ... Po treh dneh je taborni prostor postal tak, kot mora biti. Otroci od 6. do 9. razreda so

začeli tabor tri dni pred mlajšimi z biva-
kom, kjer so lahko pokazali svoje znanje
in spretnosti za preživetje v naravi. Po
končanem bivaku je napočil čas, da se
tabor začne za vse. V navadi imamo, da
otroke vedno pričakamo v zboru in jih
pozdravimo s posebnim taborniškim
pozdravom, nato sledita razporeditev po
šotorih in kosilo. Po kosilu imamo vsi ta-
boreči čas za počitek, po kateremu sledi
program z vodniki, s katerimi pridobijo
novo taborniško znanje, prikazano na
zanimiv način. Po popoldanskem pro-
gramu je težko pričakovana večerja, ka-
teri sledi večerni program, za katerega se
zberemo okoli tabornega ognja, pojemo
ob zvoku kitare, vodniki pa nam pripra-
vijo zanimiv program v obliki predstave,
kjer se vsi smejimo, nato pa po dolgem
dnevu nastopi čas za spanje. Pred spa-
njem pa vsi v krogu sklenemo roke, za-
pojemo uspavanko in si zaželimo lahko
noč. Zjutraj je budnica, nato imamo jut-
ranjo telovadbo, da se naši taboreči zbu-
dijo. Sledi zbor, za katerega smo oblečeni
v kroje (taborniška uniforma), dvignemo

zastavo in napovemo program, ki ga
vodniki skrbno sestavljajo več mesecev
pred taborjenjem. Letos smo se zaba-
vali z vodnimi igrami, učenjem borilnih
veščin, lovu na lignja, progi preživetja,
vožnjo s kanuji, kopanjem v reki, prvi
pomoči ... Vsako leto se trudimo, da
skupnosti, kjer taborimo, naredimo nekaj
dobrega. Letos smo prebivalcu Geršičev
očistili gozd, iz katerega nam je pipe-

ljal les za naše pionirske objekte, kot so
pomivalnica, kopalnica, jambor, pomol,
večni ogenj ... Po desetih dneh smeha,
zabave, novih prijateljstvih, sreče in no-
vega znanja nastopi zaključek taborjenja
s slavnostno večerjo v tabornih majicah.
Med taborom smo imeli veliko obiskov
starejših in nekdanjih tabornikov, med
njimi sta bila tudi župan Občine Komen,
mag. Erik Modic, in župan Občine Seža-
na, g. Andrej Sila, ki sta z nami preživela
dan taborjenja ter pomagala v kuhinji in
pri pomivanju posode.

Če na kratko povzamem, je taborni-
štvo šola za življenje, ki ti da veliko več
kot samo taborniško znanje. Sama že
komaj čakam september z novim tabor-
niškim letom.

Če tudi ti uživaš v naravi, rad rešuješ iz-
zive, se družiš s prijatelji, potuješ in bi rad
ustvaril lepe spomine, se nam pridruži
30. septembra letos, ko bomo otrokom
in mladim predstavili del tabornega dne-
va. Zainteresirani nam prosim, to sporo-
čite na cor12komen@gmail.com, da vam
posredujemo več informacij.

Besedilo: Ana Suban

Foto: Dominik Uršič

Kar burja prinese

Podelitev misijonskega križa Ivani Žigon

Običajno smo na suhem Krasu veseli
dežja, še več, prosimo zanj. Mojo nono
sem nemalokrat slišala reči: »O, Buh, dej
da bi vsaj malo zmočilo, k je suho ku
puopr!« Na dan pred »uscano Zofko«
pa je bilo drugače. Drznem si trditi, da
je veliko župljanov iz Komna in okolice

gledalo v nebo ter upalo, da dežja ne bo.
Očitno pa še kako drži rek »Človek obra-
ča, Bog obrne«, saj na ta dan Kras ni ostal
suh. Suha pa niso ostala niti naša lica. V
nedeljo, 14. maja 2023, je namreč v žu-
pnijski cerkvi sv. Jurija v Komnu potekala
podelitev misijonskega križa Ivani Žigon,

mladi laični misijonarki, ki te dni že ve-
selo stopa po toplem mozambiškem
pesku.

Ivanino odločitev, da se za leto dni
odpravi v Mozambik, smo zbrani počas-
tili s slovesno sveto mašo, v sklopu katere
smo bili priča tudi obredu podelitve mi-

sijonskega križa. Bogoslužje je bilo kljub prisotnosti številnih duhovnikov z vseh koncev Slovenije podobno Ivaninemu značaju – preprosto, igrivo in ganljivo. Sveto mašo je daroval generalni vikar kopske škofije, Slavko Rebec, z ubranim petjem pa so jo oplemenitili Ivanini prijatelji pod vodstvom Eme Verdinek.

Po slovesnosti smo se v kulturnem domu v Komnu družili še ob domačih dobrotah. Nismo šteli okusnih grizljajev, še manj pa močnih stiskov rok, toplih objemov in orošenih oči.

Draga Ivana, mislimo nate in v molitvi prosimo zate. Kot je rekel že naš dolgoletni župnik Peter: »Delaj dobro, dokler lahko, ker jutri ne veš, če boš lahko.«

Besedilo: Zala Tacol
Foto: Žiga Lovšin

Srečko Rože obnovil spomenik NOB v Dovcah

Interpretator kulturne dediščine in lastnik ter upravitelj Vojaškega muzeja Tabor, g. Srečko Rože, neutrudno bogati vojaško, etnološko in arheološko zbirko in vodi številne turiste iz celega sveta po muzeju v Lokvi, ki bo prihodnje leto slavil 30 let uspešnega delovanja. Srečko je zaključil šolo za rezervne oficirje v Bileči in je med drugim tudi član Veteranskega združenja veteranov vojne za Slovenijo. Sežanskemu častnemu občanu poseben izziv predstavlja obnova pomembnih pomnikov zgodovine. Tako je v prvi polovici letošnjega leta v vseh štirih občinah Krasa in Brkinov obnovil kar 30 spomenikov NOB, grobnic in nabožnih predmetov, kot so Jezusi, lesena razpela, lestenci, stropne svetilke, svečniki ipd. Pri

tem dobro sodeluje z lokavskim župnikom Slavkom Obedom kot tudi s predsedniki borčevskih organizacij Sežana, Komen in Hrpelje-Kozina Bojanom Pahorjem, Damjanom Grmekom in Vinkom Klunom ter župani sežanske, komenske, divaške in hrpeljsko-kozinske občine Andrejem Silo, Erikom Modicem, Alenko Štručl Dovgan in Sašo Likavec Svetelšek.

V tednu dni restavriral spomenik

Ob restavriranju in obnovi spomenikov NOB v Krajni vasi in Skopem, grobnice padlim v Rodiku in na Tatrah ter plošče z verzi Cirila Zlobca v Štanjelu je obnovil tudi spomenik NOB v Dovcah, ki sta ga na meji med komensko in novogoriško občino 11. septembra 1955

postavili ZB Komen in ZB Branik ter je bil zadnjič obnovljen leta 2010. Spomenik, ki ga dopolnjuje še tabla s skico napada na nemško kolono in podatki o številu mrtvih in ranjenih, je postavljen v spomin bodočim rodovom, sedmim padlim partizanom in osmim ranjenim, ki so se bojevali v Južnoprimorskem odredu pod vodstvom narodnega heroja Antona Šibelja Stjenka v bitki 2. februarja 1944 proti številčnejšim pripadnikom SS enote, ko je sovražnik utrpel 85 mrtvih, 11 ujetih in obsojenih ter enega pobeglega vojaka. Ker je bil spomenik že dalj časa neurejen, ga je očistil maha in alg, zapolnil reže, da

voda ne pride vanj, ga očistil, dal osnovni in končni premaz ter ga tako zaščitil proti zunanjim vplivom, kot so burja, veter, dež, sneg ipd.

Ob 80-letnici bitke spominski park in brošura

Spomenik v Dovcah, kjer se v začetku februarja vsako leto odvijajo tradicionalne borčevske proslave, je postavljen na goriškem ozemlju, a zanj pretežno skrbijo člani komenske borčevske organizacije. „Glede na to, da so v bitki pri Dovcah padli kar trije partizani iz našega območja (dva iz Tomačevice, od koder je bil tudi narodni heroj Anton Šibelja Stjenka, in eden iz Hruševice), skrbimo za spomenik in prevzamemo pobudo za organizacijo proslave prav borci s komenskega. Zato si bomo tudi stroške, nastale pri obnovi spomenika, delili z no-

vogoriško borčevsko organizacijo. Želimo pa v Dovcah urediti spominski park v kraškem stilu, kjer bi postavili kraški suhi zid in nosilec za zastavo. Prihodnje leto bo jubilejno, saj bomo obeležili 80-letnico omenjenega napada na motorizirano kolono v Dovcah, v katerem je padlo 31 nemških policistov in 50 italijanskih fašistov. Napad je vodil Stjenka, kasnejši poveljnik Kosovelove brigade, ki je dosegel čin majorja in je padel med boji z Nemci nad Gačnikom 1. aprila 1945. Prihodnje leto bo tudi 110 let od njegovega rojstva. Ob jubileju želimo izdati tudi brošuro o dogodkih v Dovcah. K sodelovanju smo povabili bivšega direktorja Inštituta novejših zgodovine, dr. Damjana Guština, in Anejo Rože, magistrico zgodovine,“ pove predsednik ZB NOB Komen, g. Damjan Grmek.

27-letna hči Anja Rože napoveduje razstavo o Coni A v Muzeju Tabor Lovke

V pritličju lokavskega vojaškega muzeja pa bo razstavo o Teritorialni obrambi od 1968 do 1994 zamenjala iz polpretekle zgodovine, ki nastaja na pobudo Rožetove hčerke, mag. Anje Rože. Za magistrsko nalogo si je izbrala temo prvega obdobja Cone A 1945 - 45 ter družbeno-ekonomskih in vojaških problemov v nekdanjem okraju Občine Sežana do leta 1954. Razstavo, ki jo postavlja Srečko Rože ob pomoči soproge Irene in hčerke Anje, bodo odprli 16. septembra, dan po obletnici odhoda zadnje tuje okupacijske vojske na Primorskem (15. septembra 1947).

Besedilo in foto: Olga Knez

Usposabljanje praporščakov borčevskih organizacij južne primorske

Združenje borcev za vrednote NOB Komen je na pobudo predsednika Damjana Grmeka pripravilo usposabljanje in delovno srečanje praporščakov, ki se ga je 17. junija 2023 v lovski koči v Nadrožici udeležilo okrog 30 praporščakov borčevskih organizacij južne Primorske. Udeležence, med njimi sta bili tudi Tinkara Bogovič in Branka Bezeljak iz komisije za izobraževanje ZB Slovenije ter vodstva borčevskih organizacij južno primorske regije, je v hladni senci hrastovega goz-

dička najprej pozdravila podpredsednica ZB za vrednote NOB Slovenije dr. Ljubica Jelušič, ki je tudi članica komenske borčevske organizacije.

Izobraževanje, ki ga je vodil četni podčastnik gardske enote Slovenske vojske, višji štabni vodnik Anton Sevšek, je bilo razdeljeno na dva dela. Najprej so udeleženci, med njimi je bila tudi ena praporščakinja, osvojili teoretična znanja, ki so potrebna za uspešno delo, ki so sicer zapisana v priročniku veteranskih

in domoljubnih organizacij v Sloveniji za slovesnosti, praznovanja, počastitve in žalovanja. Po teoretičnem delu je sledilo še praktično usposabljanje in izpopolnjevanje znanj. Pridružil se jim je tudi Bruno Kocjan, častnik in veteran vojne za Slovenijo, ki je poveljeval praporščakom že na številnih proslavah, tudi v tujini. Biti praporščak je častna naloga, saj to funkcijo lahko opravlja tisti, ki pooseblja urejenost, odgovornost, domoljubnost do naroda in organizacije, ki ji pripada. Besede so tekale o urejenosti, hranjenju prapora, poveljih pripravi in sami udeležbi s praporjem na proslavah in drugih prireditvah. V borčevski organizaciji se srečujejo s problemom visoke starosti praporščakov, težko jih je dobiti tudi v ostalih veteranskih organizacijah, zato sodelujejo pri izvedbi lokalnih prireditev tudi s klubi brigadirjev.

Po usposabljanju, ki je bilo za borčevsko organizacijo prvo tovrstno izobraževanje v Sloveniji in so ga ocenili za uspešno, je sledil še družabni del in izmenjava izkušenj in mnenj. Razšli so se v upanju, da bodo s tovrstnimi izobraževanji nadaljevali tudi v drugih slovenskih regijah in to vsaj enkrat letno.

Besedilo in foto: Olga Knez

Srečanje gasilskih veteranov kraško-brkinske zveze

Kraška gasilska zveza Sežana, ki šteje osem prostovoljnih gasilskih društev Krasa in Brkinov ter jo vodi predsednik Ivan Kovačič, ima v svojih vrstah preko 90 veteranov. Prostovoljni gasilci, ki so stari več kot 65 let in imajo za sabo najmanj 35 let aktivnega delovanja v gasilskih vrstah, se vsako leto srečujejo na tradicionalnem srečanju veteranov KGZ. Lani je srečanje potekalo v Lokvi, letos pa je organizacijo prevzelo Prostovoljno gasilsko društvo Sežana s predsednikom Simonom Hlačarjem, ki društvo vodi več kot 20 let, obenem pa je tudi poveljnik Štaba Civilne zaščite Občine Sežana.

Po desetih letih se je več kot 70 gasilskih veteranov Krasa in Brkinov – manjkali so le gasilski veterani PGD Divača, ki so bili odsotni zaradi zdravstvenih težav – zbralo (5. avgusta 2023) pri vaškem domu Lusca v Orleku, od koder jih je domači dolgoletni gasilec sežanskega PGD, jamar in dober poznavalec Krasa, popeljal po Živem muzeju Krasa. Ogleдали so si naravno formo vivo s številnimi naravnimi skulpturami. Številne zbrane pohodnike so najbolj privlačile dedkova kapa, krokodilja glava, naravna goba ipd. Izven Živega muzeja Krasa so si ogledali naravno okno, osamelec – mejni kamen

med lokavsko in sežansko posestjo iz leta 1818, iz kraškega kamna izklesan kip svete Barbare – zaveznice rudarjev ob vhodu v lipiški kamnolom, pastirske hiške, kraški bor – četverček idr. Pohodniki so bili zelo navdušeni nad lepotami Krasa in so Husuju, dolgoletnemu konjarju v lipiški kobilarni, namenili velik aplavz. Husu pa jih je povabil na razstavo o bogati zgodovini sežanskih jamarjev z otvoritvijo 23. avgusta v jamarskem domu pri jami Vilenica in kjer bodo med drugim na ogled tudi 33 tisoč let stare kosti step-

skega bizona iz Brgevečeve jame pri Sežani. Gasilci veterani pa so se v prijetnem okolju dvosteznega balinišča v Orleku pomerili v tekmovalstvu v balinanju in briškoli. V briškoli je zmagala ekipa Povirja pred Komnom in Materijo. Pri balinanju je 1. mesto osvojila ekipa iz Materije pred Povirjem in Lokvijo. Nadaljevali so druženje ob pogostitvi iz nove Okrepčevalnice pri Gasilčku, ki jo je pred časom odprl postojnski Epic v prostorih sežanskega Zavoda za gasilno in reševalno službo, kjer ponujajo tudi malice in kosila.

Srečanje so sklenili v prepričanju, da se prihodnje leto spet srečajo, tokrat pri PGD Materija, ki je edino PGD v občini Hrpelje-Kozina in ima status gasilske enote širšega pomena s pooblastili za posredovanje ob prometnih nesrečah. Sežansko PGD, ki šteje več kot 140 članov, je po besedah predsednika društva Simona Hlačarja v lanskem letu opravilo rekordno število intervencij – kar 140, kar je največ v vsej zgodovini svojega delovanja. V prihodnjem letu bodo namreč slavili 130 let delovanja in so drugo najstarejše društvo v KGZ. Najstarejše je PGD Senožeče, ki je bilo ustanovljeno 1880. leta.

Besedilo in foto: Olga Knez

Zlata maša župnika Marjana

»Moja duša poveljuje Gospoda« je pred petdesetimi leti na novomašno podobico zapisal Marjan Jakopič, ki je v nedeljo, 2. julija 2023, v komenski cerkvi sv. Jurija s svojimi župljani obhajal zlati mašni jubilej. Marija ga na prav poseben

način spremlja že vse življenje, saj je njen vdani častilec in tudi član gibanja Marijino delo. Na prav poseben način je zato do srca segla Marijina hvalnica, ki so jo po obhajilu izmenično zapeli g. Marjan in pevski zbor z zbranim ljudstvom.

Zlatomašnik je v pridigi orisal svojo duhovniško pot, ki ga je iz domačih Deskel vodila v Dornberk, na Veliki Dol, v Kamnje, Movraž, Beograd, Studeno, Bertoke in nazadnje v Komen, kjer je župnik že sedmo leto. Poudaril je milostne

trenutke, ki so zaznamovali njegovo služenje v vsaki od župnij, ter s tem na preprosto način pokazal na lepoto poklica, ki ga živi.

Po sveti maši je župljane povabil na pogostitev pred cerkev, člane Župnijskega pastoralnega sveta in pevce ter ostale sodelavce, ki so pomagali pri pripravi slovesnega bogoslužja, pa še na kosilo v komensko župnišče.

Hvaležni smo župniku Marjanu, da kljub letom z vztrajnostjo daje zgled služenja Gospodu in njegovemu ljudstvu. Naj ga nebeška Gospa varuje še dolga leta.

Besedilo: Aleks Birsa Jogan

Foto: Ivana Žigon

Zoran Lupinc obudil »trieštinko«

Prof. Zoran Lupinc iz Šempolaja, ki je izdal že tri učbenike za igranje na diatonično harmoniko, se je zadnja leta lotil raziskovati pozabljeno »trieštinko«, ki velja za predhodnico tako popularne diatonične harmonike. Pravi, da je bila priljubljena in razširjena od Dalmacije preko Kvarnerja, Istre do Trsta, Gorice, Benečije in Furlanije. Pri Glasbeni matici Trst je v sodelovanju s Fundacijo CRT izdal nov učbenik, tokrat namenjen predstavitvi omenjenega glasbila v preteklosti, sedanjosti z izzivi v bodočnosti. Publikacija je izšla v štirih jezikih (slovenščina, italijanščina, hrvaščina in angleščina). Pred kratkim so jo predstavili v Narodnem domu v Trstu. Prireditev, ki jo je vodila Rossana Paliaga, sta obogatila etnomuzikolog Emil Zonta, ki je »trieštinki« posvetil knjigo, in Maurizio Marchesich, ki je kot član kvarteta 4 Bellows 4 Tales sodeloval v kulturnem

programu. V omenjenem kvartetu tudi igrajo »trieštinko« na raznih nastopih doma in po svetu.

»Lani je namreč minilo 160 let, odkar je družina Ploner leta 1862 pričela izdelovati »trieštinko« v Trstu. »Trieštinka« se od diatonične harmonike razlikuje v tem, da je manjša in ima 12 basov. Ker daje nežnejše glasove, je primerna za igranje primorskega melosa. Nanjo se lepo zaigrajo mazurke, šetepaši, mantrine in narodni plesi, ki so se danes žal izgubili. Ker je »trieštinka« enostavnejša od diatonične harmonike, je idealen instrument za samouke ali tiste, ki si želijo približati

glasbenemu svetu,« pove Lupinc in povabi vse ljubitelje glasbe na tečaje, da bi lahko nastopali s tem inštrumentom na prihodnji Kraški ohceti v Repnu, ki je največja etnološka prireditev Slovencev v zamejstvu.

Sicer pa je prof. Lupinc akademsko izobraženi glasbenik, pedagog in skladatelj,

ki je že pri 15. letih igral frajtonarico. Je prvi absolutni svetovni prvak v igranju na diatonično harmoniko v Attimisu v Italiji iz leta 1987 in prejemnik Gerbičeva priznanja (2017) za izjemne uspehe na področju glasbene vzgoje in izobraževanja ter glasbenega poustvarjanja. Častni član KUD Kraška harmonika je leta 2018

doživel častni sprejem v muzeju Recoaro Terme v Vincenci v Italiji, ki med drugim hrani tudi zlati odtis njegove desne roke. Želi si, da bi »trieštinko« poučevali tudi v drugih krajih na Primorskem in na Hrvaškem.

Besedilo in foto: Olga Knez

Dokumentarni filmi iz projekta Izročilo Brkinov in Krasa

Filmska turneja dokumentarnih filmov iz projekta Izročilo je prava poslastica za ljubitelje kulturne dediščine Brkinov in Krasa. Ekipa Zavoda Dobra pot je v sodelovanju in s podjetjem BeGR8 Media, Višjo strokovno šolo ŠC Srečka Kosovela Sežana in številnimi domačini kot izpričevalci izročila ustvarila deset čudovitih dokumentarnih filmov, ki nas popeljejo v svet izročila in tradicije edinstvenega območja Krasa in Brkinov.

Turneja predvajanja filmov se je začela maja 2023 s premiero filma Čarobni venčki sv. Ivana v Divači, na Škrateljnovi domačiji. Film pripoveduje zgodbo o obuditvi te tradicionalne šege, simbolični venčkov in vanje vpletenih rastlin ter postopku spletnja. Okoli kresnega dne in tudi kasneje v juliju je bil film prikazan v Temnici, Štanjelu, na filmski matineji za starejše v Inkubatorju Sežana, ki je bila izvedena v sodelovanju z Zavodom Sopotniki, na Festivalu Sanje v Matavunu in Lokvi, v vaškem domu v Dolu pri Vogljah in Gočah. Sledile so projekcije preostalih filmov v različnih krajih. Med njimi je bila prav tako maja predvajana premiera filmov Življenje ovčarjev in Brkini in žganjekuha v vaškem domu v Rožicah, saj sta bila filma posneta v bližini – v Rožicah in Slopah. Divača je 27. junija ponovno gostila premiero filma, in sicer ob praznovanju občinskega praznika. Tokrat je bil predstavljen film Grad na skali, ki opisuje, kako je bil grad Školj v preteklosti tesno povezan z življenjem okoliških prebivalcev, in pripoveduje zgodbe o življenju grajske gospode, skrivnih rovi in zakladih, ki še vedno burijo domišljijo domačinom. Film je bil konec julija predvajan tudi v Hostlu Kras v Pliskovici. Še prej pa sta se v Pliskovici predstavila

filma O kamnu in Kraševcih in Kamnite vezi, in sicer 17. junija v sklopu Festivala kamna. Filmska turneja je obiskala tudi Praznik terana in pršuta v Dutovljah, kjer je bilo 13. avgusta prikazanih več filmov na filmskem popoldnevu.

V sklopu projekta Izročilo so bili filmi Čarobni venčki sv. Ivana, Življenje ovčarjev, Brkini in žganjekuha, O kamnu in Kraševcih ter Grad na skali ustvarjeni v sodelovanju s studiem BeGR8 Media. Ostale filme, ki so nastali v okviru projekta, kot so Kamnite vezi, Pletarska duša, O piščalki in rogu, Zgodba o brkinski noši, Zgodba o primorski noši pa so pod mentorstvom profesorjev VSŠ Sežana z zavzetostjo ustvarili mladi filmografi – študentje VSŠ Sežana, ki so jim prav tako prispevali svojevrsten pečat.

Projekt Izročilo je rezultat sodelovanja med Zavodom Dobra pot, konzorcijskimi partnerji, številnimi sodelavci in podporniki. Financiran je iz sredstev Evropskega

kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP) in Republike Slovenije. Cilj projekta je okrepiti prepoznavnost in dodano vrednost dediščinskih obrti, storitev in izdelkov s tega območja ter ohraniti bogato dediščino Brkinov in Krasa. Poleg dokumentarnih filmov projekt vključuje tudi spletišče dokumentiranega izročila, kjer se širi znanje o naravni in kulturni dediščini ter promovirajo dediščinske obrti, storitve in izdelki. Oglejte si ga na www.izroci.si.

Filmska turneja se bo nadaljevala jeseni v sodelovanju s krajevnimi skupnostmi, društvi na Krasu in Brkinih ter v zamejstvu. Vabljeni ste, da spremljate dogodke na spletni strani Zavoda Dobra pot ali se pridružite kot prostovoljci in ekipi pomagajte pri izvedbi dogodkov. Dragoceno naravno in kulturno dediščino našega prostora lahko ohranjamo in varujemo le #skupaj.

Besedilo: Miha Ravbar Vidmar

Foto: arhiv Zavod Dobra pot

Delo LAS Krasa in Brkinov v spomladansko-poletnih mesecih

Lokalna akcijska skupina (v nadaljevanju LAS) Krasa in Brkinov v spomladansko – poletnem obdobju sploh ni počivala. Glavna aktivnost je vsekakor bila priprava nove Strategije lokalnega razvoja (SLR) za programsko obdobje do leta 2027, o čemer pa podrobneje pišemo v ločenem prispevku tega glasila. Na podlagi podane vsebine v Strategiji, ki je bila oblikovana s prebivalci vseh štirih občin, bo mogoče koristiti sredstva v okviru javnih pozivov LAS, ki bodo objavljeni predvidoma v prihodnjem letu. Poleg tega smo skrbeli za nemoteno izvajanje projektov, se udeležili strokovne ekskurzije z ogledom dobrih praks koriščenja sredstev LEADER na Irsko, sodelovali pri kontrolah že zaključenih projektov, izvajali projekt Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in Brkinih, kjer so bili vzpostavljeni prevozi na zahtevo. Lokalno povezani ter zaključili dva projekta 3. in 4. Javnega poziva LAS ter projekt sodelovanja.

Zaključek dveh projektov 3. in 4. Javnega poziva LAS Krasa in Brkinov ter projekta sodelovanja

Junija sta se zaključila še dva projekta, ki sta se izvajala v okviru 4. Javnega poziva LAS iz Podukrepa 19.2, in sicer Njivce na vasi ter Kulturna in krasoslovna dediščina, ter projekt Izročilo, ki se je izvajal v okviru 3. Javnega poziva LAS. V okviru projekta Izročilo je nastala platforma, ki je dostopna na spletni strani www.izrocilo.si, in ki je pomembno Spletišče dokumentiranega izročila o naravni in kulturni dediščini Brkinov in Krasa, zato vabljeni k podrobnejšemu raziskovanju na navedeni povezavi.

V okviru projekta Njivce na vasi je bil v neposredni bližini vaškega doma Hrpelje urejen prostor za 18 njivc s pripadajočo opremo – visokimi gredami, lopami ipd. Z izvedeno investicijo ter vsemi spremljajočimi izobraževanji in semnji, ki se niso izvajali le na »Njivcah«, temveč tudi po drugih kraško-brkinskih občinah, se je

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

spodbudilo ozaveščanje o lokalnih proizvodih in pomembnosti lokalne samooskrbe, ki danes postaja vedno bolj pomembna družbena tema, tudi v urbanem okolju. Tako sta bili na območju občine Komen izvedeni tudi dve izobraževanji, s katerimi so udeleženci (vrtičkarji) pridobili praktične nasvete za vrtnarjenje in ureditev vrta, glede kompostiranja ter lastne pridelave semen, ter nova znanja, povezana s trajnostno lokalno samooskrbo, ekološkim kmetijstvom, obenem pa so se vzpostavile nove mreže med lokalnimi (eko) pridelovalci in odjemalci pridelkov.

V okviru projekta Kulturna in krasoslovna dediščina je Občina Komen izvedla investicijo, ki je zajemala ureditev dveh Fabianijevih parkov. V Ferrarijevem vrtu je tako bila izvedena elektrifikacija in postavitve WI-FI omrežja, delno pa je bilo tudi sanirano vodovodno omrežje. Na območju Vile Storiči (zdravstvena postaja Komen) pa je bila zamenjana dotrajana ograja in zidovi ter urejena parkovna ureditev.

Poleg navedenih projektov, ki so se zaključili, pa je LAS kot prijavitelj tudi oddal vlogo za izvedbo projekta Bogastvo Krasa in Brkinov, o izvajanja katerega pa vas bomo obveščali v prihodnji številki.

Spletna stran in Facebook profil

LAS Krasa in Brkinov, v okviru svojega rednega delovanja, upravlja tudi s spletno stranjo LAS Krasa in Brkinov ter Facebook profilom. Na spletni strani LAS (<https://www.laskrasainbrkinov.si>) ter Facebook profilu (@LAS.Krasa.in.Brkinov) najdete poleg osnovnih informacij in projektov tudi aktualne novice in dogajanje ter vabila na dogodke in delavnice. Prav tako so razni dogodki in novice objavljeni na Facebook profilu.

Povabilo k včlanitvi v LAS Krasa in Brkinov

LAS Krasa in Brkinov vabi vse, ne glede na status (fizična oseba, podjetja, zavodi, javne institucije ipd.), ki želite sodelovati pri razvoju območja Krasa in Brkinov, k včlanitvi v LAS. Na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si najdete prijavitni obrazec, ki ga izpolnjenega pošljete na elektronski naslov info@laskrasainbrkinov.si ali po navadni pošti na LAS Krasa in Brkinov, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana.

Besedilo: Jerneja Modic in Maja Colja, LAS Krasa in Brkinov
Foto: Občina Komen

ODDANA STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA LAS KRASA IN BRKINOV za programsko obdobje do konca leta 2027

Lokalna akcijska skupina (LAS) Krasa in Brkinov je v sredini julija 2023 na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehra-

no (MKGP) oddala Strategijo lokalnega razvoja (SLR) LAS Krasa in Brkinov za programsko obdobje 2021-2027 (v nadalje-

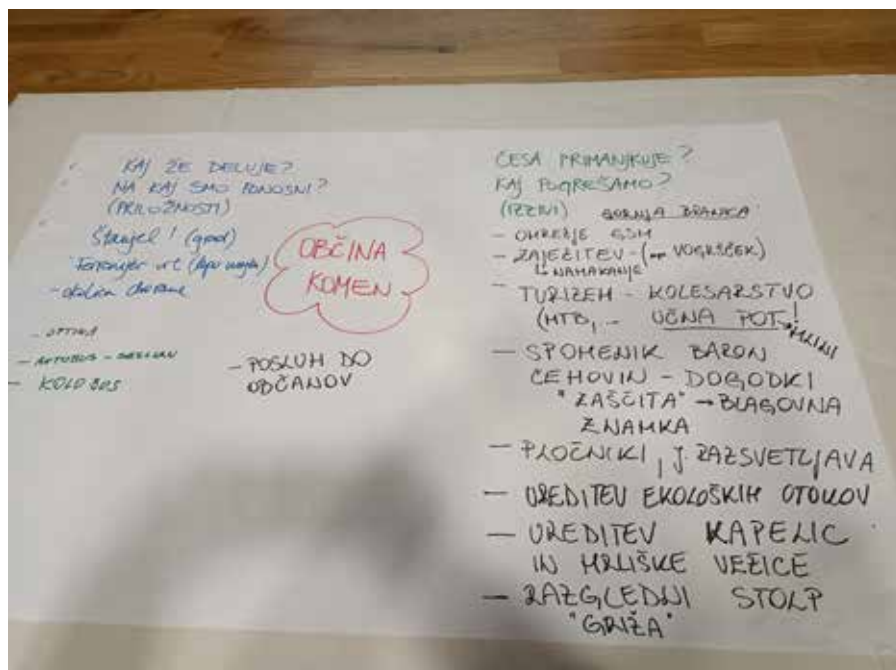
vanju: Strategija).

Konec februarja (23. 2. 2023) je bila ustanovna seja Skupščine LAS Krasa in Br-

kinov, kjer je bil potrjen enak oz. obstoječ obseg delovanja LAS Krasa in Brkinov. LAS tako še vedno pokriva območje štirih kraško-brkinskih občin (Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Sežana), vodilni partner pa še naprej ostaja Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov d.o.o. Pogodbo o ustanovitvi LAS je podpisalo 67 članov; poleg že obstoječih tudi nekaj novih. Članstvo v LAS še vedno ostaja odprto skozi celotno programsko obdobje, kar pomeni, da se lahko vsi zainteresirani, ki želijo sodelovati pri razvoju kraško-brkinskega območja (posamezniki, društva, zavodi, samostojni podjetniki, nevladne organizacije, kmetje, ...) kadarkoli tudi naknadno včlanijo v LAS. Izpolnjen in podpisan prijavi obrazec, ki se nahaja na spletni strani LAS (www.laskrasainbrkinov.si), se pošlje v pisarno LAS, članstvo v LAS pa s sklepom potrdi Upravni odbor.

Po ustanovitvi novega LAS se je vse moči usmerilo v pripravo nove Strategije. V ta namen je bilo izvedenih 16 interaktivnih delavnic po vseh štirih kraško-brkinskih občinah, objavljen spletni vprašalnik ter izvedeni individualni razgovori oz. intervjuji.

Na območju Občine Komen so potekale tri delavnice pod naslovom »Kakšne občine si želimo?«, ki jih zaradi podanih predlogov s strani udeležencev ocenjujemo kot zelo uspešne. Preko razprave z udeleženci smo prepoznali možnosti za razvoj, ne le krajevnih skupnosti, kjer so delavnice potekale (Gorjansko, Kobjeglava in Štanjel), temveč tudi širšega komenskega in kraško-brkinskega območja. Udeleženci so našli vrsto dobrih predlogov ter konstruktivno sodelovali v razpravi. Marsikje so bile pobude podobne: udeleženci priložnosti vidijo v obnovi skupnih javnih prostorov (npr. vaških domov), obnovi in nadgradnji tematskih poti, vzdrževanju in povezovanju turističnih točk z območji naravne in kulturne dediščine, nadaljnjemu vzpostavljanju infrastrukture, namenjene tako domačinom kot tudi obiskovalcem (npr. pitniki), pogojih za medgeneracijsko druženje in oskrbo starejših v domačem okolju, ..., pomanjkljivosti pa v premajhnem sodelovanju, pomanjkljivem javnem prevozu, zamiranju družbenega življenja in podobno. Zavedajo se ranljivosti narave in naravnega okolja ter vedno bolj dragocene vloge vode. Prejete pobude, ideje,

Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje

predloge in zaznane pomanjkljivosti so bile upoštevane pri oblikovanju ciljev in ukrepov Strategije.

Za namen priprave nove Strategije je bil v obdobju od sredine marca do sredine junija 2023 na spletni strani in Facebook strani LAS Krasa in Brkinov objavljen tudi spletni vprašalnik, ki je bil razširjen tudi po spletnih straneh občin članic LAS. Namenjen je bil podaji predlogov in pobud, podaji primerov dobrih praks ter možnosti podaje idejnih zamisli za izvedbo prihodnjih projektov. Spletni vprašalnik je izpolnilo 45 posameznikov.

Pomembno vlogo pri pripravi nove Strategije so imeli tudi individualni razgovori oz. intervjuji. Izvedenih je bilo 18 pogovorov, pri katerih je sodelovalo 27 oseb. Z namenom pridobitve čim bolj točnih podatkov in informacij iz različnih področij, so bili intervjuvanci predstavniki različnih strokovnih institucij in nevladnih organizacij. Posebna pozornost je bila namenjena vključevanju mladih, žensk in predstavnikov ranljivih skupin oz. organizacij, ki delajo z njimi. Njihovi uvidi, podatki, mnenja in pobude so zelo pripomogle k bolj realni oceni potreb med prebivalci.

Osnutek Strategije je bil 12. junija 2023 podan v javno obravnavo, kjer je zainte-

resirana javnost imela možnost podaje svojih pripomb in predlogov. V četrtek, 15. junija 2023, je bila preko orodja ZOOM tudi javna predstavitev osnutka Strategije. Pripombe in popravki, prejeti v času javne obravnave, so bili dodani v Strategijo, ki jo je, pred oddajo na MKGP, potrdil še Upravni odbor ter Skupščina LAS Krasa in Brkinov na seji, ki je potekala v Vremah. V poznem poletnem oz. jesenskem času lahko pričakujemo še morebitne dopolnitve in usklajevanja z Ministrstvi, Strategija pa bo potrjena do konca leta 2023. Dokument oddane strategije je za prebiranje res zanimivih analiz na voljo na naši spletni strani www.laskrasainbrkinov.si (zavihek aktualno).

Ob tej priložnosti bi se radi zahvalili vsem, ki ste kakorkoli pomagali in pripomogli pri pripravi Strategije, vsem strokovnim službam in posameznikom, ki so prispevali projektne ideje, izpolnili spletni vprašalnik ter se udeležili delavnic v okviru priprave Strategije.

Besedilo: Maja Colja in Jerneja Modic, LAS Krasa in Brkinov
Foto: arhiv LAS Krasa in Brkinov

KOSOVELOV
DOM SEŽANA

VABLJENI K VPISU V ABONMAJE

2023/2024

ABONMA **TEATER**
ABONMA **MELODIJA**
ABONMA **ŠKRATKIN**
FILMSKA **SEDMICA**

VEČ [KOSOVELOVDOM.SI](https://koso velovdom.si)

Napovednik prireditev v Občini Komen: september–november 2023

Datum	Ura	Prireditve	Kraj	Organizator/informacije
torek, 26. september 2023	19.00	Jesenske serenade 2023: Lovilec sanj – Marko Hatlak band	Štanjel – grad, Viteška dvorana	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info www.visitstanjel.si
sobota, 30. september 2023	9.00	Festival Kraška gmajna: Grofova jama in pred- stavitev Geoparka Kras-Carso	Brestovica pri Komnu	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info www.visitstanjel.si
petek, 13. oktober 2023 – nedelja, 22. oktober 2023		Osmica na kmetiji Kosmina	Brje pri Komnu 15	Izletniška kmetija Kosmina Tel.: +386 31 893 704, e-naslov: kmetija.kosmina@gmail.com
sobota, 14. oktober 2023	10.00 – 16.00	Dan za Škratji Kras – dogodivščina za celo družino	Štanjel – grad, grajsko dvorišče	Škratelj, zavod za kulturo, izobraževanje in šport Tel.: +386 51 398 843, e-naslov: info@skratelj.org
sobota 14. oktober 2023	19.30	Gledališka predstava DPD Svoboda Loška dolina z naslovom BOEING BOEING ali stewardese pristajajo	Kobjeglava, kulturni dom	Gledališka skupina KRD "Brce" – Gabrovica pri Komnu Tel.: +386 31 822 437, e-naslov: info@brce.si, www.brce.si
nedelja, 22. oktober 2023	10.00	Pohod po poti devetih kalov	Kobjeglava in Tupelče	Društvo Kraški slavček Kobjeglava -Tupelče Tel.: +386 40 277 337, e-naslov: kraski.slavcek@gmail.com
nedelja, 29. oktober 2023	10.00	Pohod po sledih soške fronte	Brestovica pri Komnu	Turistično društvo Brest Tel.: +386 40 815 552, e-naslov: stane.svigelj@siol.net
sobota, 11. november 2023	10.00 – 20.00	Martinovanje na Krasu: Praznik vina v Štanjelu	Štanjel – grad, grajsko dvorišče	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info www.visitstanjel.si
sobota, 18. november 2023	19.30	Gledališka predstava Gledališka skupina Kontrada Kanal z naslovom TRI SESTRE	Kobjeglava, kulturni dom	Gledališka skupina KRD "Brce" – Gabrovica pri Komnu Tel.: +386 31 822 437, e-naslov: info@brce.si, www.brce.si

Razstave

Datum/odprtje razstave	Razstava	Kraj	Organizator/informacije
Stalna razstava	Muzej Grad Štanjel: Razstava narava in človek na Krasu	Štanjel – grad, mansarda	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si
Stalna razstava	Galerija Lojzeta Spacala	Štanjel – grad, Galerija Lojzeta Spacala	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si
Stalna razstava	Razstava Maks Fabiani	Štanjel – grad, Kvadratni stolp	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si
Začasna razstava	Razstava Art Štanjel	Štanjel – grad, Fabianijeva dvorana	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si

Ostalo

Zadeva	Dan	Kraj	Organizator/informacije
VINOTEKA GRAD ŠTANJEL	Petek, sobota in nedelja – od 12.00 do 16.00	Štanjel – grad	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si
LOV ZA ZAKLADOM – ČRNA MAČKA V ŠTANJELU	Po dogovoru	Štanjel	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si
ŠKRATJI KRAS	Vse dni v letu Pot lahko prehodite tudi sami s pomočjo škratje beležke, katero dobite v baru Zoro ali v Centru za obiskovalce grad Štanjel.	Štanjel, začetek pri poštni poslovalnici	Center za obiskovalce Grad Štanjel, Štanjel 1a, Tel.: 05 769 0056 e-naslov: info@visitstanjel.si, stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si

Kulinarična in vinska razvajanja ter prenočišča

V občini Komen najdete širok nabor kulinaričnih, vinskih in nastanitvenih ponudb. Ponudbe najdete na naši spletni strani www.visitstanjel.si ali pa na spletni strani www.visitkras.info

Za več informacij smo vam na voljo v Centru za obiskovalce Grad Štanjel (tel.: +386 (0)5 769 00 56,
tel.:+386 (0)41 383 986, e-naslov: stanjel@visitkras.info, www.visitstanjel.si).

Prevozi na zahtevo Lokalno povezani na voljo tudi jeseni

Po poletnem predahu se vsi počasi vračamo v ustaljen ritem. Jesen je tudi čas, ko načrtujemo urnike otrok za športne dejavnosti, glasbeno šolo ali druge občolske dejavnosti. Za razbremenitev družinskih urnikov in olajšanje logistike s prevozi na občolske dejavnosti, po opravkih in na dogodke, lahko v občinah Krasa in Brkinov rezervirate prevoz na zahtevo. Ta sodobna oblika trajnostne mobilnosti omogoča, da prevoz enostavno rezervirate preko aplikacije, določite dan in uro odhoda in uro vrnitve. Prevozi na zahtevo so tudi cenovno ugodni, saj niso taksi. Vozilo (kombi) si delite s tistimi, ki se istočasno odpravljajo v isto smer.

Kako deluje prevoz na zahtevo?

Prevoz rezervirate s pomočjo aplikacije ToyotaGO, ki si jo prenesete na svojo pametno napravo. Enostavna in 'intuitivna' aplikacija vas ob prvi uporabi vodi skozi postopek namestitve ter vam pri nadaljnji uporabi omogoča rezervacije in plačila prevozov.

Kdaj lahko naročim prevoz na zahtevo?

Prevozi so na voljo od ponedeljka do petka, med 6. in 19. uro, z njimi se lahko odpeljete kamorkoli na območju občin Divača, Komen, Hrpelje-Kozina in Sežana. Prevoze lahko naročite že teden dni pred želenim odhodom pa vse do uro in pol pred želenim prevozom. Želimo si, da bi jih uporabili čim večkrat, da storitev zaživi in da skupaj v svojem ravnanju postanemo bolj trajnostno naravnani.

Kdo izvaja prevoze na zahtevo?

Poletno pilotno izvedbo prevozov na zahtevo za občane vseh štirih kraško-brkinskih občin omogoča izvedba LAS projekta Krepitev trajnostne mobilnosti na Krasu in v Brkinih, ki smo mu nadelali slogan Lokalno povezani. ORA Krasa in Brkinov, občine Divača, Komen, Hrpelje-Kozina in Sežana ter Zavod Sopotniki smo se za izvedbo projekta povezali z lokalnim prevoznikom Petika, Peter Česnik, s. p., in podjetjem Toyota Adria. Prevoze izvajamo z dvema Toyotinima voziloma, aplikacija ToyotaGO pa nam omogoča rezervacijo in koordinacijo prevozov na zahtevo na območju Krasa in Brkinov.

Več informacij poiščite na www.lokalnopovezani.si in rezervirajte svoj prevoz na zahtevo.

PREIZKUSITE NOVO STORITEV PREVOZA NA ZAHTEVO

- Ste še na poti proti domov, vaš otrok pa bi si želel v knjižnico ali k prijateljici/prijatelju?
- Si želite obiskati frizerja, zdravnika, imate opravke v trgovini ali na upravni enoti, a nimate lastnega prevoza?
- Ste odgovorni in veste, da boste na družabnem srečanju spili kozarček alkohola ter si želite varnega prevoza domov?
- Ste še v službi, vaš otrok pa mora na popoldanski trening?

Naložite si aplikacijo ToyotaGO in se pustite zapeljati v enostavnejši vsakdan s storitvijo prevoza **LOKALNO POVEZANI** na območju občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana.

Varno, udobno, ugodno!

Vse informacije ter cenik najdete na spletni strani www.lokalnopovezani.si ali www.toyota-go.si

Oglasno sporočilo

Delovanje pogrebne dejavnosti Komunale Sežana, d. d.

Komunala Sežana, d. d., že skoraj dve desetletji na območju štirih kraško-brkinskih občin opravlja pogrebne storitve. Z zavestjo, da je izguba bližnjega ena najbolj bolečih in težkih življenjskih preizkušenj, pri izvrševanju poslanstva pogrebne dejavnosti od nekdaj sloni na dostojanstvu in pieteti do pokojnih, večstranski podpori svojcem ter dosledno izvedenih pogrebnih slovesnostih.

A kljub dolgoletnemu opravljanju tega poklica, se tudi področje pogrebništva ves čas sooča s potrebnimi izboljšavami, izzivi in novostmi, ki jim Komunala Sežana, d. d., želi in namerava slediti še celoviteje.

Živimo namreč v času, ko nam primanjkuje časa, v obdobju, ko je razumevanje sočloveka prevečkrat prezrto, zavedanje minljivosti pa še vedno tako odrinjeno v človeško podzavest, da smo v trenutkih izgube svojih bližnjih še toliko bolj ranjeni, izgubljeni in težko zmožni korakov, ki jih ravno v najtežjih dneh od nas terja še izvedba pogreba. Kljub užaloščenosti, velikokrat celo negotovosti, pa v svojih vedno tli želja izvesti takšno pogrebno slovesnost, ki bo v čast pokojniku, v uteho žalujočim ter pomirjujoč spomin na zadnje dejanje, s katerim se priklonimo življenju rajnika.

Pogrebna dejavnost je zato tista de-

javnost, ki mora še toliko bolj sloneti na zaupanja vredni izvedbi pogrebnih storitev in pogrebnih slovesnosti, ki jih kot take lahko zagotavlja le odgovorna, predana in sočutna pogrebna ekipa. V duhu tega zavedanja je Komunala Sežana, d. d., na področju pogrebne dejavnosti v zadnjem času pristopila k udejanjanju kadrovskih, hkrati pa tudi strukturnih sprememb in nadgradenj. Slednja tako zagotavlja:

- 24-urno dežurno službo za namene prevzema pokojnikov v primeru smrti na domu ali v institucijah;
- Prevoze pokojnikov na območju Slovenije ter organizacijo mednarodnih prevozov;
- Delovanje pogrebne sprejemne pisarne vsak delovnik med 7. in 15. uro, po predhodni najavi pa tudi izven uradnih ur;
- Svetovanje, celostno organizacijo in izvedbo pogrebov ter
- izvedbo pogrebov tudi v popoldanskem času in med konci tedna.

Prav zato, ker pogrebni obred predstavlja izjemno močan simbolni pomen, sočasno pa je njegov slog čedalje bolj odvisen ne le od kulture in vere, temveč tudi različnih želja, ki jih ljudem narekuje sodobnost, je bil v okviru strukturnih sprememb obogaten tudi program

spremljajočih pogrebnih storitev. Sočasno velja izpostaviti, da so osmrtnice z informacijami o posameznih pogrebi na območju Krasa in Brkinov ponovno dostopne na spletni strani www.komunala-sezana.si, pod rubriko Pogrebna dejavnost, istočasno pa so pred posameznim pogrebom objavljene tudi na razpoložljivih oglasnih deskah pokopališč.

Začrtani smeri tovrstnega nujenja celostne podpore svojcem bo pogrebna dejavnost sledila tudi v prihodnje, saj se Komunala Sežana, d. d., zaveda, da mora ta dejavnost temeljiti na globokem razumevanju življenja v vseh njegovih javnih oblikah, sprejemanju minljivosti in smrti kot sestavnega dela slehernega bivanja ter spoštovanju rajnih, njihovih svojcev in drugih žalujočih. Zakaj, kot je dejal veliki pesnik: »Drevo mora v globino, da lahko zraste v nebo«.

Kontakt:

Pogrebna dejavnost Komunale Sežana, d. d.

T: 05 7311 242 (sprejemna pisarna)

T: 041 646 639 (24-urna dežurna služba)

E: pogrebna@komunala-sezana.si

W: www.komunala-sezana.si

Marjetka Kljun Terčon,
vodja pogrebno-pokopališke dejavnosti
pri Komunali Sežana d. d.

Pogrebne storitve Komunale Sežana, d.d.:

- 24-urna dežurna služba za prevzem pokojnikov,
- prevozi pokojnikov,
- sprejemna pisarna: delovniki med 7. in 15. uro ter izven uradnih ur po predhodni najavi,
- svetovanje, celostna organizacija in izvedba pogrebov,
- izvedba pogrebov tudi v popoldanskem času in med vikendi.

JSKD OI Sežana in Glasbena mladina ljubljanska vas vabita na zadnji koncert iz cikla Jesenskih serenad na Krasu in v Brkinih. Torek, 26. september 2023 ob 19. uri, Viteška dvorana na Gradu Štanjel.

LOVILEC SANJ

Harmonikar Marko Hatlak se že od začetka svoje koncertne kariere prepušča raznolikim glasbenim žanrom - od študijske klasične in sodobne glasbe do tanga in etna, ter popularne glasbe. V Marko Hatlak BAND se predstavlja kot harmonikar in vokalist, poleg tega pa tudi kot avtor skladb in besedil. Marko Hatlak je ob sebi zbral vrhunske glasbenike na bobnih, tolkalih, basu, klaviaturah in violini, ki ga inspirirajo s svojo virtuoznostjo in pozitivnim nabojem. Odrska kemija med izvajalci je igriva in na trenutke tudi humorna.

Marko Hatlak BAND

Marko Hatlak, harmonika, vokal
Žiga Kožar, bobni
Leon Firšt, klaviature
Erik Čebokli, bas
Lazaro Zumeta, tolkala, violina

Koncert z besedo povezuje **Tadej Pišek**.
Besedila je izbral **Tadej Pišek**.

Spored:

Marko Hatlak BAND s projektom Lovilec sanj nadaljuje energično in s čustvi nabito muziko izjemne zasedbe glasbenikov. Z avtorsko glasbo in priredbami velikih mojstrov v pop, rock, latino mešanici spontano tudi improvizirajo. Medtem pa se lahko prikrade tudi kanček humorja. Glasba je bandovska, virtuoza in izrazito ritmična.

poezija

Izbor pesmi dr. Franceta Prešerna.

Vstop na koncerte Jesenskih serenad je prost,
zato se veselimo vašega obiska!

Glasbene delavnice PO Komen

KDO: otroci od 4. leta dalje

KDAJ: oktober 2023

KJE: Vrtec Komen

INFO/PRIJAVA: pihalniorkesterkomen@gmail.com

Kras Brkini bikes

Izberi, kar je boljše
za tvoje zdravje in okolje – najemi kolo!

Kras in Brkine lahko raziskujete tudi z najetimi navadnimi in električnimi kolesi. Na devetih lokacijah destinacije Kras in Brkini je na voljo 12 navadnih in 33 električnih koles.

Za zemljevid lokacij, cenik in druge informacije obišči
www.visitkras.info/kras-brkini-bikes
ali skeniraj kodo:

Knjižnica Komen v mesecu septembru vabi na:

- **Srečanje z nominiranci za Rožančevo nagrado** v torek, 19. septembra. Ob 17.00 polaganje venčka na spominsko ploščo Marjana Rožanca, ob 18.00 pogovor z nominiranci na Mrškovi domačiji na Volčjem Gradu, ki ga bo vodila Manca Košir.
- **Hiša dobre volje Dar zgodbe**, druženja namenjena varovancem in širši javnosti v petek, 22. septembra, ob 10.00. Pripoveduje Marija Umek.
- **S knjižnim nahrbtnikom na potep na Trinidad in Tobago** v petek, 29. septembra, ob 18.00. Gostja: Matjaž Mazgan Senegačnik.

MARTINOVANJE NA KRASU

4. - 12. november 2023

www.martinovanjenakrasu.si

Tečaj italijanskega jezika za začetnike in tiste, ki nekaj že znajo

Začetni tečaj slovenskega jezika za italijansko govoreče slušatelje.

Tečaji pričnejo oktobra.

Več info na 031 306 385, potekajo v okviru Univerze za tretje življenjsko obdobje KRAS.

S PoSKOKcem telovadimo in noro se zabavamo!

Poletje se počasi bliža h koncu, kar počasi prinaša tudi začetek nove Poskokčeve sezone. Vaditelji smo si nabrali nove moči in pripravili veliko novih dogodivščin, ki jih bodo otroci spoznali na prihajajočih uricah. Tudi letos začnemo z 'gibalno abecedo', ki je namenjena otrokom od 3. do 6. leta starosti. Gibalna abeceda je program, pri katerem otrok osvaja veliko gibalnih izkušenj, spoznava različne športne panoge in osnove gibanja. Skozi različne gibalne naloge razvija in prepozna svoje gibalne sposobnosti ter pridobiva in si oblikuje samozavest. Ker vadba predvideva večje število otrok, se otroci naučijo tudi osnovnega druženja in interakcije v skupini. Vaditelji skrbimo za varnost otrok in stremimo

k temu, da je vadba za otroke zabavna, a jim vseeno predstavlja izziv, s katerim lažje dosežejo zastavljene cilje. Prav tako lahko starejši poskokci, ki obiskujejo 1. in 2. razred, svoje pridobljeno znanje gibalne abecede nadgradijo v programu 'športna šola'. S programoma 'gibalna abeceda' in 'športna šola' začnemo v drugi polovici septembra. Vadba poteka enkrat tedensko skozi celotno šolsko leto. Na programa se lahko prijavite preko spletnega obrazca, ki ga najdete na www.poskokec.si. Tam pa lahko najdete in si preberete tudi nekaj več informacij o programih.

Besedilo: Nicol Likar

Foto: Žan Skok

POSKOKEC SE VESELI, KER PLAVAT PRIDEŠ TI!

V Ajdovščino gremo mi,
pridi z nami tudi ti.
Oktobra se tečaj začne,
če morda še kdo ne ve.

S Poskokcem bomo plavali,
noro se zabavali.
S pripomočki si pomagali,
in hitreje splavali.

V bazenu čofotamo,
veliko novega spoznamo.
Kravel, hrbtno in še žaba,
to plavalna je zabava.

Vrtec, šola, ni problema,
le če prava je vnema.
V sobotah se dobimo,
v bazenček odhitimo.

Oktober blizu je,
brez plavanja ne gre.
Hitro se prijavi,
prijatelja povabi.

Plavalec boš postal,
v vodi varno se igral.
Vabimo te mi,
ker zabaval se boš ti.

Več informacij o plavalnem tečaju
najdete na www.poskokec.si.

Besedilo: Nicol Likar

Foto: Žan Skok

OČI SO OKNO V SVET

**POSKENIRAJTE
IN SE NAROČITE.**

OPTIKA TOM

**PREGLED VIDA
VSAK ČETRTEK**

Kosovelova ulica 1b, 6210 Sežana, TEL: 05 730 47 70

Pregled vida je prvi korak do boljšega vida. Z zaupanjem stopite v našo optiko in se prepričajte, da z novimi očali lahko še boljše vidite. Naša ekipa bo poskrbela, da boste zadovoljni z našo individualno obravnavo glede na vaše potrebe.

Pregled vida zajema:

- pregled sprednjega in zadnjega dela očesa
- meritev očesnega pritiska prilagojen na vašo debelino roženice
- slikanje očesnega ozadja
- meritev točne dioptrije za daljavo in bližino
- strokoven posvet z dr. optometrije Emilom Oblakom
- po opravljenem pregledu prejmete izvid o zdravstvenem stanju vaših oči.

Poleg tega pa vas čaka tudi široka izbira korekcijskih okvirjev, ki bodo poudarili vaš osebni stil. Naša prijazna ekipa bo poskrbela, da se boste počutili udobno in samozavestno s svojo izbiro. Verjamemo v to, da si zaslužite najboljšo oskrbo za svoje oči. Vabljeni v našo optiko in dovolite, da vam pomagamo priti do jasnega in očarljivega pogleda na svet.

Pregleda vida opravljamo vsak četrtek med 9. in 16. uro. z optometristom dr. Emilom Oblakom.

Pri nas ste na vrsti v enem tednu in ob dogovorjenem času, brez čakanja v čakalnici. Naročila sprejemamo po telefonu 05 730 47 70 / 041 444 882, na e-mail: info@optikatom.com ali preko spletnega obrazca **NAROČI SE NA PREGLED.**

Zagotavljamo strokovno izvedbo pregleda vida, kakovostne očalne leče in okvirje ter strokovno svetovanje. Vse naštetje je razlog, da vam v OPTIKI TOM nudimo 100 % garancijo zadovoljstva.

Dobro je vedeti

Občinska uprava Občine Komen

Telefon: 05 73 10 450
Fax: 05 73 10 460
Spletna stran: www.komen.si
E-pošta: obcina@komen.si
Uradne ure: ponedeljek in petek od 8.00 do 12.00
sreda od 8.00 do 12.00 in od 15.00 do 17.00

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Divača, Hrpelje – Kozina, Komen in Sežana

Telefon: 05 73 10 141
E-pošta: soou@sezana.si
Uradne ure: ponedeljek, sreda in petek od 8.00 do 10.00

Knjižnica Komen

Komen 118, 6223 Komen
Telefon: 05 76 68 580
E-pošta: knjiznica.komen@kosovelova.si
Delovni čas: torek in petek od 11.00 do 18.00
sreda od 8.00 do 15.00

Zdravstvena postaja Komen / Splošna ambulantna Komen

Telefon: 05 73 11 460

Lekarna Komen

Telefon: 05 73 11 790
Delovni čas: ponedeljek od 12.00 do 19.00
torek, četrtek in petek od 8.00 do 15.00
sreda od 9.00 do 18.00

Zbirni center Komen

torek: od 9.00 do 13.00
četrtek: od 14.00 do 17.00
sobota: od 9.00 do 13.00

Delovanje javne razsvetljave - prijava napak:

Javna razsvetljava d. d., Litijska cesta 263, Ljubljana
Telefon: 01 5863 600
E-pošta: info@jr-lj.si
Spletna stran: www.jr-lj.si/prijava-napak

Zavetišče Oskar Vitovlje

Telefon: 05 30 78 570

JAVNA BLAGAJNA OBČINE KOMEN obratuje v poslovalnici Deželne banke Slovenije, d. d., v Komnu 118 c (pri pošti), odprta je od ponedeljka do petka od 8.00 do 12.00 ter od 13.00 do 16.00.

ODPRTO ŠIROKOPASOVNO OMREŽJE KOMEN - prijava poškodbe infrastrukture, ki ni povezana z motnjami delovanja storitev pri njih.

E-pošta: napake.oso@gvo.si
Telefon: 02 333 26 23, 02 332 23 00
(izven delovnega časa, med 15.00 in 7.00 naslednjega dne)

ArtŠtanjel 2023

Foto: Matej Čebulec